

En mer heltäckande terrorismlagstiftning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag som syftar till att uppnå en mer heltäckande straffrättslig terrorismlagstiftning. Förslagen innebär att nästan alla straffbestämmelser i de tre särskilda lagarna på området utvidgas. De förslag som gäller nykriminalisering innebär bl.a. följande.

- Terroristbrottet uppdateras genom att bl.a. grovt dataintrång läggs till bland de brott som under vissa förutsättningar kan vara terroristbrott.
- Straffansvaret för att utbilda sig för terrorism ska även omfatta självstudier i exempelvis vapen- och sprängämnestekniker.
- Straffbestämmelsen om terrorismresor utvidgas så att även terrorismresor till det egna medborgarskapslandet blir straffbara. Svenska medborgares resor till Sverige är det enda undantaget.
- Kriminaliseringen av terrorismfinansiering blir mer heltäckande.

Därutöver föreslås att svenska domstolar i fler fall ska kunna döma över terrorismrelaterade brott som har begåtts utomlands.

Förslagen syftar i huvudsak till att genomföra EU:s direktiv om bekämpande av terrorism och tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om förebyggande av terrorism.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner att Sverige tillträder tilläggsprotokollet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2018.

I betänkandet finns 43 reservationer (M, SD, C, V, L, KD, -).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:174 En mer heltäckande terrorismlagstiftning.

Tre följdmotioner.

Ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden 2016/17.

Drygt 60 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	11
Utskottets överväganden.....	12
En mer heltäckande terrorismlagstiftning.....	12
Signalspaning.....	30
Tvångsmedel.....	32
Återvändare m.m.....	34
Utvidgade straffbestämmelser.....	37
Skärpta straff för terroristbrott.....	39
Kriminalisering av samröre med en terroristorganisation.....	40
Propaganda för terrorism.....	42
Terrorismresor.....	44
Finansiering av terrorism och extremism.....	46
Möjligheten att utreda terroristbrott som begåtts utomlands.....	48
Samverkan mellan myndigheter.....	49
Internationellt samarbete.....	55
Utvisning m.m.....	59
Reservationer.....	61
1. En mer heltäckande terrorismlagstiftning, punkt 1 (V).....	61
2. Signalspaning, punkt 2 (M, SD, -).....	62
3. Tvångsmedel och teknisk utveckling, punkt 3 (M).....	64
4. Översyn av Säkerhetspolisens behov av effektiva verktyg, punkt 4 (M).....	64
5. Preventiva tvångsmedel, punkt 5 (M).....	65
6. Datalagring och överlämning av trafikuppgifter, punkt 6 (M).....	66
7. Lagföring av återvändare, punkt 7 (M, L).....	66
8. Preventivlagstiftning, punkt 8 (M).....	68
9. Statens ansvar för att motverka radikaliserings, punkt 9 (KD).....	68
10. Omhändertagande av återvändare, punkt 10 (SD, -).....	69
11. Utvidgade straffbestämmelser avseende rekrytering, punkt 11 (L).....	70
12. Olovlig kårverksamhet, punkt 12 (L).....	70
13. Paramilitär träning, punkt 13 (KD).....	71
14. Översyn av bestämmelsen om landsförräderi, punkt 14 (KD).....	71
15. Skärpta straff för terroristbrott, punkt 16 (M).....	72
16. Skärpta straff för terroristbrott, punkt 16 (SD, -).....	73
17. Skärpta straff för terroristbrott, punkt 16 (L).....	74
18. Kriminalisering av samröre med en terroristorganisation, punkt 17 (M).....	75
19. Kriminalisering av samröre med en terroristorganisation, punkt 17 (C, L, KD).....	76
20. Kriminalisering av samröre med en terroristorganisation, punkt 17 (SD, -).....	77
21. Propaganda för terrorism, punkt 18 (SD, -).....	77
22. Rättfärdigande av terrorhandlingar, punkt 19 (SD, -).....	78
23. Propagandaspridning på internet, punkt 20 (M).....	78
24. Översyn av uppviglingslagstiftningen, punkt 21 (C).....	79
25. Förberedelse till terrorismresa, punkt 24 (L).....	79
26. Finansiering av terrorism och extremism, punkt 25 (M).....	80

27. Finansiering av terrorism och extremism, punkt 25 (KD)	81
28. Bred samverkan mellan myndigheter, punkt 26 (M)	82
29. Kontroller för att hindra finansiering av terrorism, punkt 27 (M)	82
30. Möjligheten att utreda terroristbrott som begåtts utomlands, punkt 28 (M).....	83
31. Samordningsuppdrag till Säkerhetspolisen, punkt 29 (M).....	84
32. Identifiering av potentiella terrorister, punkt 30 (M)	84
33. Register över individer som sympatiserar med terrororganisationer, punkt 31 (SD, -).....	85
34. Migrationsverkets asylsystem, punkt 32 (SD, -).....	86
35. Hjälp till polisen av Försvarsmakten, punkt 33 (KD)	86
36. Europols roll i det europeiska samarbetet mot terrorism, punkt 35 (L).....	87
37. Ökad samverkan inom EU, punkt 36 (M, C)	88
38. Fördjupat samarbetet inom Norden, punkt 37 (SD, -)	89
39. Gränsskyddet, punkt 38 (SD, -)	89
40. Helhetsperspektiv för Sveriges internationella arbete mot terrorism, punkt 39 (M).....	90
41. Löpande rapporteringsplikt, punkt 40 (SD, -).....	91
42. Återtagande av medborgarskap, punkt 41 (SD, -)	91
43. Avtal med andra länder om utvisade personer, punkt 42 (SD, -).....	92
Särskilt yttrande	93
Resor till medborgarskapsland, punkt 23 (SD, -)	93
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	94
Propositionen	94
Följdmotionerna	94
Motion från allmänna motionstiden 2016/17	96
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	96
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	101

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En mer heltäckande terrorismlagstiftning

Riksdagen

a) antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,

2. lag om ändring i lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall,

3. lag om ändring i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott,

4. lag om ändring i lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet,

5. lag om ändring i lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor,

6. lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling,

7. lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,

8. lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling,

9. lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna,

10. lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,

11. lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete,

b) godkänner Europarådets tilläggsprotokoll den 22 oktober 2015 till konventionen om förebyggande av terrorism.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:174 punkterna 1–12 och avslår motion

2017/18:4083 av Linda Snecker m.fl. (V).

Reservation 1 (V)

2. Signalspaning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 3.2,

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 17 och

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 9.

Reservation 2 (M, SD, -)

3. Tvångsmedel och teknisk utveckling

Riksdagen avslår motion

2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 1.

*Reservation 3 (M)***4. Översyn av Säkerhetspolisens behov av effektiva verktyg**

Riksdagen avslår motion

2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 2.

*Reservation 4 (M)***5. Preventiva tvångsmedel**

Riksdagen avslår motion

2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 3.

*Reservation 5 (M)***6. Datalagring och överlämning av trafikuppgifter**

Riksdagen avslår motion

2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 4.

*Reservation 6 (M)***7. Lagföring av återvändare**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 9 och

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 9.

*Reservation 7 (M, L)***8. Preventivlagstiftning**

Riksdagen avslår motion

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 21.

*Reservation 8 (M)***9. Statens ansvar för att motverka radikaliserings**

Riksdagen avslår motion

2017/18:3751 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5.

*Reservation 9 (KD)***10. Omhändertagande av återvändare**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 7,

2017/18:2039 av Markus Wiechel (SD) och

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande

8.

*Reservation 10 (SD, -)***11. Utvidgade straffbestämmelser avseende rekrytering**

Riksdagen avslår motion

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 5.

Reservation 11 (L)

12. Olovlig kårverksamhet

Riksdagen avslår motion

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 8.

*Reservation 12 (L)***13. Paramilitär träning**

Riksdagen avslår motion

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8.

*Reservation 13 (KD)***14. Översyn av bestämmelsen om landsförräderi**

Riksdagen avslår motion

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 9.

*Reservation 14 (KD)***15. Förbjud terroristorganisationer**

Riksdagen avslår motion

2017/18:2301 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2.

16. Skärpta straff för terroristbrott

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 1,

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 7,

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 29,

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 6
och

2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 5.

*Reservation 15 (M)**Reservation 16 (SD, -)**Reservation 17 (L)***17. Kriminalisering av samröre med en terroristorganisation**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 2,

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 4,

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 46, 47 och 50,

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 24,

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6 och

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande
5.*Reservation 18 (M)**Reservation 19 (C, L, KD)**Reservation 20 (SD, -)*

18. Propaganda för terrorism

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5 och

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 3.

Reservation 21 (SD, -)

19. Rättfärdigande av terrorhandlingar

Riksdagen avslår motion

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 4.

Reservation 22 (SD, -)

20. Propagandaspridning på internet

Riksdagen avslår motion

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 22.

Reservation 23 (M)

21. Översyn av uppviglingslagstiftningen

Riksdagen avslår motion

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 53.

Reservation 24 (C)

22. Hatpredikanter

Riksdagen avslår motion

2017/18:2406 av Boriána Åberg (M).

23. Resor till medborgarskapsland

Riksdagen avslår motion

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 6.

24. Förberedelse till terrorismresa

Riksdagen avslår motion

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 6.

Reservation 25 (L)

25. Finansiering av terrorism och extremism

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 16 och

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7.

Reservation 26 (M)

Reservation 27 (KD)

- 26. Bred samverkan mellan myndigheter**
Riksdagen avslår motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 14.
Reservation 28 (M)
- 27. Kontroller för att hindra finansiering av terrorism**
Riksdagen avslår motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 15.
Reservation 29 (M)
- 28. Möjligheten att utreda terroristbrott som begåtts utomlands**
Riksdagen avslår motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 12.
Reservation 30 (M)
- 29. Samordningsuppdrag till Säkerhetspolisen**
Riksdagen avslår motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 5.
Reservation 31 (M)
- 30. Identifiering av potentiella terrorister**
Riksdagen avslår motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 8.
Reservation 32 (M)
- 31. Register över individer som sympatiserar med terrororganisationer**
Riksdagen avslår motion
2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 1.
Reservation 33 (SD, -)
- 32. Migrationsverkets asylsystem**
Riksdagen avslår motion
2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 10.
Reservation 34 (SD, -)
- 33. Hjälp till polisen av Försvarsmakten**
Riksdagen avslår motion
2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5.
Reservation 35 (KD)
- 34. Internationell samverkan mot terrorism**
Riksdagen avslår motion

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 9–11.

35. Europols roll i det europeiska samarbetet mot terrorism

Riksdagen avslår motion

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 12.

Reservation 36 (L)

36. Ökad samverkan inom EU

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 54 och

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 34.

Reservation 37 (M, C)

37. Fördjupat samarbetet inom Norden

Riksdagen avslår motion

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 12.

Reservation 38 (SD, -)

38. Gränsskyddet

Riksdagen avslår motion

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 13.

Reservation 39 (SD, -)

39. Helhetsperspektiv för Sveriges internationella arbete mot terrorism

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:3387 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 20 och

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 30.

Reservation 40 (M)

40. Löpande rapporteringsplikt

Riksdagen avslår motion

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 2.

Reservation 41 (SD, -)

41. Återtagande av medborgarskap

Riksdagen avslår motion

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 7.

Reservation 42 (SD, -)

42. Avtal med andra länder om utvisade personer

Riksdagen avslår motion

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 11.

Reservation 43 (SD, -)

Stockholm den 7 juni 2018

På justitieutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Sanne Lennström (S), Ellen Juntti (M), Jan Lindholm (MP), Patrick Reslow (-) och Sultan Kayhan (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2017/18:174 En mer heltäckande terrorismlagstiftning. I propositionen föreslår regeringen att nästan alla straffbestämmelser i de tre särskilda lagarna på området utvidgas.

Utskottet redovisar regeringens förslag till riksdagsbeslut i bilaga 1. Regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

I betänkandet behandlar utskottet även tre motioner som har väckts med anledning av propositionen, ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden 2016/17 och drygt 60 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2017/18. Förslagen i motionerna återges i bilaga 1.

Det kan nämnas att riksdagen tidigare har tillkännagett för regeringen att den ska återkomma till riksdagen med förslag om att det bör vara möjligt att återkalla eller tillfälligt dra in passet för den som på sannolika skäl är misstänkt för att förbereda eller ha påbörjat en resa i terrorismsyfte (bet. 2015/16:JuU17 punkt 11, rskr. 2015/16:143).

Utskottets överväganden

En mer heltäckande terrorismlagstiftning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag som syftar till en mer heltäckande terrorismlagstiftning.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att propositionen ska avslås.

Jämför reservation 1 (V).

Bakgrund

Gällande rätt

Bestämmelser om terroristbrott och brott med anknytning till terrorism finns främst i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott (terroristbrottslagen), lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet (rekryteringslagen) och lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall (finansieringslagen).

Terroristbrottslagen

Terroristbrottslagen infördes för att genomföra Europeiska unionens (EU) rambeslut om bekämpande av terrorism från 2002 (terrorisrambeslutet). Enligt 2 § terroristbrottslagen döms den för terroristbrott som begår någon av de gärningar som räknas upp i 3 § i lagen, bl.a. mord, dråp, grov misshandel, människorov, mordbrand, sabotage och kapning, om gärningen allvarligt kan skada en stat eller en mellanstatlig organisation. Dessutom krävs att avsikten med gärningen är att injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller en befolkningsgrupp, otillbörligen tvinga offentliga organ eller en mellanstatlig organisation att vidta eller att avstå från att vidta en åtgärd, eller allvarligt destabilisera eller förstöra grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer i en stat eller i en mellanstatlig organisation. Straffet är fängelse under viss tid, lägst i fyra år och högst i 18 år, eller på livstid eller, om brottet är mindre grovt, fängelse, lägst i två år och högst i sex år (2 §). Försök, förberedelse och stämpling till samt underlåtenhet att avslöja eller förhindra terroristbrott är också straffbelagt (4 §).

I 5 § terroristbrottslagen finns en straffskärpningsregel som anger att det ska, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp och enligt bestämmelserna i 29 kap. 2 § brottsbalken, beaktas som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet om någon begår ett av vissa uppräknade brott eller försök till ett sådant brott med uppsåt att främja

terroristbrott. De brott som omfattas är stöld, grov stöld, rån och grovt rån (8 kap. 1, 4–6 §§ brottsbalken), utpressning, ringa utpressning och grov utpressning (9 kap. 4 § brottsbalken) samt urkundsförfalskning och grov urkundsförfalskning (14 kap. 1 och 3 §§ brottsbalken).

Rekryteringslagen

Terrorismrambeslutet ändrades 2008. För att genomföra ändringen och Europarådets konvention om förebyggande av terrorism infördes rekryteringslagen. I lagen regleras ett särskilt straffansvar för den som i ett meddelande till allmänheten uppmanar eller annars söker förleda till särskilt allvarlig brottslighet (offentlig uppmaning, 3 §) eller söker förmå någon annan, i annat fall än som anges i 3 §, att begå eller annars medverka till särskilt allvarlig brottslighet (rekrytering, 4 §). Ett straffansvar är vidare föreskrivet i 5 och 5 a §§ för utbildning i vissa fall. Enligt 5 § gäller straffansvaret för det första för den som meddelar eller söker meddela instruktioner om tillverkning eller användning av sådana sprängämnen, vapen eller skadliga eller farliga ämnen som är särskilt ägnade att användas för särskilt allvarlig brottslighet, eller om andra metoder eller tekniker som är särskilt ägnade för sådant ändamål, om gärningen har begåtts med vetskap om att instruktionerna är avsedda att användas för särskilt allvarlig brottslighet. Enligt 5 a § gäller straffansvaret för det andra för den som tar emot sådana instruktioner som avses i 5 § i avsikt att använda dem för särskilt allvarlig brottslighet. Ett straffansvar är vidare enligt 5 b § föreskrivet för den som reser eller påbörjar en resa till ett annat land än det land där han eller hon är medborgare i avsikt att antingen begå eller förbereda särskilt allvarlig brottslighet eller meddela eller ta emot instruktioner enligt 5 eller 5 a §.

Med särskilt allvarlig brottslighet avses enligt 2 § bl.a. terroristbrott och sådan brottslighet som avses i vissa angivna internationella överenskommelser. Ansvar enligt lagen ska inte dömas ut om gärningen är att anse som ringa (7 §). Straffet är fängelse i högst två år (3–5 b §§). Om brott som avses i 3, 4, 5 eller 5 a § är grovt är straffet fängelse i lägst sex månader och högst sex år (6 §).

Finansieringslagen

Finansieringslagen infördes för att genomföra FN:s internationella konvention om bekämpande av finansiering av terrorism (finansieringskonventionen). Efter det har ändringar gjorts för att genomföra FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014) med åtgärder mot s.k. utländska terroriststridande. Enligt 3 § första stycket 1 är det straffbart att samla in, tillhandahålla eller ta emot pengar eller annan egendom i syfte att egendomen ska användas eller med vetskap om att den är avsedd att användas för att begå särskilt allvarlig brottslighet. Av 3 § första stycket 2 följer att det också är straffbart att samla in, tillhandahålla eller ta emot pengar eller annan egendom i syfte att egendomen ska användas eller med vetskap om att den är avsedd att användas av en person eller en sammanslutning av personer som begår särskilt allvarlig brottslighet eller gör

sig skyldig till försök, förberedelse, stämpling eller medverkan till sådan brottslighet.

Det följer vidare av 3 a § att det är straffbart att samla in, tillhandahålla eller ta emot pengar eller annan egendom i syfte att egendomen ska användas eller med vetskap om att den är avsedd att användas för en sådan resa som avses i 5 b § rekryteringslagen.

Vad som avses med särskilt allvarlig brottslighet anges i 2 § och omfattar bl.a. terroristbrott och sådan brottslighet som avses i vissa angivna internationella överenskommelser.

Av såväl 3 och 3 a §§ följer att det i ringa fall inte ska dömas till ansvar. Av samma bestämmelser framgår att straffet i båda fallen är fängelse i högst två år. Om brott som avses i 3 § är grovt är straffet dock fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Försök till ett brott enligt 3 § är också straffbelagt (4 §).

Pågående utredningar

Den svenska terrorismlagstiftningen befinner sig i förändring. För att genomföra terrorismdirektivet och terrorismkonventionens tilläggsprotokoll föreslår regeringen i den nu aktuella propositionen bl.a. ändringar i samtliga lagar som nämns ovan.

Regeringen beslutade i december 2014 (dir. 2014:155) att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera behovet av lagändringar för att Sverige ska leva upp till de krav på straffrättslig reglering för att förhindra och bekämpa terrorism som ställs i FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014). Utredningen skulle även ta ställning till om Sveriges straffrättsliga reglering för att förhindra och bekämpa finansiering av terrorism uppfyller de krav som den mellanstatliga organisationen Financial Action Task Force (FATF) ställer. Utredningen antog namnet Utredningen om genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism. Utredningen har getts flera tilläggsdirektiv och har överlämnat tre betänkanden som har remissbehandlats. I maj 2017 beslutade regeringen att begränsa omfattningen av tidigare direktiv. I det aktuella lagstiftningsärendet behandlas förslagen i utredningens slutbetänkande, Genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism (SOU 2017:72).

I december 2017 remitterade regeringen departementspromemorian Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation (Ds 2017:62) som innehåller förslag till ändring i bl.a. rekryteringslagen och finansieringslagen. Utredaren föreslår bl.a. att det ska bli straffbart att delta i en terroristorganisation och att även andra former av samröre med terroristorganisationen ska förbjudas. Utredaren lämnar också förslag om att offentlig uppmaning till att delta eller resa för att delta i en terroristorganisation ska bli straffbart. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Parallellt med detta pågår en översyn av den straffrättsliga lagstiftningen för att bekämpa terrorism (Terroristbrottsutredningen). Syftet är enligt regeringen att åstadkomma en ändamålsenlig, effektiv och överskådlig reglering som samtidigt är förenlig med ett väl fungerande skydd för de grundläggande fri- och rättigheterna. I direktiven till utredningen, som ska redovisa uppdraget senast den 31 januari 2019, anges bl.a. att den föreslagna regleringen bör samlas i ett regelverk (dir. 2017:14). Genom ett tilläggsdirektiv har Terroristbrottsutredningen även bl.a. fått i uppdrag att överväga och föreslå ändringar i straffskalorna för brott som omfattas av den straffrättsliga lagstiftningen mot terrorism, i syfte att åstadkomma en höjd straffnivå (dir. 2018:21).

I mars 2018 lämnade regeringen ett regeringsuppdrag till Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, Tullverket, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Centrala studiestödsnämnden och Arbetsförmedlingen att redogöra för tillämpningen av den nuvarande lagstiftningen som rör finansiering av terrorism, i den del det rör myndigheternas arbete för att säkerställa att undandragna skattemedel inte används för finansiering av terrorism, samt analysera behovet av ytterligare åtgärder för att säkerställa hög effektivitet (Ju2018/01649). Redovisningen ska särskilt inkludera en beskrivning av hur myndigheterna var för sig och i samverkan arbetar inom det aktuella området. Regeringen uppdrog vidare åt Säkerhetspolisen, Polismyndigheten (finanspolisen), Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket att återrapportera med anledning av regeringsuppdraget om att utveckla och stärka samverkan för att arbeta effektivare mot finansiering av terrorism, vilket gavs i maj 2016 (ärende Ju2016/03577/PO) och redovisades i november 2016 (ärende Ju2016/07987/PO). Återrapporteringen ska särskilt inkludera en beskrivning av de åtgärder som vidtagits och/eller planeras med anledning av uppdraget. Uppdraget redovisades den 30 maj 2018.

I regleringsbrevet för 2018 till Åklagarmyndigheten har regeringen gett myndigheten i uppdrag att redovisa antalet misstänkta personer som lagförts och antalet beslut i åtalsfrågan rörande terroristbrottslighet samt beskriva eventuella svårigheter och utmaningar vad gäller att utreda och lagföra terroristbrottslighet. Vidare ska Åklagarmyndigheten när det gäller brott enligt lagen (2014:307) om straff för penningtvåtsbrott och lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, redovisa uppgifter om:

- antalet misstänkta personer som har lagförts
- antalet beslut i åtalsfrågan uppdelat på beslut som innebär att åtal har väckts, åtalsunderlåtelse har meddelats, strafföreläggande har utfärdats, åtal inte har väckts på grund av att brott inte kan bevisas respektive åtal inte har väckts av andra skäl
- antalet beslut att inte inleda respektive att lägga ned en förundersökning

- antalet inkommande och utgående framställningar om internationellt straffrättsligt samarbete
- antalet beslut om penningbeslag, beslag, förvar, kvarstad och förverkande i sådana ärenden och
- antalet ärenden om dispositionsförbud uppdelade på fastställda respektive upphävda beslut.

Den 7 juni 2017 kom Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna överens om flera åtgärder som syftar till att ytterligare stärka arbetet mot terrorism. Mot bakgrund av överenskommelsen har regeringen beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag till förändringar av de regler om sekretess och informationsutbyte som gäller för bl.a. Polismyndigheten, socialtjänsten och Transportstyrelsen i arbetet mot terrorism (dir. 2017:75, Ju 2017:11 Utredningen om ett effektivt och rättssäkert informationsutbyte vid samverkan mot terrorism). Syftet är att säkerställa att det finns förutsättningar för ett effektivt och rättssäkert informationsutbyte. Utredaren ska bl.a.

- analysera de regler om sekretess och informationsutbyte som gäller för myndigheter och andra aktörer vid samverkan mot terrorism
- kartlägga myndigheternas och aktörernas behov av förbättrade möjligheter för att utbyta information och utreda hur behovet ska kunna tillgodoses på ett effektivt och rättssäkert sätt och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2018.

Det nuvarande regelverket om signalspaning tillämpas på ett sådant sätt att Säkerhetspolisen inte kan ta emot underrättelser från signalspaning gällande företeelser som berörs av en förundersökning. Regeringen har gett en utredare i uppdrag att föreslå författningsändringar som möjliggör att Säkerhetspolisen och Polismyndigheten delges underrättelser från signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet i deras verksamhet för att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet trots att det pågår en förundersökning vid myndigheten om en företeelse som signalspaningen rör. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2018 (Ju2017/07406/LP).

Överenskommelsen om arbetet mot terrorism

Den 7 juni 2017 kom Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna överens om flera åtgärder som syftar till att stärka arbetet mot terrorism. Överenskommelsen omfattade åtgärder som syftar till bl.a. skärpt säkerhet i den offentliga miljön, stärkt samarbete mellan Säkerhetspolisen och Migrationsverket, skärpt kontroll av personer som bedöms utgöra säkerhetsshot, nationella insatsteam mot extremism, underrättelseinformation från signalspaning och en utvidgad kriminalisering av samröre med terroristorganisationer.

Mot bakgrund av överenskommelsen gav regeringen den 26 juni 2017 en särskild utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag till förändringar av de regler om sekretess och informationsutbyte som gäller för bl.a. Polismyndigheten, socialtjänsten och Transportstyrelsen i arbetet mot terrorism (Ju 2017:11 Utredningen om ett effektivt och rättssäkert informationsutbyte vid samverkan mot terrorism.) Uppdraget ska redovisas den 15 augusti 2018. Överenskommelsen ledde bl.a. också till ett uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) om att verka för samordning av berörda aktörers risk- och sårbarhetsarbete för att skapa förutsättningar för en ökad trygghet och säkerhet i offentliga miljöer där många människor samlas eller rör sig (Ju2017/08267/SSK). Det ledde även till ett uppdrag den 22 september 2017 om att föreslå författningsändringar som möjliggör att polisen delges underrättelser från signalspaning parallellt med pågående förundersökningar (Ju2017/07406/LP) som ska redovisas den 1 oktober 2018. Vidare lämnades i april 2018 en proposition om en ny kamerabevakningslag till riksdagen. Ärendet bereds för närvarande i utskottet.

Regeringen har också föreslagit att Säkerhetspolisen ska tillföras medel för att bl.a. kunna intensivifiera arbetet mot terrorism.

Regeringen gav den 2 maj 2017 en utredare i uppdrag att överväga om det bör införas ett särskilt straffansvar för den som deltar i eller på annat sätt stöder en terroristorganisation och lämna de lagförslag som bedöms nödvändiga (Ju2017/03958/LP). Uppdraget redovisades genom promemorian Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation (Ds 2017:62). Enligt utredningens förslag ska det införas ett särskilt straffansvar för att delta i en terroristorganisations verksamhet. Det kan till exempel handla om att attrahera nya medlemmar, få in ekonomiska bidrag, sprida information, utföra transporter, ordna möteslokaler eller underhålla vapen. Även offentlig uppmaning till att delta eller att resa för att delta i en terroristorganisation föreslås bli straffbart. Det föreslås också bli straffbart att ha samröre med en terroristorganisation genom att t.ex. sälja vapen, fordon eller annan liknande utrustning till en sådan organisation. Av Regeringskansliets (Statsrådsberedningen) förteckning över propositioner som är planerade att lämnas under återstoden av riksmötet 2017/18 framgår att regeringen avser att i september 2018 överlämna en proposition till riksdagen om ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation.

EU:s terrorismdirektiv

Terrorismdirektivet antogs den 15 mars 2017. Det ersätter terrorismrambeslutet för de medlemsstater som är bundna av direktivet. För direktivets innehåll hänvisas till redogörelsen i propositionen, se s. 33–34. Av artikel 28 i direktivet framgår att medlemsstaterna ska ha genomfört direktivet senast den 8 september 2018.

Tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om förebyggande av terrorism

Den 19 maj 2015 antogs terrorismkonventionens tilläggsprotokoll som öppnades för undertecknande den 22 oktober samma år och numera har trätt i kraft. Innehållet i protokollet redovisas i propositionen på s. 34.

Propositionen

Genomförande av terrorismdirektivet och tilläggsprotokollet

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen ska godkänna tilläggsprotokollet till konventionen om förebyggande av terrorism. Regeringen anför att tilläggsprotokollet utgör, i likhet med bl.a. terrorismkonventionen, ytterligare ett led i arbetet med att utveckla åtgärder som förebygger att terroristhandlingar begås. Regeringen skriver vidare att bekämpande av terrorism är en gränsöverskridande utmaning där gemensamma lösningar är nödvändiga för att nå framgång i ansträngningarna att minska hoten och att åtagandena i tilläggsprotokollet i centrala delar motsvarar bestämmelser i terrorismdirektivet som Sverige har en skyldighet att följa.

Regeringen gör bedömningen att den nykriminalisering som terrorismdirektivet och tilläggsprotokollet leder till bör göras genom ändringar i befintliga straffbestämmelser i terroristbrottslagen, finansieringslagen och rekryteringslagen. De gärningar som ska nykriminaliseras är i huvudsak gärningar av förberedande karaktär i förhållande till terroristbrott. Förslagen innebär utvidgningar som skärper de befintliga bestämmelserna, och enligt regeringens bedömning innebär utvidgningarna inte att bestämmelsernas grundläggande konstruktion förändras. Regeringen påpekar vidare att den lagstiftning som nu föreslås syftar till att genomföra regelverk om vilket det finns en bred europeisk samsyn och däribland bindande EU-rättsliga åtaganden. Enligt regeringen finns det inte någon konflikt mellan förslagen och de grundläggande fri- och rättigheterna. Straffskalorna föreslås bli desamma för de nykriminaliserade gärningarna som för de gärningar som är straffbara i dag.

Flera straffbestämmelser skärps

Utvidgning av terroristbrottet

Regeringen gör bedömningen att direktivets terroristbrott (artikel 3) i huvudsak motsvarar rambeslutets terroristbrott. Det i direktivet som kräver ny svensk lagstiftning är enligt regeringens bedömning tilläggen i direktivets uppräkningslista av de gärningar som ska definieras som terroristbrott om övriga förutsättningar är uppfyllda. I propositionen föreslår regeringen därför att terroristbrottet utvidgas. I 3 § terroristbrottslagen finns en uppräkningslista av de

gärningar som kan utgöra terroristbrott. Regeringen föreslår nu att bestämmelsen även ska omfatta

- grovt dataintrång
- uppsåtligt brott enligt 25 § första stycket 1 och 2 lagen om kärnteknisk verksamhet samt motsvarande grova brott enligt 25 a § samma lag
- uppsåtligt brott enligt 9 kap. 2 § 1 i den föreslagna nya strålskyddslagen som avser tillståndsplikt enligt 6 kap. 1 § samma lag avseende sådan verksamhet som avses i 1 kap. 7 § 1 och 2 samma lag
- smuggling och grov smuggling om brottet avser sådana varor som omfattas av de ovannämnda bestämmelserna i kärntekniklagen och strålskyddslagen och
- olaga hot och grovt olaga hot som innefattar hot om att begå någon av de gärningar som regeringen föreslår ska läggas till.

Straffansvaret för rekrytering utvidgas

För att rekryteringsbrottet fullt ut ska motsvara direktivets krav på kriminalisering av rekrytering enligt artikel 4 i direktivet bör det enligt regeringens bedömning vara straffbart att söka förmå någon annan att begå någon av de gärningar som motsvarar den artikeln, dvs. medverkan, försök, förberedelse och stämpling till terroristbrott. I propositionen föreslås mot den bakgrunden att bestämmelsen om rekrytering i 4 § rekryteringslagen utvidgas till att även omfatta den som, i annat fall än som anges i bestämmelsen om offentlig uppmaning, söker förmå någon annan att begå eller annars medverka till försök, förberedelse eller stämpling till särskilt allvarlig brottslighet. Medverkan omfattas redan i dag av rekryteringsbrottet, varför endast försök, förberedelse och stämpling behöver läggas till.

Regeringen gör avslutningsvis bedömningen att det inte finns något behov av en särskild försöksreglering eftersom direktivets krav på kriminalisering av försök till brott får anses vara uppfyllt med hänsyn till hur brottet är utformat.

Straffansvaret för att utbilda förtydligas

Regeringen föreslår i propositionen att bestämmelsen om den som utbildar i vapentekniker m.m. (5 § rekryteringslagen) förtydligas genom att det anges att straffansvaret omfattar fall där gärningen har begåtts med vetskap om att mottagaren har för avsikt att använda instruktionerna för att begå eller annars medverka till särskilt allvarlig brottslighet. Enligt regeringens uppfattning framgår det därmed mer uttryckligt av lagtexten att mottagarens avsikt, vilken utbildaren ska ha vetskap om, kan omfatta inte enbart att begå utan även att annars medverka till särskilt allvarlig brottslighet.

Avslutningsvis gör regeringen bedömningen, med hänsyn till hur brottet är utformat, att direktivets krav på kriminalisering av försök till brott får anses vara uppfyllt. Det finns därför inget behov av en särskild lagreglering om försöksbrott.

Straffansvaret för att utbilda sig förtydligas och utvidgas

Terrorismdirektivets och tilläggsprotokollets bestämmelser om mottagande av utbildning för terrorismsyften är nya.

Inledningsvis uppger regeringen att det finns skäl att förtydliga bestämmelsen om den som utbildar sig i vapentekniker m.m. (5 a § rekryteringslagen) på motsvarande sätt som för 5 § rekryteringslagen (se ovan). Även här föreslås lagtexten mer uttryckligen återspegla direktivets och protokollets skrivning om att bidra till brott.

Direktivets bestämmelse om mottagande av utbildning omfattar inte bara organiserad utbildning utan även självstudier. I förklaranderapporten till protokollet anges också uttryckligen att deltagande i annars lagliga verksamheter kan vara straffbart om det kan visas att den som mottar utbildningen har det brottsliga uppsåt som krävs. Ett exempel som ges är att läsa en kemikurs vid universitetet. Regeringen föreslår mot den bakgrunden att bestämmelsen om den som utbildar sig i vapentekniker m.m. (5 a § rekryteringslagen) utvidgas så att även självstudier och deltagande i legitim utbildning omfattas av straffansvaret. Den straffbara handlingen ändras från att ”ta emot” till att ”ta del av” instruktioner som avses i 5 §. Regeringen påpekar att det för straffansvaret inte är avgörande om den som tar del av instruktionerna väljer att spara dem, t.ex. genom att ladda ned en fil från internet eller kopiera en boksida, men däremot kan det naturligtvis ha betydelse för möjligheten att bevisa att någon har begått ett brott enligt bestämmelsen. Vidare föreslås det att det inte längre ska krävas att meddelandet av instruktionerna varit särskilt ägnat att främja särskilt allvarlig brottslighet. Straffansvaret begränsas liksom tidigare genom kravet på en avsikt hos den som utbildar sig. Det föreslås slutligen att kravet på avsikt förtydligas genom att straffansvaret ska omfatta fall där avsikten varit att använda instruktionerna ”för att begå eller annars medverka till” särskilt allvarlig brottslighet.

Straffansvaret för terrorismresor utvidgas

Terrorismdirektivets och tilläggsprotokollets bestämmelser om resor för terrorismsyften är nya.

Regeringen konstaterar att direktivets och protokollets resebestämmelser bygger på resolution 2178 (2014) som Sverige har genomfört och att det svenska terrorismresebrottet (5 b § rekryteringslagen) till stor del motsvarar direktivets och protokollets krav. Instrumenten kräver dock att resor i fler syften ska omfattas av kriminaliseringen än vad som nu är fallet, och direktivet tillåter inte det undantag för resor till resenärens medborgarskapsland som för närvarande gäller i svensk rätt. Regeringen föreslår mot den bakgrunden att bestämmelsen om terrorismresor utvidgas till att även gälla den som reser eller påbörjar en resa till sitt medborgarskapsland, med undantag för den som är svensk medborgare och reser eller påbörjar en resa till Sverige.

Regeringen konstaterar att direktivet bygger på uppfattningen att en kriminalisering av terrorismresor till resenärens medborgarskapsland inte

skulle innebära en inskränkning av den rätt som följer av artikel 3 i Europakonventionens fjärde tilläggsprotokoll om att inte förvägras inresa i medborgarskapsstaten. Regeringen påpekar vidare att Sveriges åtagande enligt tilläggsprotokollet till Europakonventionen endast innebär en skyldighet i förhållande till svenska medborgare. När det gäller svenska medborgare är rätten att resa in i Sverige, påpekar regeringen, dessutom grundlagsskyddad genom 2 kap. 7 § första stycket regeringsformen. Bestämmelsen anger att ingen svensk medborgare får landsförvisas eller hindras att resa in i riket. Regeringen konstaterar att direktivet inte heller kräver en sådan kriminalisering.

Enligt tilläggsprotokollet ska straffansvaret omfatta resor i syfte att begå, bidra till eller delta i terroristbrott eller för att ge eller motta utbildning för terrorismsyften. Regeringen föreslår därför att bestämmelsen utvidgas till att omfatta ytterligare avsikter med resan. Den punkt som gäller avsikten att begå eller förbereda särskilt allvarlig brottslighet kompletteras med hänvisningar till stämpling och medverkan till sådan brottslighet. Den punkt som gäller avsikten att meddela eller ta emot instruktioner enligt 5 eller 5 a § justeras med anledning av ändringen i 5 a §.

Regeringen skriver vidare att dess bedömning är att direktivets krav i fråga om terrorismresor till Sverige uppfylls helt genom straffansvar för förberedelse och stämpling till terroristbrott och till stor del även genom 5 b § rekryteringslagen.

Avslutningsvis anför regeringen att det mot bakgrund av den tidiga fullbordanstidpunkten – brottet fullbordas redan genom att någon påbörjar en resa med den avsikt som krävs – ansåg regeringen när brottet infördes att det var svårt att se i vilka straffvärda fall det skulle handla om ett försök men inte ett fullbordat brott. Med hänsyn till detta och till att det skulle kunna försvåra det förebyggande arbetet gjordes bedömningen att ett särskilt ansvar för försök inte borde införas. Samma bedömning gjordes avseende förberedelse och stämpling till brott (prop. 2015/16:78 s. 40 f.) När propositionen behandlades i riksdagen avslogs ett motionsyrkande om att förberedelse till brottet skulle göras straffbart (bet. 2015/16:JuU17, rskr. 2015/16:143). Regeringen uppger i propositionen att den inte gör någon annan bedömning än den som tidigare gjorts utan konstaterar att resebrottet genom sin tidiga fullbordanstidpunkt i praktiken motsvarar instrumentens krav på försökskriminalisering och att något särskilt försöksansvar därför inte bör införas.

Straffansvaret för terrorismfinansiering utvidgas

Terrorismdirektivets och tilläggsprotokollets bestämmelser om finansiering av terrorism är nya. Regeringen konstaterar att tilläggsprotokollets bestämmelse om finansiering av terrorismresor motsvaras fullt ut av den i dag gällande 3 a § finansieringslagen. För att genomföra direktivets bestämmelser om finansiering av terrorism föreslår regeringen att straffansvaret för terrorismfinansiering ska utvidgas enligt följande. Bestämmelsen i 3 § första stycket 1 finansieringslagen föreslås omfatta finansiering för att, utöver att begå särskilt

allvarlig brottslighet, dels annars medverka till särskilt allvarlig brottslighet, dels begå eller annars medverka till försök, förberedelse eller stämpling till sådan brottslighet. Bestämmelsen i 3 a § finansieringslagen föreslås omfatta finansiering av brott enligt rekryteringslagens bestämmelser om offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning, utöver brott enligt bestämmelsen om resa. Den ska också omfatta finansiering av medverkan till brotten. Slutligen föreslår regeringen att det ska vara straffbart med försök till brott inte bara enligt 3 § utan även enligt 3 a §.

Regeringen konstaterar sammanfattningsvis att förslagen innebär en vidsträckt kriminalisering av terrorismfinansiering men påpekar samtidigt att de bestämmelser som ändras även i fortsättningen kommer att vara tydligt avgränsade genom att straffansvaret avser finansiering av brott, med ett krav på i vart fall vetskap om hur egendomen är avsedd att användas.

Terroristbrottslagens straffskärpningsregel utvidgas

För att uppfylla direktivets bestämmelse om straffskärpning för vissa brott med terrorismsyfte (artikel 12) föreslår regeringen att straffskärpningsregeln i 5 § terroristbrottslagen utvidgas till att omfatta även brukande av falsk urkund och försök till detta brott som begåtts med uppsåt att främja terroristbrott eller brott mot bestämmelsen om terrorismresor i 5 b § rekryteringslagen. När det gäller urkundsförfalskning och grov urkundsförfalskning, och försök till dessa brott, föreslås att bestämmelsen utvidgas så att den omfattar uppsåt att främja inte enbart terroristbrott utan även brott mot bestämmelsen om terrorismresor.

Några brott i direktivet och tilläggsprotokollet är redan kriminaliserade fullt ut

Regeringen gör bedömningen att det inte behövs någon ny lagstiftning med anledning av terrorismdirektivets och tilläggsprotokollets krav på kriminalisering av brott med anknytning till en terroristgrupp. Samma bedömning gör regeringen när det gäller terrorismdirektivets krav på kriminalisering av offentlig uppmaning till terroristbrott och terrorismdirektivets och tilläggsprotokollets krav på kriminalisering av organiserande eller annat underlättande av resor för terrorismsyften.

Domsrätten utvidgas

I propositionen föreslår regeringen att domsrätten för terrorismrelaterade brott ska utvidgas. För brott som har begåtts utomlands krävs för svensk domsrätt enligt den huvudregel som finns i 2 kap. 2 § brottsbalken att gärningsmannen har en viss anknytning till Sverige. Det handlar om brott som begåtts av svenska medborgare, utlänningar med hemvist i Sverige och personer som efter brottet blivit medborgare eller tagit hemvist här. Under vissa förutsättningar är det dessutom tillräckligt att utlänningen finns här i riket. I de fall som omfattas av 2 § krävs, med några undantag, att det finns dubbel straffbarhet, dvs. att gärningen är straffbar även på orten där den begicks. I 3

§ 6 finns bestämmelser om oinskränkt domsrätt, vilket innebär att svensk domstol är behörig oavsett var brottet har begåtts och oavsett vem som har begått det. Det gäller bl.a. vid terroristbrott och försök till terroristbrott samt vid de brott som omfattas av straffskärpningsregeln i 5 § terroristbrottslagen. För brotten i finansieringslagen och rekryteringslagen finns särskilda domsrätsbestämmelser som innebär att det i vissa situationer ska dömas vid svensk domstol även när det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken. De utvidgningar som föreslås i terroristbrottet, terroristbrottslagens straffskärpningsregel samt rekryteringslagens och finansieringslagens straffbestämmelser medför en utvidgning av domsrätten enligt 2 kap. 3 § 6 brottsbalken, 6 § finansieringslagen och 9 § rekryteringslagen.

Regeringen gör bedömningen att svensk rätt i huvudsak motsvarar direktivets och tilläggsprotokollets krav i fråga om domsrätt. I vissa avseenden krävs dock enligt regeringens uppfattning att det införs ny lagstiftning. Regeringen föreslår därför i propositionen att bestämmelsen om oinskränkt domsrätt för vissa brott i 2 kap. 3 § 6 brottsbalken även ska omfatta förberedelse och stämpling till terroristbrott. Vidare föreslår regeringen att domsrätsreglerna i rekryteringslagen ska, utöver de fall som omfattas i dag, avse brott enligt lagen som har begåtts

- av en utlänning som befinner sig i Sverige, eller
- till förmån för en juridisk person som är etablerad i Sverige.

Dessutom lämnar regeringen ett förslag om att justera den bestämmelse som gäller domsrätt över vissa brott med anknytning till EU. Den ska nu gälla brott som har begåtts mot en av unionens institutioner eller mot en av dess byråer eller ett av dess organ, om byrån eller organet har säte i Sverige. Domsrätsreglerna i finansieringslagen föreslås, utöver de fall som omfattas i dag, avse brott enligt lagen som har begåtts

- av en utlänning med hemvist i Sverige
- till förmån för en juridisk person som är etablerad i Sverige, eller
- mot en av unionens institutioner eller mot en av dess byråer eller ett av dess organ, om byrån eller organet har säte i Sverige.

BBS-lagen utvidgas

Lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor (BBS-lagen) reglerar ansvar för tillhandahållare av s.k. elektroniska anslagstavlor. I 5 § föreskrivs en skyldighet för den som tillhandahåller tjänsten att ta bort eller på annat sätt förhindra vidare spridning av vissa meddelanden som sänds in till tjänsten av en användare. De meddelanden som tillhandahållaren är skyldig att ta bort är meddelanden vars innehåll uppenbart är sådant som avses i någon av de bestämmelser som anges i paragrafen: uppvigling, hets mot folkgrupp, barnpornografibrott, olaga våldsskildring samt sedan den 1 januari 2018 även olaga hot och olaga integritetsintrång.

Enligt regeringens bedömning motsvarar svensk rätt direktivets krav i fråga om åtgärder mot internetinnehåll som utgör en offentlig uppmaning till terroristbrott. I syfte att förtydliga att lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor även omfattar offentlig uppmaning enligt 3 § rekryteringslagen föreslår dock regeringen att bestämmelsen utvidgas.

Straffbestämmelsen i BBS-lagen är subsidiärt tillämplig i förhållande till bl.a. brottsbalken. Regeringen föreslår att subsidiaritetsbestämmelsen ändras så att straffbestämmelsen inte heller ska tillämpas om det för gärningen kan dömas till ansvar enligt rekryteringslagen.

Möjligheten att använda tvångsmedel m.m.

Regeringen tar i propositionen särskilt upp värdet av den ökade möjligheten att använda bl.a. hemliga tvångsmedel som följer av den föreslagna utvidgningen av straffansvaret för terrorismrelaterade gärningar. Under vissa begränsade förutsättningar är hemliga tvångsmedel möjliga att använda även när en förundersökning om brott inte har inletts. Det talas då om preventiva tvångsmedel. I lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott (preventivlagen) finns bestämmelser om möjligheten att använda hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig kameraövervakning, om det med hänsyn till omständigheterna finns en påtaglig risk för att en person kommer att utöva brottslig verksamhet som innefattar vissa brott som anges i lagen. Bland de brott som räknas upp finns terroristbrott, grovt brott enligt 3 § andra stycket finansieringslagen och grovt brott enligt 6 § rekryteringslagen. Tillstånd får även meddelas om det finns en påtaglig risk för att det inom en organisation eller grupp kommer att utövas sådan brottslig verksamhet och det kan befaras att en person som tillhör eller verkar för organisationen eller gruppen medvetet kommer att främja denna verksamhet. Lagen (2012:278) om inhämtande av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen) reglerar förutsättningarna för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket att i underrättelseverksamhet hämta in uppgifter om elektronisk kommunikation från teleoperatörerna. I betänkandet Hemlig dataavläsning – ett viktigt verktyg i kampen mot allvarlig brottslighet (SOU 2017:89) föreslås en tidsbegränsad lag med bestämmelser om hemlig dataavläsning. Betänkandet har remitterats. Som regeringen påpekar i propositionen blir en konsekvens av förslaget att gärningar straffbeläggs på ett tidigt stadium så att ageranden som nu hanteras inom ramen för den brottsförebyggande verksamhet som kan bedrivas inom underrättelseverksamheten i stället kan komma att bli föremål för förundersökning. Det kan innebära att möjligheten att få information via signalspaning begränsas. Som har redovisats ovan har dock en utredare fått i uppdrag att föreslå författningsändringar som gör det möjligt för Säkerhetspolisen och Polismyndigheten att få underrättelser från

signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet i deras verksamhet för att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet trots att det pågår en förundersökning vid myndigheten om en företeelse som signalspaningen rör.

Regeringen uppger vidare att svensk rätt redan genom den nuvarande regleringen uppfyller direktivets krav på effektiva utredningsverktyg och möjlighet till förverkande.

I detta sammanhang konstaterar regeringen att riksdagen har gett regeringen till känna att det bör vara möjligt att återkalla eller tillfälligt dra in passet för den som på sannolika skäl är misstänkt för att förbereda eller ha påbörjat en resa i terrorismsyfte. Genom att de regleringar om tvångsmedel som finns i 24 kap. och 25 kap. om häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet är tillämpliga vid terrorismresor och vid finansiering av terrorismresor är det redan genom dagens lagstiftning möjligt att omhänderta passet när någon misstänks för terrorismrelaterad brottslighet. Därför anser regeringen att tillkännagivandet är tillgodosett i den del som rör påbörjande av terroristresa. När det gäller den del av tillkännagivandet som handlar om att förbereda en resa i terrorismsyfte konstaterar regeringen att straffansvaret för finansiering av terrorismresor och av medverkan till sådana resor i praktiken utgör ett slags förberedelsekriminalisering i förhållande till resebrottet. Även när någon finansierar en terrorismresa går det att använda de tvångsmedel som redovisats ovan. Förberedelse till brott enligt 5 b § rekryteringslagen är dock inte straffbart i sig, och det går därför inte att använda några straffprocessuella tvångsmedel vid sådana gärningar. Regeringen anför att riksdagen tidigare har avslagit ett motionsyrkande om kriminalisering av förberedelse till detta brott. Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att det inte behöver vidtas några ytterligare åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande (bet. 2015/16:JuU17 punkt 11, rskr. 2015/16:143). Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Informationsutbyte

Regeringen gör bedömningen att svensk rätt motsvarar direktivets och protokollets krav i fråga om informationsutbyte kring brott.

Enligt tilläggsprotokollet ska varje part, i enlighet med sin nationella lagstiftning och gällande internationella förpliktelser, vidta de åtgärder som fordras för att stärka parternas rättidiga utbyte av tillgänglig relevant information om personer som reser utomlands för terrorismsyften. För detta ändamål ska varje part utse en kontaktpunkt som kan nå dygnet runt, sju dagar i veckan. Kontaktpunkten ska ha kapacitet att kommunicera med en annan parts kontaktpunkt utan dröjsmål. Säkerhetspolisen upprätthåller redan denna funktion, och regeringen har för avsikt att utse Säkerhetspolisen till kontaktpunkt enligt förpliktelsen i tilläggsprotokollet. Inte heller direktivets ändring i rådsbeslutet om informationsutbyte och samarbete när det gäller terroristbrott kräver enligt regeringens bedömning några nya åtgärder.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2018. Regeringen gör bedömningen att det inte behövs några övergångsbestämmelser.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade i betänkande 2015/16:JuU7 regeringens skrivelse 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism. I betänkandet föreslog utskottet bl.a. ett tillkännagivande om kriminalisering av terrorismresor. Utskottet anförde, med delvis bifall till motioner, följande:

Enligt utskottet bör det vara kriminaliserat att förbereda, påbörja eller genomföra en resa till ett annat land i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar, eller att ge eller få terroristträning. Detsamma gäller för finansiering av terrorism. Man bör även överväga att kriminalisera medverkan i andra stödfunktioner inom en terroristorganisation. Svenska medborgare som åker för att strida med terroristorganisationer utgör ett hot inte bara mot Sverige vid sin hemkomst utan också mot lokalbefolkningen i de länder som de strider i. Detta hot måste tas på stort allvar. Det finns även många i Sverige som har anhöriga som riskerar att bli utsatta för terrorgruppernas framfart i andra länder och som har behov av hjälp och stöd. De som reser eller finansierar och rekryterar till s.k. terroristresor och de som återvänder till Sverige efter att ha stridit måste kunna straffas för det.

Utskottet fann inte skäl att överväga en utvidgning av brottskatalogen i terroristbrottslagen. Utskottet hänvisade vidare till det uppdrag som Utredningen om genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism har. Den situationen att svenska medborgare som strider för t.ex. Isil kan hamna i strid med svenska soldater borde enligt utskottet i stor utsträckning omfattas av utredningens uppdrag. Utskottet såg bl.a. därför inte behov av att utreda frågan om hur dessa medborgare ska kunna dömas för landsförräderi. Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2015/16:86).

Under föregående riksmöte behandlade utskottet proposition 2015/16:78 Ett särskilt straffansvar för resor i terrorismsyfte (bet. 2015/16:JuU17). Utskottet uttalade att det ansåg att de föreslagna straffskalorna var väl avvägda och hänvisade till att regeringen vid utformningen av påföljderna bl.a. bedömt brottens straffvärden och gjort jämförelser med de påföljder som är föreskrivna för liknande brott. När det gällde frågan om att ansvar inte ska dömas ut om gärningen är ringa anförde utskottet att det borde finnas en möjlighet att utesluta sådana mindre allvarliga fall där ett straffansvar inte kan anses motiverat för att straffansvaret inte ska bli alltför långtgående eller få orimliga konsekvenser av andra skäl. När det gäller förberedelse till resa i terrorismsyfte ställde sig utskottet bakom vad regeringen anförde om att det mot bakgrund av den tidiga fullbordanstidpunkten (när en resa påbörjas) är svårt att se ett behov av att kriminalisera försök, förberedelse eller stämpling

till ett sådant brott. Utskottet anförde även att FN-resolutionen inte heller kan anses ställa krav på att förberedelse till resa ska kriminaliseras.

Utskottet konstaterade vidare att Utredningen om genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism i juni 2015 fick tilläggsuppdraget att bl.a. analysera behovet av ytterligare kriminalisering för att förebygga och förhindra att personer deltar i en väpnad konflikt utomlands inom ramen för en terroristorganisation samt att ta ställning till Sveriges möjligheter att kunna utreda och döma för sådana brott. Enligt utskottet borde detta arbete inte föregripas. Utskottet såg inte heller anledning att förorda någon ändring i utredningens uppdrag.

När det gäller frågan om propaganda för terrorism vidhöll utskottet sin tidigare uppfattning att de gällande bestämmelserna är väl avvägda och att det bästa sättet att bemöta propaganda för våldsbejakande extremism och terrorism är med kunskap.

Slutligen kan nämnas att utskottet anslöt sig till regeringens överväganden när det gäller att straffansvaret vid resa ska avse den som reser eller påbörjar en resa till ett annat land än det land där personen är medborgare.

Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2015/16:143).

I betänkande 2016/17:JuU16 behandlade utskottet ett flertal motionsyrkanden liknande dem som behandlas i detta betänkande. Utskottet anförde inledningsvis att det vidhåller uppfattningen att de straffskalor som föreslogs i proposition 2015/16:78 Ett särskilt straffansvar för resor i terrorismsyfte är väl avvägda. Utskottet uttalade också att det mot bakgrund av den tidiga fullbordanstidpunkten (när en resa påbörjas) är svårt att se ett behov av att kriminalisera försök, förberedelse eller stämpling till resa i terrorismsyfte.

När det gäller frågan om propaganda för terrorism hänvisade utskottet till den uppfattning det förde fram i betänkande 2015/16:JuU7 att de gällande bestämmelserna är väl avvägda och att det bästa sättet att bemöta propaganda för våldsbejakande extremism och terrorism är med kunskap. Utskottet konstaterade vidare att regeringen i proposition 2016/17:108 föreslår att synnerligen grov misshandel läggs till i den uppräkningslista av gärningar i 3 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott som under vissa förutsättningar utgör terroristbrott. Utskottet var inte berett att föreslå ett tillkännagivande om att ytterligare brott skulle läggas till. Utskottet noterade att utredningen om genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism hade lagt fram ett förslag till ny straffbestämmelse om deltagande i stridsrelaterad verksamhet i en väpnad konflikt utomlands till stöd för en terroristorganisation (SOU 2016:40) och att regeringen hade aviserat att man avsåg att överlämna en proposition till riksdagen i september 2017. Utskottet ansåg att beredningen inte borde föregripas och avstyrkte därför motionerna på området.

Slutligen anförde utskottet att när det gäller kapaciteten och behovet av att i Sverige kunna utreda terroristbrott och krigsbrott som begåtts utomlands har

regeringen gett Åklagarmyndigheten i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att myndigheten har beredskap att hantera den aktuella brottsligheten i enlighet med regeringens inriktningar i strategin samt följa upp effekterna av den nya lagstiftningen. Utskottet ansåg mot denna bakgrund att det inte fanns anledning för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande som efterfrågades i motionsyrkanden.

I betänkande 2016/17:JuU15 behandlades regeringens skrivelse Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program (skr. 2016/17:126). I betänkandet föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om att regeringen dels inte skulle tillsätta en nationell samordnare för brottsförebyggande frågor, dels skulle återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka konkreta brottsförebyggande åtgärder som regeringen avsåg att vidta och när man avsåg att vidta dessa åtgärder.

I betänkande 2017/18:JuU11 föreslog utskottet att riksdagen skulle lägga skrivelse 2017/18:57 2017 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll till handlingarna. Utskottet föreslog dessutom ett tillkännagivande till regeringen om att se över lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll i syfte att lagen ska kunna tillämpas i fler fall än vad den gör i dag. Utskottet anförde bl.a. att lagen om särskild utlänningskontroll är ett viktigt verktyg i arbetet med att bekämpa terrorism, och att det är angeläget att lagstiftningen har en ändamålsenlig och rättssäker utformning. Utskottet anförde vidare att det framkommit synpunkter om att lagen inte i alla delar är ändamålsenlig och att det också finns vissa praktiska svårigheter med att tillämpa lagstiftningen. Utskottet menade bl.a. att det kan finnas skäl att överväga om tillämpningsområdet för lagen bör utvidgas och att det kan uppstå situationer då det skulle kunna finnas anledning att hålla en person som ska utvisas i förvar under en längre tid än tolv månader. Mot den bakgrunden ansåg utskottet att riksdagen bör göra ett tillkännagivande till regeringen om att se över lagen om särskild utlänningskontroll i syfte att den på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt ska kunna tillämpas vid fler fall än vad den gör i dag. Riksdagen följde utskottets beslut (rskr. 2017/18:161).

I betänkande 2017/18:JuU1 anförde utskottet att det ständigt måste vara en högt prioriterad fråga att förebygga våldsbejakande extremism och att bekämpa terrorism. Utskottet uppger vidare att det råder en bred politisk enighet kring vilka åtgärder som måste vidtas för att ytterligare förebygga, förhindra och försvåra för terrorism, samt för att kunna hantera konsekvenserna av ett eventuellt attentat.

Motionen

I motion 2017/18:4083 av Linda Snecker m.fl. (V) framställs ett yrkande om att propositionen ska avslås. Som skäl för sitt ställningstagande anför motionärerna bl.a. att det saknas tillräckligt underlag som visar att de föreslagna åtgärderna skulle bidra till att förebygga eller förhindra terrorism.

Vidare så anförts att det saknas tillräckliga resonemang kring hur grundläggande fri- och rättigheter kan säkerställas när den nya lagstiftningen införs. Motionärerna uttrycker slutligen oro för bristande rättssäkerhet när det gäller den generella lagstiftningen om terrorism som enligt dem har utvidgats alltför snabbt och ogenomtänkt.

Utskottets ställningstagande

För att kunna motverka terrorism behövs en effektiv straffrättslig lagstiftning. Som framgår av redogörelsen ovan har en rad lagstiftningsåtgärder vidtagits under de senaste åren, och det pågår för närvarande flera utredningar inom det aktuella ämnesområdet. Lagstiftningen är komplex och inte helt lätt att överblicka. Utskottet konstaterar därför inledningsvis att det ser positivt på den utredning som regeringen har tillsatt med uppdrag att genomföra en översyn av den straffrättsliga lagstiftningen för att bekämpa terrorism.

Som utskottet tidigare har påpekat är det viktigt att understryka att terrorism endast kan bekämpas effektivt med medel och för ändamål som hör hemma i ett öppet, demokratiskt och rättssäkert samhälle. Utskottet vill även framhålla att det är angeläget att Sverige, för att kunna motverka terrorism, har en väl avvägd lagstiftning på området och att det är en grundläggande utgångspunkt vid utformningen av sådan lagstiftning att Sveriges internationella förpliktelser följs både vad gäller åtaganden att kriminalisera vissa gärningar och åtaganden till skydd för mänskliga rättigheter.

Som framgår syftar de nu föreslagna lagändringarna i huvudsak till att genomföra EU:s direktiv om bekämpande av terrorism och tilläggsprotokollet till Europarådskonventionen om förebyggande av terrorism. Utskottet finner att den föreslagna lagstiftningen är väl avvägd och att riksdagen mot bakgrund av det anförda bör bifalla regeringens lagförslag och godkänna tilläggsprotokollet. Därmed avstyrks motion 2017/18:4083 (V).

Slutligen har utskottet inget att invända mot regeringens redovisning av behandlingen av riksdagens tillkännagivande om att det bör vara möjligt att återkalla eller tillfälligt dra in passet för den som på sannolika skäl är misstänkt för att förbereda eller ha påbörjat en resa i terrorismsyfte.

Signalspaning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motioner om att ge Försvarets radioanstalt möjligheter att lämna underrättelseinformation till Säkerhetspolisens underrättelseverksamhet trots att en förundersökning har inletts.

Jämför reservation 2 (M, SD, -).

Motionerna

Enligt motion 2017/18:887 yrkande 3 (i denna del) av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-) bör regeringen snarast återkomma med förslag om att ge Försvarets radioanstalt (FRA) möjligheter att lämna underrättelseinformation till Säkerhetspolisens underrättelseverksamhet trots att förundersökning har inletts. Ett liknande yrkande framställs i motion 2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 9 och i motion 2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 17.

Bakgrund

Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet regleras i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (signalspaningslagen) och i förordningen (2008:923) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Enligt signalspaningslagen får den myndighet som regeringen bestämmer, signalspaningsmyndigheten, inhämta signaler i elektronisk form vid signalspaning. Inhämtningen får inte avse signaler mellan en avsändare och mottagare som båda befinner sig i Sverige.

Signaler får endast inhämtas för de ändamål som särskilt anges i lagen och inledningsvis endast efter inriktning av regeringen, Regeringskansliet, Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och Nationella operativa avdelningen i Polismyndigheten.

I 4 § lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet anges att det inom försvarsunderrättelseverksamheten inte får vidtas åtgärder som syftar till att lösa uppgifter som enligt lagar eller andra föreskrifter ligger inom ramen för Polismyndighetens, Säkerhetspolisens och andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande verksamhet. I andra stycket anges att de myndigheter som bedriver försvarsunderrättelseverksamhet får lämna stöd till andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande verksamhet om det inte finns hinder enligt andra bestämmelser. I förarbetena till bestämmelsen förklaras att den grundläggande principen är att försvarsunderrättelseverksamheten inte får innefatta förfaranden i samband med förundersökning, vissa arbetsmetoder som är förbehållna poliser och

användning av straffprocessuella tvångsmedel. Det är en annan sak att försvarsunderrättelseverksamhetens resultat kan vara värdefullt även för myndigheter med brottsbekämpande uppgifter, på samma sätt som det kan vara värdefullt för myndigheter med helt andra ansvarsområden (prop. 2006/07:63 s. 41 och 135).

Signalspaning får således inte bedrivas om det samtidigt pågår en brottsutredning i samma ärende.

En konsekvens av de nu aktuella lagförslagen i propositionen En mer heltäckande terrorismlagstiftning (prop. 2017/18:174), som innebär att fler gärningar straffbeläggs på ett tidigt stadium, blir att ageranden som nu hanteras inom ramen för den brottsförebyggande verksamhet som bedrivs inom underrättelseverksamheten i stället kan komma att bli föremål för förundersökning. Eftersom FRA inte kan rapportera underrättelser från signalspaning om företeelser som berörs av förundersökning innebär inledandet av en förundersökning att rapporteringen till Säkerhetspolisen måste avbrytas i fråga om de förhållanden som är föremål för förundersökningen. Eftersom mycket av det agerande som i dag motverkas inom ramen för Säkerhetspolisens underrättelseverksamhet kan förväntas bli föremål för förundersökning när kriminaliseringen utvidgas, kan möjligheten att få information via signalspaning komma att begränsas.

Som framgått ovan har regeringen gett en utredare i uppdrag att föreslå författningsändringar som gör det möjligt för Säkerhetspolisen och Polismyndigheten att få underrättelser från signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet i deras verksamhet för att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet trots att det pågår en förundersökning vid myndigheten om en företeelse som signalspaningen rör. Förslaget ska innehålla den begränsningen att underrättelserna inte får användas i förundersökningar. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2018 (Ju2017/07406/LP).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser inte att det pågående utredningsarbetet när det gäller signalspaning och pågående förundersökning bör föregripas. Utskottet avstyrker därför motionerna 2017/18:887 (SD, -) yrkande 3 (i denna del), 2017/18:3735 (M) yrkande 17 och 2017/18:4114 (SD, -).

Tvångsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår fyra motionsyrkanden om olika former av tvångsmedel och om datalagring.

Jämför reservation 3 (M), 4 (M), 5 (M) och 6 (M).

Motionen

I motion 2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att det bör tillsättas en utredning med uppdraget att inventera alla de problem som finns i dag när det gäller möjligheterna att säkra bevisning, vilka tekniska problem som föreligger och om den nuvarande lagstiftningen på tvångsmedelsområdet står i överensstämmelse med dagens tekniska utveckling.

I yrkande 2 samma motion framställs en begäran om att regeringen ska ta initiativ till en översyn av Säkerhetspolisens behov av nya verktyg för att upptäcka och utreda brottslighet inom terrorismområdet, utöver hemlig dataavläsning. Motionärerna anför att översynen ska överväga möjligheten att vid vissa grova brott inom terrorismområdet använda hemlig rumsavlyssning trots att minimistraffet för dessa brott är lägre än fyra års fängelse.

Vidare anför motionärerna i yrkande 3 att möjligheterna att använda lagstiftningen om preventiva tvångsmedel för att exempelvis förebygga terrorbrott bör ökas. Enligt motionärerna bör det vara tillräckligt att det finns en risk för de allvarliga brott som anges i lagstiftningen för att den ska kunna tillämpas.

I yrkande 4 begärs att regeringen snarast bör presentera ett lagförslag som skapar förutsättningar för att datalagringen och överlämningen av trafikdatauppgifter fungerar när det gäller brott som hotar rikets säkerhet.

Bakgrund

Regeringen framhåller, som anförts tidigare, i den nu aktuella propositionen särskilt värdet av den ökade möjligheten att använda bl.a. hemliga tvångsmedel som följer av den föreslagna utvidgningen av straffansvaret för terrorismrelaterade gärningar. Under vissa begränsade förutsättningar är hemliga tvångsmedel möjliga att använda även när en förundersökning om brott inte har inletts. Det talas då om preventiva tvångsmedel. I lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott (preventivlagen) finns bestämmelser om möjligheten att använda hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig kameraövervakning, om det med hänsyn till omständigheterna finns en påtaglig risk för att en person kommer att utöva brottslig verksamhet som innefattar vissa brott som anges i lagen. Bland de

brott som räknas upp finns terroristbrott, grovt brott enligt 3 § andra stycket finansieringslagen och grovt brott enligt 6 § rekryteringslagen. Tillstånd får även meddelas om det finns en påtaglig risk för att det inom en organisation eller grupp kommer att utövas sådan brottslig verksamhet och det kan befaras att en person som tillhör eller verkar för organisationen eller gruppen medvetet kommer att främja denna verksamhet. Lagen (2012:278) om inhämtande av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen) reglerar förutsättningarna för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket att i underrättelseverksamhet hämta in uppgifter om elektronisk kommunikation från teleoperatörerna.

I betänkandet Hemlig dataavläsning – ett viktigt verktyg i kampen mot allvarlig brottslighet (SOU 2017:89) föreslås en tidsbegränsad lag med bestämmelser om hemlig dataavläsning.

I betänkandet Förenklat förfarande vid vissa beslut om hemlig avlyssning (SOU 2018:30) lämnas förslag som ska göra det lättare för brottsbekämpande myndigheter att få tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Tillvägagångssättet ska användas när kriminella för att undvika avlyssning byter sin telefon eller sitt simkort. Båda betänkandena har remitterats.

I oktober 2017 överlämnades Delbetänkandet Datalagring – brottsbekämpning och integritet (SOU 2017:75) till regeringen. Uppdraget var att se över bestämmelserna om skyldigheten att lagra uppgifter om elektronisk kommunikation som gäller leverantörer av allmänna kommunikationsnät och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster samt bestämmelserna om de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till sådana uppgifter. Utredaren fick även i uppdrag att se över rättssäkerhetsgarantierna och mekanismerna som ska skydda den personliga integriteten när hemliga tvångsmedel för särskilt allvarlig brottslighet används, vilket redovisas i ett senare betänkande. EU-domstolens uttolkning av EU-rätten i Tele 2-domen har gjort det nödvändigt att reformera de svenska reglerna kring datalagring, både avseende lagring och åtkomst. Den särskilda utredarens bedömning är att det finns ett fortsatt utrymme för en begränsad lagringsskyldighet. Men lagringsskyldigheten måste göras mindre omfattande än i dag och anpassas till vad som är strängt nödvändigt. Betänkandet har remitterats.

Utskottets ställningstagande

Som motionärerna påpekar måste Sveriges förmåga att motverka terrorism stärkas, och för det arbetet krävs effektiva verktyg för bl.a. Säkerhetspolisen och polisen. Utskottet delar också uppfattningen att det som har betydelse i kampen mot terrorism inte bara är vilka handlingar som är kriminaliserade eller hur hårda straffen är, utan att det som avgör om någon kan lagföras eller inte är möjligheterna att säkra bevisning av tillräcklig kvalitet för att den ska kunna läggas till grund för en fällande dom. Som har redovisats ovan bereds

för närvarande delbetänkandet Datalagring – brottsbekämpning och integritet (SOU 2017:75). Det är naturligtvis önskvärt att få en lagstiftning på plats så snart som möjligt, men utskottet kan ha viss förståelse för att det tar tid eftersom ämnet är komplext, både juridiskt och tekniskt. Utskottet ser därför för närvarande inte anledning att föregripa det pågående arbetet och avstyrker motion 2017/18:4124 (M) yrkande 4.

Utskottet, som noterar att det för närvarande pågår flera utredningar som rör tvångsmedel på olika sätt, är inte heller berett att ställa sig bakom motion 2017/18:4124 (M) yrkande 1–3. Motionerna avstyrks.

Återvändare m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör hanteringen av s.k. återvändare, dvs. personer som deltagit i terrorgruppers verksamhet utomlands och sedan återvänt till Sverige.

Jämför reservation 7 (M, L), 8 (M), 9 (KD) och 10 (SD, -).

Motionerna

I motion 2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 9 anförs att samhället måste göra sitt yttersta för att utreda eventuella terroristbrott som personer som deltagit i terrorgruppers verksamhet utomlands och sedan återvänt till Sverige har begått. Utgångspunkten är att de ska ställas till svars och lagföras i enlighet med rättsstatens principer.

I motion 2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 9 efterfrågas en strategi för att hantera återvändare ska tillskapas där lagföring ska komma i främsta rummet. I samma motion yrkande 21 begärs att regeringen ska utreda en ny form av preventivlagstiftning som ger Säkerhetspolisen möjlighet att kalla återvändare till förhör, i syfte att erhålla information i underrättses syfte, när förutsättningar att inleda förundersökning inte föreligger.

Andreas Carlson m.fl. (KD) anför i motion 2017/18:3751 yrkande 5 att arbetet mot extremism behöver utvecklas genom att staten tar ett större ansvar för att motverka radikaliserings. Motionärerna föreslår bl.a. att staten ska ta hand om återvändare genom nationella insatsteam som operativt kan stödja kommunerna. Staten föreslås vidare en utforma fungerande avhopp- och anhörigstödsverksamhet, som specifikt riktar sig mot våldsbejakande islamister och som också involverar de muslimska trossamfundet i det förebyggande arbetet.

I motion 2017/18:2039 av Markus Wiechel (SD) yrkas att alla som har befunnit sig i områden som kontrolleras av terrorister ska omhändertas. Liknande yrkanden framställs även i motion 2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 7 och i motion 2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 8.

Bakgrund

Den 1 januari 2018 inrättades Centrum mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet. Centret ska stärka och utveckla det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism genom att ge behovsanpassat stöd till aktörer som i sin verksamhet hanterar frågor om förebyggande av våldsbejakande extremism. Centret ska även samla och sprida kunskap och främja utvecklingen av och verka för en högre grad av effektivitet och samordning i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. I detta arbete har behovet av ett förstärkt stöd avseende individrelaterade åtgärder gentemot t.ex. avhoppare och återvändare lyfts fram. I april 2018 öppnade centret en stödfunktion för yrkesverksamma personer som behöver stöd i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

I november 2017 gav regeringen Kriminalvården i uppdrag att fortsätta utveckla arbetet med att förebygga radikaliserings och arbetet mot våldsbejakande extremism. För detta har regeringen skjutit till extra resurser till myndigheten. Inom ramen för det breddade regeringsuppdraget ska Kriminalvården utveckla beredskap för att kunna arbeta med återvändare, d.v.s. individer som har kommit hem från konfliktzoner, som kan komma att bli aktuella inom Kriminalvården. Kriminalvården ska också utveckla sin kunskap om vilka olika kopplingar som eventuellt finns mellan våldsbejakande extremism och t.ex. organiserad brottslighet. En annan nyhet är att regeringen vill att Kriminalvården tar initiativ till ett utökat kunskaps- och erfarenhetsutbyte med de nordiska länderna. Uppdraget ska slutredovisas i maj 2020, och ska kompletteras med årliga delredovisningar.

I regleringsbrevet för 2018 till Åklagarmyndigheten har regeringen gett myndigheten i uppdrag att redovisa antalet misstänkta personer som lagförts och antalet beslut i åtalsfrågan rörande terroristbrottslighet samt att beskriva eventuella svårigheter och utmaningar vad gäller att utreda och lagföra terroristbrottslighet.

Utredningen En nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism föreslår i delbetänkandet Värna demokratin mot våldsbejakande extremism – nationell samordning och kommunernas ansvar (SOU 2016:92) att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska ta över samordningsuppdraget att värna demokratin mot våldsbejakande extremism och att länsstyrelserna får en roll som länsvisa samordnare gentemot kommunerna. Utredningen har lämnat ytterligare två betänkanden, Värna demokratin mot våldsbejakande extremism – Hinder och möjligheter (SOU 2017:110) och Våldsbejakande extremism – En forskarantologi (SOU 2017:67).

Konstitutionsutskottet har i betänkande 2016/17:KU23 tillkännagett för regeringen att regeringen bör överväga statlig avhopparverksamhet. Konstitutionsutskottet anförde bl.a. att det är angeläget med olika former av avhopparverksamhet för människor som vill lämna våldsbejakande och extremistiska grupper. Riksdagen följde konstitutionsutskottets förslag (rskr. 2016/17:294).

I skrivelse 2017/18:75 redogör regeringen för de åtgärder som har vidtagits bl.a. till följd av ovanstående tillkännagivande. Regeringen nämner bl.a. inrättandet av ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet (Brå) och regeringens uppdrag till Kriminalvården att utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism (se ovan). Regeringen uppger vidare att regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en nationell vägledning för socialtjänstens arbete med enskilda individer och familjer som återvänder från strider för våldsbejakande extremistiska grupper i utlandet (Ku2017/01469/D). Avslutningsvis uppger regeringen att regeringen avvaktar redovisningarna av dess uppdrag innan en bedömning av vidare åtgärder kan vidtas.

I betänkande 2016/17:JuU17 avstyrkte utskottet yrkanden om att alla som kommer tillbaka till Sverige från ett terroristkontrollerat område ska häktas så att det kan utredas om de har gjort sig skyldiga till brott. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2016/17:212).

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden liknande det nu aktuella, bl.a. våren 2017 (bet. 2016/17:JuU16 s.61 f.). Utskottet konstaterade då att regeringen i Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2017 hade gett myndigheten i uppdrag att, med anledning av skrivelsen Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism (skr. 2014/15:146) och att riksdagen har beslutat om en skärpning av den straffrättsliga lagstiftningen mot terrorism (prop. 2015/16:78 Ett särskilt straffansvar för resor i terrorismsyfte), redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att myndigheten har beredskap att hantera den aktuella brottsligheten i enlighet med regeringens inriktningar i strategin samt följa upp effekterna av den nya lagstiftningen.

Utskottets ställningstagande

Som anges ovan har konstitutionsutskottet tillkännagett för regeringen att den bör överväga en statlig avhopparverksamhet. Det pågår även för närvarande arbete för att på olika sätt bekämpa våldsbejakande extremism. Utskottet finner att det nu inte finns skäl för ytterligare ett tillkännagivande i denna fråga. Utskottet avstyrker därför motion 2017/18:3751 (KD) yrkande 5.

Genom lagförslagen i propositionen utvidgas domsrätten för terrorismrelaterade brott. Det föreslås bl.a. att kravet på dubbelstraffbarhet inte längre ska omfatta förberedelse och stämpling till terroristbrott. Sammantaget med Åklagarmyndighetens regeringsuppdrag att beskriva eventuella svårigheter och utmaningar vad gäller att utreda och lagföra terroristbrottslighet finner utskottet att motionerna 2017/18:3583 (L) yrkande 9 och 2017/18:3735 (M) yrkandena 9 och 21 får anses i vart fall delvis tillgodosedda, och motionerna avstyrks.

Utskottet har tidigare avstyrkt yrkanden om att omhänderta alla som har befunnit sig i områden som kontrolleras av terrorister. Utskottet har inte ändrat

uppfattning i frågan och avstyrker därmed motionerna 2017/18:2039 (SD), 2017/18:887 (SD, -) yrkande 7 och 2017/18:4114 (SD, -) yrkande 8.

Utvidgade straffbestämmelser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utvidgade straffbestämmelser bl.a. avseende rekrytering till eller finansiering av terrorverksamhet, paramilitär utbildning och landsförräderi.

Jämför reservation 11 (L), 12 (L), 13 (KD) och 14 (KD).

Motionerna

I motion 2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 5 begärs utvidgade straffbestämmelser avseende rekrytering till eller finansiering av terrorverksamhet m.m. Motionärerna pekar också på behovet av att analysera och modernisera bestämmelsen om olovlig kårverksamhet (yrkande 8).

I motion 2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8 begärs en skärpning av lagstiftningen mot paramilitär träning hos utländska paramilitära grupper. Enligt motionärerna bör den som genomgår träning utomlands i syfte att underminera det svenska samhället straffas hårt. I samma motion begärs även en uppdatering av lagstiftningen om landsförräderi så att den omfattar svenska medborgare som för en terrororganisations räkning strider mot svenska soldater i en internationell koalition (yrkande 9).

I motion 2017/18:2301 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att förbjuda organisationer som sysslar med kriminell verksamhet eller terrorverksamhet.

Bakgrund

Bestämmelsen om landsförräderi i 22 kap. 1 § brottsbalken omfattar i princip bara gärningar som begås under den tid då riket är i krig. Enligt bestämmelsen döms den som, då riket är i krig, t.ex. hindrar, missleder eller förråder dem som är verksamma för rikets försvar eller begår liknande gärningar, för *landsförräderi* till fängelse i lägst fyra och högst tio år. En förutsättning för straffansvar är att gärningen är ägnad att medföra avsevärt men för totalförsvaret eller innefattar avsevärt bistånd åt fienden.

Brottet olovlig kårverksamhet regleras i 18 kap. 4 § brottsbalken, som har följande lydelse:

Om någon bildar eller deltar i sammanslutning, som måste anses vara avsedd att utgöra eller med hänsyn till sin beskaffenhet och det ändamål för vilket den är bildad lätt kan utvecklas till ett sådant maktmedel som militär trupp eller polisstyrka och som icke med vederbörligt tillstånd förstärker försvaret eller ordningsmakten, eller ock för sådan sammanslutning tager befattning med vapen, ammunition eller annan dylik

utrustning, upplåter lokal eller mark för dess verksamhet eller understödjer den med pengar eller på annat sätt, dömes för olovlig kårverksamhet till böter eller fängelse i högst två år.

I december 2017 remitterade regeringen departementspromemorian Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation (Ds 2017:62) som innehåller förslag till ändringar i bl.a. rekryteringslagen och finansieringslagen. Utredaren föreslår bl.a. att det ska bli straffbart att delta i en terroristorganisation och att även andra former av samröre med terroristorganisationer ska förbjudas. Utredaren lämnar också förslag om att offentlig uppmaning till att delta eller resa för att delta i en terroristorganisation ska bli straffbart. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Parallellt med detta pågår en översyn av den straffrättsliga lagstiftningen för att bekämpa terrorism (Terroristbrottsutredningen). Syftet är enligt regeringen att åstadkomma en ändamålsenlig, effektiv och överskådlig reglering som samtidigt är förenlig med ett väl fungerande skydd för grundläggande fri- och rättigheter. I direktiven till utredningen, som ska redovisa uppdraget senast den 31 januari 2019, anges bl.a. att den föreslagna regleringen bör samlas i ett regelverk (dir. 2017:14). Genom ett tilläggsdirektiv har Terroristbrottsutredningen även bl.a. fått i uppdrag att överväga och föreslå ändringar i straffskalorna för brott som omfattas av den straffrättsliga lagstiftningen mot terrorism, i syfte att åstadkomma en höjd straffnivå (dir. 2018:21).

I betänkande 2015/16:JuU7 behandlas skrivelse 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism. Utskottet avstyrkte då en motion om att modernisera bestämmelsen om olovlig kårverksamhet och anförde i ställningstagandet att utskottet i detta sammanhang inte fann skäl att ta initiativ till ett tillkännagivande om en översyn av bestämmelsen om olovlig kårverksamhet. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2015/16:86).

Utskottets ställningstagande

Som framgår av betänkandet lämnar regeringen förslag i propositionen som innebär att nästan alla straffbestämmelser i terroristbrottslagen, rekryteringslagen och finansieringslagen utvidgas. Det gäller bl.a. straffansvaret för rekrytering, utbildning och finansiering. Det pågår också en översyn av den straffrättsliga lagstiftningen för att bekämpa terrorism. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att ställa sig bakom motionsyrkanden som ställer krav på mer omfattande lagstiftningsåtgärder. Utskottet avstyrker därför motionerna 2017/18:2301 (SD) yrkande 2, 2017/18:3583 (L) yrkandena 5 och 8 och motion 2017/18:3898 (KD) yrkandena 8 och 9.

Skärpta straff för terroristbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår fem motionsyrkanden om skärpta straff för terroristbrott.

Jämför reservation 15 (M), 16 (SD, -) och 17 (L).

Motionerna

I motion 2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 1 begär motionärerna ett tillkännagivande om att kraftigt höja straffskalorna – för både normalgraden och grovt brott – för att exempelvis ta emot utbildning gällande bl.a. terroristbrott och för att resa eller påbörja en resa till ett annat land än det land där personen är medborgare om avsikten är att begå eller förbereda eller att ge eller ta emot utbildning avseende bl.a. terroristbrott. Ett likalydande yrkande framställs även i motion 2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 6.

Roger Haddad m.fl. (L) yrkar i motion 2017/18:3583 yrkande 7 att det ska införas en särskild straffskala för grova brott gällande finansiering av terrorismresor. Motionärerna framhåller att det för finansiering av resa enligt gällande lag gäller samma straffskala som för själva resan, dvs. fängelse i högst två år. Enligt motionärerna är detta inte rimligt eftersom kriminaliseringen av resan riktar sig mot en enskild persons resa, medan finansieringen kan syfta till att möjliggöra resor för fler personer. När det handlar om finansiering i större skala eller en systematisk form av terrorismresor behöver straffskalan enligt motionärerna ligga betydligt högre.

I motion 2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om skärpta straff för vissa brott inom terrorismområdet, såsom offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering till terroristbrott, utbildning till terroristbrott, finansiering av terroristbrott och resor i terrorismsyfte. Ett liknande yrkande framställs av Tomas Tobé m.fl. (M) i motion 2017/18:3735 yrkande 29.

Bakgrund

Terroristbrottsutredningen har genom ett tilläggsdirektiv fått i uppdrag att överväga och föreslå ändringar i straffskalorna för brott som omfattas av den straffrättsliga lagstiftningen mot terrorism, i syfte att åstadkomma en höjd straffnivå (dir. 2018:21). Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2019.

Utskottets ställningstagande

Som har redovisats har regeringen gett Terroristbrottsutredningen i uppdrag att analysera och ta ställning till behovet av förändringar i straffskalorna för brott som omfattas av den straffrättsliga lagstiftningen mot terrorism. Utskottet

delar regeringens uppfattning att det vid en översyn av lagstiftningen i dess helhet finns en större möjlighet att göra en bred jämförelse mellan samtliga brottstyper i terrorismlagstiftningen. Utskottet ser inte heller något skäl att föregripa den pågående utredningen och föreslår att motionerna 2017/18:887 (SD, -) yrkande 1, 2017/18:3583 (L) yrkande 7, 2017/18:3735 (M) yrkande 29, 2017/18:4114 (SD, -) yrkande 6 och 2017/18:4124 (M) yrkande 5 avslås.

Kriminalisering av samröre med en terroristorganisation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår sex motionsyrkanden om utvidgad kriminalisering av samröre med en terroristorganisation.

Jämför reservation 18 (M), 19 (C, L, KD) och 20 (SD, -).

Motionerna

I flera motioner anförs att olika former av samröre med en terroristorganisation bör kriminaliseras.

Enligt Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) i motion 2017/18:887 yrkande 2 bör varje form av deltagande i eller stöd till terrororganisationer kriminaliseras. Samma motionärer föreslår i motion 2017/18:4114 (SD, -) yrkande 5 att varje form av deltagande i eller stöd till terrororganisationer eller till organisationer som systematiskt använder våld som politisk metod, i eller utanför Sverige, ska straffas som terroristbrott. För detta ändamål ska regeringen upprätta en lista över förbjudna organisationer.

I motion 2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 4 begärs att när det gäller straffansvar för deltagande i terrororganisation bör även icke stridsrelaterade stödverksamheter till terrorverksamhet kriminaliseras.

I motion 2017/18:3685 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 46, 47 och 50 begärs att regeringen genomför de åtgärder som man kommit överens om i överenskommelsen om arbetet mot terrorism. Det handlar bl.a. om att kriminalisera såväl samröre med en terrororganisation på plats som stöd till en sådan organisation genom att t.ex. skicka pengar eller vapen, att hjälpa till med finansiellt stöd eller att hjälpa terrorgrupper med framtagande av propaganda eller andra administrativa göromål.

I motion 2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 24 begärs ytterligare kriminalisering av samröre med terroristorganisationer genom medverkan i olika stödfunktioner som bidrar till organisationens förmåga att delta i väpnad konflikt eller att begå allvarliga brott. Det gäller stödfunktioner såsom materialvård, transport, underhåll, matlagning, eller liknande.

I motion 2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6 begärs att ett förbud mot samröre med terroriststämplade organisationer skyndsamt kan komma på plats.

Bakgrund

Som framgår gör regeringen i den nu aktuella propositionen bedömningen att det inte behövs någon ny lagstiftning med anledning av terrorismdirektivets och tilläggsprotokollets krav på kriminalisering av brott med anknytning till en terroristgrupp. Samtidigt kan det dock enligt regeringen av andra skäl finnas anledning att överväga att införa ett särskilt straffansvar för den som deltar i en terroristorganisation.

Regeringen har som framgått tidigare i december 2017 remitterat departementspromemorian Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation (Ds 2017:62) i vilken det föreslås att det i rekryteringslagen ska införas straffbestämmelser om deltagande i en terroristorganisations verksamhet och samröre med en terroristorganisation. Det föreslås också att medverkan och försök till brotten ska vara straffbart. Vidare föreslås att offentlig uppmaning och rekrytering i förhållande till deltagande i en terroristorganisations verksamhet ska kriminaliseras, liksom att resa i syfte att delta i en terroristorganisations verksamhet, att finansiera deltagande i en terroristorganisations verksamhet och att finansiera en resa i syfte att delta i sådan verksamhet.

Mot bakgrund av den ovanligt korta genomförandetid som gäller för direktivet och som innebär att alla lagar som genomför direktivet måste vara i kraft senast den 8 september 2018 har det dock inte varit praktiskt möjligt att beakta detta i det nu aktuella lagstiftningsärendet. Dessutom är förslagen i departementspromemorian inte avsedda att ersätta utan att komplettera den befintliga lagstiftningen.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsyrkanden om att på olika sätt kriminalisera deltagande i eller samröre med terroristorganisationer konstaterar utskottet att den ovan nämnda departementspromemorian Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation bereds inom Regeringskansliet. Utskottet, som inte finner skäl att föregripa regeringens beredning av ärendet, avstyrker motionerna 2017/18:887 (SD, -) yrkande 2, 2017/18:3583 (L) yrkande 4, 2017/18:3685 (C) yrkandena 46, 47 och 50, 2017/18:3735 (M) yrkande 24, 2017/18:3898 (KD) yrkande 6 och 2017/18:4114 (SD, -) yrkande 5.

Propaganda för terrorism

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om kriminalisering av propaganda för terrorism och rättfärdigande av terrorhandlingar m.m.

Jämför reservation 21 (SD, -), 22 (SD, -), 23 (M) och 24 (C).

Motionerna

I motion 2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att utreda hur man kan förhindra propaganda för terrorism eller terroristorganisationer. I samma motion, yrkande 4, föreslår motionärerna att den nuvarande lagstiftningen bör kompletteras genom att rättfärdigande av terrorhandlingar kriminaliseras. I motionen hänvisas till lagstiftning i Frankrike som möjliggjorde ett gripande av en politiker som uttalade sitt stöd för mordet på en fransk polis i samband med ett terrordåd. Även i motion 2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att förbjuda propaganda för terrorism.

Tomas Tobé m.fl. (M) begär i motion 2017/18:3735 yrkande 22 att regeringen bör skapa en strategi för att hantera problemen med cyberkriminalitet – som också kan kopplas till terroristorganisationer – och hur terroristorganisationers användning av och propagandaspridning på internet och sociala medier ska motverkas och hanteras.

I motion 2017/18:3685 Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 53 begärs ett tillkännagivande om att hindra våldsbejakande uppmaningar på internet och om att det bör göras en översyn av uppviglingslagstiftningen.

Boriana Åberg (M) yrkar i motion 2017/18:2406 att hatpredikanter ska hindras från att resa in i Sverige. Motionären anför att religiösa samfund i Sverige vid upprepade tillfällen har bjudit in utländska predikanter som uppmanar till våld och förtryck mot olika religiösa grupper och minoriteter. Sverige borde, likt Danmark, bannlysa dessa från att resa in i landet med hänvisning till den allmänna ordningen.

Bakgrund

Bestämmelsen om offentlig uppmaning i 3 § rekryteringslagen infördes för att genomföra bestämmelserna om offentlig uppmaning att begå terroristbrott i artikel 5 i terrorismkonventionen samt om offentlig uppmaning till terroristbrott i artiklarna 3.1 a och 3.2 a i terrorismrambeslutet i 2008 års lydelse. Enligt bestämmelsen döms den som i ett meddelande till allmänheten uppmanar eller annars söker förleda till särskilt allvarlig brottslighet till fängelse i högst två år.

I det nu aktuella lagstiftningsärendet konstaterar regeringen att det inte behövs någon ny lagstiftning med anledning av terrorismdirektivets krav på kriminalisering av offentlig uppmaning till terroristbrott. De tillägg som har gjorts i direktivet i förhållande till rambeslutet är av förtydligande karaktär. När det särskilt gäller de indirekta former av offentlig uppmaning till terroristbrott som lyfts fram i direktivet framgår av förarbetena att sådana kan vara straffbara enligt 3 § rekryteringslagen. Där anges att ett förhållande av brottslighet i vissa fall, på samma sätt som i fråga om uppviglingsbrottet i 16 kap. 5 § brottsbalken, torde kunna anses innebära att någon uppmanar eller annars söker förleda till särskilt allvarlig brottslighet; dock bör det iakttas betydande försiktighet vid bedömning av om ett uttryck för gillande och sympati kan anses innefatta en uppmaning till efterföljd (prop. 2009/10:78 s. 59). Även om direktivets skälskrivningar framstår som mindre återhållsamma än de svenska förarbetsuttalandena kan det enligt regeringen konstateras att det i båda fallen ytterst är fråga om vilka indirekta uttryck som kan anses innebära att någon uppmanar eller annars söker förleda till brott (med det svenska uppmaningsbrottets terminologi) eller förespråkar utförandet av brott (med direktivets uttryckssätt).

På det område som skyddas av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är 3 § rekryteringslagen inte tillämplig. En gärning som har begåtts genom något av de medier som omfattas av dessa grundlagar kan emellertid lagföras som uppvigling, som utgör ett tryckfrihetsbrott enligt 7 kap. 4 § 10 tryckfrihetsförordningen (7 kap. 5 § med de redaktionella ändringar som föreslås i prop. 2017/18:49) och ett yttrandefrihetsbrott enligt 5 kap. 1 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen.

I regeringens skrivelse 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism anförts att något som enligt regeringen kräver särskild uppmärksamhet är extremist- och terroristgruppers användning av internet och sociala medier för spridande av propaganda och annat material som glorifierar och uppmanar till våld, våldsbejakande ideologier och terrorism. Detta leder till att grupperna stärks och att fler personer radikaliserar och rekryteras. Den svenska grundlagen ger ett starkt skydd för yttrandefriheten. De demokratistärkande möjligheter som internet ger måste också värnas. Sverige måste vara rustat för att bemöta propaganda och antidemokratiska budskap även när de sprids på internet eller i sociala medier. Regeringen anser att det bästa sättet att bemöta propaganda för våldsbejakande extremism och terrorism är med kunskap. Statens medieråd har tidigare på uppdrag av regeringen tagit fram ett digitalt utbildningsmaterial i syfte att öka barns och ungas medie- och informationskunnighet och därigenom stärka deras förmåga att ifrågasätta antidemokratiska och våldsbejakande budskap på internet och i sociala medier som uppmanar till hot och våld för en ideologisk sak.

Utskottet avstyrkte ett liknande motionsyrkande om krav på kriminalisering av propaganda för terrorism som de nu aktuella i samband med behandlingen av skrivelsen (bet. 2015/16:JuU7 s. 17). Enligt utskottet kunde det konstateras

att den svenska grundlagen ger ett starkt skydd för yttrandefriheten. Det finns dock begränsningar i yttrandefriheten, t.ex. i fråga om den som uppmanar eller annars söker förleda till särskilt allvarlig brottslighet. Utskottet instämde i regeringens uppfattning att det bästa sättet att bemöta propaganda för våldsbejakande extremism och terrorism är med kunskap och anser att gällande bestämmelser är väl avvägda. Utskottet avstyrkte därför yrkandet.

Utskottets ställningstagande

När det gäller kravet på att kriminalisera rättfärdigande av terrorhandlingar i motion 2017/18:4114 (SD, -) yrkande 4 kan utskottet konstatera att den svenska grundlagen ger ett starkt skydd för yttrandefriheten. Det finns dock begränsningar i yttrandefriheten, t.ex. i fråga om den som uppmanar eller annars söker förleda till särskilt allvarlig brottslighet. Utskottet anser inte att de skäl som framförts i motionen motiverar ytterligare en begränsning av yttrandefriheten, och utskottet avstyrker därför motionen.

När det gäller frågan om propaganda för terrorism vill utskottet hänvisa till den uppfattning som det förde fram i betänkande 2015/16:JuU7, nämligen att de gällande bestämmelserna är väl avvägda och att det bästa sättet att bemöta propaganda för våldsbejakande extremism och terrorism är med kunskap. Motionerna 2017/18:887 (SD, -) yrkande 5, 2017/18:3685 (C) yrkande 53 och 2017/18:4114 (SD, -) yrkande 3 avstyrks därmed.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom yrkande 22 i motion 2017/18:3735 om att regeringen bör skapa en strategi för att hantera problemen med cyberkriminalitet och terroristorganisationers användning av och propagandaspridning på internet och sociala medier. Motionen avstyrks.

Slutligen anser utskottet, bl.a. mot bakgrund av vad som tidigare anförts om det starka skyddet för yttrandefriheten, att det inte kommit fram något som ger riksdagen anledning att göra ett sådant tillkännagivande som efterfrågas i motion 2017/18:2406 (M). Utskottet avstyrker motionen.

Terrorismresor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om att utöka straffansvaret för terrorismresor till den som åker till sitt egna medborgarskapsland respektive till att även omfatta förberedelse till terrorismresa.

Jämför reservation 25 (L) och det särskilda yttrandet (SD, -).

Motionerna

Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) begär i motion 2017/18:887 i yrkande 6 att straffansvaret för terrorismresor även ska omfatta den som reser eller påbörjar en resa till sitt medborgarskapsland.

I motion 2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 6 framställs en begäran om att förberedelse till resa i terrorismsyfte ska kriminaliseras.

Bakgrund

I propositionen konstaterar regeringen att terrorismdirektivet, till skillnad från hur regeringen har sett på saken, inte bygger på uppfattningen att en kriminalisering av terrorismresor till resenärens medborgarskapsland skulle innebära en inskränkning av den rätt som följer av artikel 3 i Europakonventionens fjärde tilläggsprotokoll att inte förvägras inresa i medborgarskapsstaten. Regeringen anser att det alltså finns fog för den tolkning som gjordes i det tidigare lagstiftningsärendet men konstaterar att det i avsaknad av vägledande avgöranden är möjligt att uppfatta artikeln på olika sätt och att EU har antagit bindande lagstiftning som utgår från ett annat synsätt. Det bör också framhållas att det finns rimliga skäl för förslaget. Som tidigare har framhållits kan risken för allvarlig brottslighet i många fall vara störst just i medborgarskapslandet. Vidare kan det upplevas som otillfredsställande att svenska medborgare som reser till t.ex. Syrien eller Irak i avsikt att begå exempelvis terroristbrott kan dömas för det medan detsamma inte gäller en person som är medborgare där. Mot denna bakgrund, och mot bakgrund av den förpliktelse som direktivet innebär, föreslår regeringen att straffansvaret för resor i terrorismsyfte utvidgas till att även gälla den som reser eller påbörjar en resa till sitt medborgarskapsland, med undantag för den som är svensk medborgare och reser eller påbörjar en resa till Sverige.

Vidare gör regeringen bedömningen att försök till terrorismresa är inbyggt i brottskonstruktionen. Regeringen konstaterar att resebrottet genom sin tidiga fullbordanspunkt i praktiken motsvarar instrumentens krav på försökskriminalisering och att något särskilt försöksansvar därför inte bör införas.

Utskottet avstyrkte i betänkande 2015/16:JuU17 en motion om att förberedelse till resa i terrorismsyfte ska kriminaliseras. Utskottet anförde i huvudsak att det mot bakgrund den tidiga fullbordanspunkten (när en resa påbörjas) är svårt att se ett behov av att kriminalisera försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2015/16:143). Även i betänkande 2016/17:16 avstyrkte utskottet en motion om att förberedelse till resa i terrorismsyfte ska kriminaliseras (rskr. 2016/17:211).

Utskottets ställningstagande

Till följd av de aktuella lagförslagen kommer straffansvaret för terrorismresor även att omfatta den som reser eller påbörjar en resa till sitt medborgarskapsland, med undantag för den som är svensk medborgare och reser eller påbörjar en resa till Sverige. Motion 2017/18:887 (SD, -) yrkande 6 får därmed anses tillgodosedd, och motionen avstyrks.

Utskottet vidhåller sin uppfattning, som även delas av regeringen, att det mot bakgrund av den tidiga fullbordanstidpunkten (vid påbörjande av en resa) är svårt att se ett behov av att kriminalisera försök, förberedelse eller stämpling till resa i terrorismsyfte. Utskottet är mot den bakgrunden inte berett att ställa sig bakom motion 2017/18:3583 (L) yrkande 6. Motionen avstyrks.

Finansiering av terrorism och extremism

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår fyra motionsyrkanden om åtgärder för att bekämpa finansiering av terrorism och extremism.

Jämför reservation 26 (M), 27 (KD), 28 (M) och 29 (M).

Motionerna

I motion 2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 14 framställs en begäran om att regeringen bör ta initiativ till en strukturerad och bred samverkan mellan myndigheter – som Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Tullverket, Kronofogdemyndigheten, Finansinspektionen, Bolagsverket och andra – och bank- och finanssektorn samt andra branscher och branschföreträdare i syfte att kunna upptäcka och ta initiativ mot finansiering av terrorism. I yrkande 15 begärs att Polismyndigheten, Tullverket och Kronofogdemyndigheten ska ges ett tydligt uppdrag att löpande samverka och genomföra gemensamma kontroller för att komma åt finansiering av terrorism. I yrkande 16 begärs åtgärder som ska motverka och med straffrättsliga medel kunna bekämpa finansiering av terrorism som sker vid sidan av de reguljära finansiella systemen.

I motion 2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 begärs ett förbud mot utländsk finansiering av extremism.

Bakgrund

Enligt lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall är det straffbart att samla in, tillhandahålla eller ta emot pengar eller annan egendom i syfte att egendomen ska användas eller med vetskap om att den är avsedd att användas för att begå särskilt allvarlig brottslighet. Försök till ett sådant brott är också straffbelagt.

Det svenska systemet mot penningtvätt och finansiering av terrorism utgår väsentligt från internationella åtaganden. I betänkande 2016/17:FiU32 behandlas proposition 2016/17:173 Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (rskr. 2016/17:341). I propositionen föreslås att lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism upphävs och ersätts av en ny lag med samma rubrik. Bestämmelserna i den nya lagen riktar i huvudsak skyldigheter mot fysiska och juridiska personer som utövar

finansiell och viss annan verksamhet att förebygga, upptäcka och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism i sin verksamhet. Bestämmelserna syftar till att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (fjärde penningtvättsdirektivet) och kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/847 av den 20 maj 2015 om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel och om upphävande av förordning (EG) nr 1781/2006.

Vidare har Financial Action Task Force (FATF), där Sverige ingår, i sina rekommendationer ställt krav på att medlemsstaterna ska kriminalisera finansiering av terrorism i enlighet med FN:s internationella konvention om bekämpande av finansiering av terrorism som antogs 1999. Den 1 april 2016 trädde lagändringar i kraft som innebär att det införs ett särskilt straffansvar för den som tar emot utbildning avseende bl.a. terroristbrott, som reser eller påbörjar en resa till ett annat land än det land där personen är medborgare om avsikten är att begå eller förbereda eller att ge eller ta emot utbildning avseende bl.a. terroristbrott, som finansierar en sådan resa eller som finansierar en person eller en sammanslutning av personer som t.ex. begår terroristbrott, oavsett syftet med finansieringen (prop. 2015/16:78, bet. 2015/16:JuU17, rskr. 2015/16:143). Genom införandet av dessa ändringar uppfyller Sverige dels de straffrättsliga krav som ställs i FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014) med åtgärder mot s.k. utländska terroriststridande, dels vad som följer av rekommendationen från organisationen FATF om finansiering av terrorism.

Utskottet behandlade i betänkande 2015/16:JuU7 regeringens skrivelse 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism. I betänkandet behandlar utskottet bl.a. motionsyrkanden om åtgärder för att bekämpa finansiering av terrorism. Utskottet anförde att det bör vara kriminaliserat att förbereda, påbörja eller genomföra en resa till ett annat land i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar, eller att ge eller få terroristträning och att detsamma ska gälla för finansiering av terrorism. Utskottet anförde vidare att de som reser eller finansierar och rekryterar till s.k. terroristresor och de som återvänder till Sverige efter att ha stridit måste kunna straffas för det, och utskottet föreslog att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag i enlighet med detta.

I juni 2014 presenterades skrivelsen En nationell strategi för en effektiv regim för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (skr. 2013/14:245). Utskottet föreslog att skrivelsen lades till handlingarna, och riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2014/15:JuU4, rskr. 2014/15:14).

Regeringen lämnade i mars 2018 ett regeringsuppdrag till flera myndigheter, bl.a. Säkerhetspolisen, som ska redogöra för tillämpningen av

den nuvarande lagstiftningen om finansiering av terrorism. En närmare redogörelse av uppdraget finns under avsnittet Pågående utredningar.

Utskottets ställningstagande

Sveriges åtgärder mot finansiering av terrorism, liksom mot penningtvätt, har enligt utskottet kontinuerligt förbättrats, men det är naturligtvis viktigt att lagstiftningen fortlöpande ses över och utvecklas. Utskottet ser positivt på regeringens uppdrag till en rad olika myndigheter om att redogöra för tillämpningen av den nuvarande lagstiftningen kring finansiering av terrorism m.m. och har förhoppning om att detta kan leda till en fortsatt positiv utveckling på området. Genom regeringsuppdraget får motion 2017/18:3735 (M) yrkandena 14 och 15 anses åtminstone delvis tillgodosedd. Utskottet anser inte att vad som i övrigt anförs i motionen ger anledning för riksdagen att göra några sådana tillkännagivanden som motionärerna efterfrågar. Motionerna avstyrks.

Därmed ser utskottet för närvarande inget behov av tillkännagivanden i enlighet med det som motionärerna efterfrågar i motionerna 2017/18:3735 (M) yrkande 16 och 2017/18:3898 (KD) yrkande 7. Motionerna avstyrks.

Möjligheten att utreda terroristbrott som begåtts utomlands

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om möjligheten och behovet av att i Sverige utreda terroristbrott och krigsbrott som begåtts utomlands.

Jämför reservation 30 (M).

Motionen

I motion 2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om möjligheten och behovet av att i Sverige utreda terroristbrott och krigsbrott som begåtts utomlands.

Bakgrund

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden liknande det som nu är aktuellt, bl.a. våren 2017 (bet. 2016/17:JuU16 s. 61 f.). Utskottet konstaterade då att regeringen i Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2017 hade gett myndigheten i uppdrag att, med anledning av skrivelsen Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism (skr. 2014/15:146) och att riksdagen har beslutat om en skärpning av den straffrättsliga lagstiftningen mot terrorism (prop. 2015/16:78 Ett särskilt straffansvar för resor i

terrorismsyfte, rskr. 2015/16:143), redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att myndigheten har beredskap att hantera den aktuella brottsligheten i enlighet med regeringens inriktningar i strategin samt följa upp effekterna av den nya lagstiftningen.

I regleringsbrevet 2018 till Åklagarmyndigheten har regeringen gett myndigheten i uppdrag att redovisa antalet misstänkta personer som lagförts och antalet beslut i åtalsfrågan rörande terroristbrott samt beskriva eventuella svårigheter och utmaningar vad gäller att utreda och lagföra terroristbrott.

Utskottets ställningstagande

Som framgår har regeringen uppmärksammat frågan om möjligheten att hantera den aktuella brottsligheten. Mot bakgrund bl.a. av det uppdrag som regeringen lämnat till Åklagarmyndigheten finns det enligt utskottet inte anledning för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar. Utskottet avstyrker därmed motion 2017/18:3735 (M) yrkande 12.

Samverkan mellan myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som på olika sätt lyfter fram frågor om ökad samverkan mellan myndigheter.

Jämför reservation 31 (M), 32 (M), 33 (SD, -), 34 (SD, -) och 35 (KD).

Motionerna

I motion 2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 5 begär motionärerna att Säkerhetspolisen (Säpo) ska ges ett tydligt samordningsuppdrag gällande personer som misstänks ha kopplingar till terrorrelaterad verksamhet. En ny sorts nationell samordningsfunktion bör enligt motionärerna införas i syfte att stärka samordningen mellan Säkerhetspolisen, Polisen, Åklagarmyndigheten, Migrationsverket och andra relevanta aktörer.

I samma motion yrkande 8 anförs att det bör införas ett system för upptäckt och identifiering som övervakar och följer upp potentiella terrorister. Systemet ska bidra till att urskilja individer som kan innebära en risk för rikets säkerhet i olika myndigheters verksamheter.

I motion 2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att Säkerhetspolisen ska tillåtas föra register över individer som sympatiserar med en terrororganisation. I yrkande 10 samma motion begärs ett tillkännagivande om att ge Säkerhetspolisen direkttillgång till Migrationsverkets asylsystem för att på så sätt kunna utreda möjliga säkerhetshot.

I motion 2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5 begärs att polisen ska kunna ta hjälp av försvaret i extrema situationer. Motionärerna hänvisar bl.a. till de ändringar som gjorts i den norska polislagen efter terrorattentaten i Oslo och på Utøya.

Bakgrund

Samverkan m.m.

Regeringen lämnade i mars 2018 ett regeringsuppdrag till flera myndigheter, bl.a. Säkerhetspolisen, som ska redogöra för tillämpningen av den nuvarande lagstiftningen om finansiering av terrorism (se avsnittet Pågående utredningar för en närmare redogörelse).

I proposition 2017/18:36 Ett mer effektivt informationsutbyte vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning föreslår regeringen lagändringar för att få ett mer effektivt informationsutbyte vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning. Lagändringarna, som trädde i kraft den 1 mars 2018, ger Säkerhetspolisen, Försvarets radioanstalt och Försvarmakten möjlighet att, inom ramen för samarbetet vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning, lämna ut uppgifter till varandra elektroniskt genom direktåtkomst. Direktåtkomsten ska inte omfatta fler uppgifter än vad myndigheterna kunde lämna ut till varandra före lagändringarna. Syftet med förslaget är att effektivisera det informationsutbyte som sedan tidigare förekommit inom samarbetet för att skapa bättre förutsättningar för myndigheterna att göra korrekta bedömningar av terrorhot i rätt tid (bet. 2017/18:JuU9, rskr. 2017/18:143).

I budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 4 (s. 25) skriver regeringen att Säkerhetspolisen under 2016 i sitt brottsförebyggande arbete bl.a. har fokuserat på att förhindra att Sverige används som bas för rekrytering, logistiskt stöd, finansiering eller attentatsplanering och för att motverka att svenskar deltar i terrorism utomlands. I det arbetet har Säkerhetspolisen haft en omfattande samverkan med flera nationella myndigheter och internationella partner.

Identifiering av individer som riskerar att radikaliserar

Regeringen beslutade den 25 juni 2015 att ge Kriminalvården i uppdrag att göra en kartläggning av metoder och arbetssätt som kan användas för att förebygga våldsbejakande extremism bland kriminalvårdens klienter (Ju2015/05232/KRIM). Kartläggningen skulle även omfatta metoder och arbetssätt som kan användas i arbetet med de klienter som redan är anslutna eller på annat sätt har koppling till våldsbejakande extremistiska grupper. Kriminalvården skulle när den genomförde uppdraget samråda med den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Ju2014:18), Brottsförebyggande rådet, Polismyndigheten,

Säkerhetspolisen, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse samt med relevanta organisationer i det civila samhället.

Kriminalvården lämnade i maj 2016 en redovisning av uppdraget i rapporten Våldsbejakande extremism i Kriminalvården. Redovisningen innehöll en kartläggning av metoder och arbetssätt som kan användas för att förebygga radikaliserings mot våldsbejakande extremism bland klienter i kriminalvården. Av redovisningen framgår hur Kriminalvården kommer att sprida relevanta arbetssätt och metoder inom myndigheten. Av redovisningen framgår också att Kriminalvården då bedömde att klienter som redan var anslutna, eller på annat sätt hade kopplingar till våldsbejakande extremistiska grupper, förekom i relativt begränsad omfattning. En mindre ökning av redan radikaliserade individer som kommit in i kriminalvården hade noterats. Myndigheten bedömde emellertid att risken för religiös och politisk radikaliserings som leder till våldsbejakande extremism under tiden för straffverkställigheten fortfarande var låg.

I ovannämnda redovisning anges bl.a. följande:

Kriminalvården speglar dock samhället i stort, händelser i omvärlden och samhället påverkar även kriminalvårdens miljö. Omfattningen av antalet resande från Sverige som väljer att ansluta sig till väpnade extremist- och terroristgrupper i utlandet, den lag om förbud mot terrorresor som trädde i kraft 1 april 2016 i kombination med den ökande aktiviteten inom de höger- och vänsterextrema miljöerna kan sannolikt leda till en ökning av klienter som är anslutna eller på annat sätt har koppling till extremistiska grupper. Kriminalvården kommer i så fall att i större utsträckning både hantera dessa individer/nätverk och begränsa dem. Därmed finns även en risk att medarbetare utsätts för hot, våld och otillåten påverkan i större utsträckning. Utvecklingen har inneburit att Kriminalvården tagit frågan på stort allvar och området är prioriterat. Målet är att bidra till samhällets arbete att värna demokratin mot våldsbejakande extremism samt att utveckla och anpassa myndighetens metoder och arbetssätt så att de bättre möter de krav som ställs för att hantera dessa individer.

Av Kriminalvårdens redovisning framgår att möjligheten att integrera ett förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism i myndighetens existerande strukturer är god. För att detta ska kunna uppnås framhöll Kriminalvården att det är nödvändigt att myndighetens personal blir mer medvetna om och får en större förståelse för våldsbejakande extremism. Kriminalvården lyfte därför behovet av att utveckla och implementera utbildningsinsatser för personalen som en angelägen åtgärd. Därutöver framhöll myndigheten ytterligare ett antal förslag för att stärka sitt förebyggande arbete, bl.a. att kvalitetssäkra processen när man anlitar trosföreträdare, att utreda behovet av utökad kunskap och expertis inom områden som religionsvetenskap och sociologi och att fortsätta utveckla arbetet med extern samverkan.

Regeringen beslutade därefter den 13 oktober 2016 om bl.a. ett nytt uppdrag till Kriminalvården för att stärka arbetet mot våldsbejakande extremism. Uppdraget innebar att myndigheten skulle utveckla och långsiktigt förankra arbetet inom myndigheten mot våldsbejakande extremism

(Ju2016/06988/KRIM). Arbetet skulle bygga vidare på de behov som myndigheten identifierade i sin kartläggning av metoder och arbetssätt som kan användas för att förebygga våldsbejakande extremism bland kriminalvårdens klienter. I uppdraget skulle Kriminalvården samråda med bl.a. den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Eftersom det kan kräva internationell expertis samt kunskap om specifika frågor från olika forskningsfält för att genomföra uppdraget skulle Kriminalvården vid behov även samverka med andra relevanta aktörer och forskare i Sverige och utomlands. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet i maj 2018.

Den 9 november 2017 beslutade regeringen att ge Kriminalvården i uppdrag att fortsätta utveckla arbetet med att förebygga radikaliserings- och arbetet mot våldsbejakande extremism och förlängde uppdragstiden t.o.m. den 31 december 2019 (Ju2017/08663/KRIM). Kriminalvården ska lämna en slutredovisning till Regeringskansliet senast den 3 april 2020. Delredovisningar ska lämnas senast den 3 april 2018 och den 3 april 2019.

Inom ramen för det breddade regeringsuppdraget ska Kriminalvården utveckla beredskap för att kunna arbeta med s.k. återvändare, dvs. individer som har kommit hem från konfliktzoner och som kan komma att bli aktuella inom Kriminalvården. Kriminalvården ska också utveckla sin kunskap om vilka olika kopplingar som eventuellt finns mellan våldsbejakande extremism och t.ex. organiserad brottslighet. En annan nyhet är att regeringen vill att Kriminalvården tar initiativ till ett utökat kunskaps- och erfarenhetsutbyte med de nordiska länderna. När uppdraget genomförs ska Kriminalvården samråda med det nationella centrum mot våldsbejakande extremism som regeringen har inrättat vid Brottsförebyggande rådet fr.o.m. den 1 januari 2018.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motioner som rört Kriminalvårdens arbete mot radikaliserings- och arbetet mot våldsbejakande extremism (bet. 2016/17:JuU19). Utskottet anförde att det såg positivt på de nya uppdrag som regeringen under hösten 2016 gett myndigheter för att stärka arbetet mot våldsbejakande extremism. Enligt utskottets uppfattning var det angeläget att regeringen såg till att Kriminalvården skyndsamt följde upp och implementerade den ovannämnda kartläggningen av metoder och arbetssätt. Det är också angeläget att regeringen är pådrivande och vidtar åtgärder för att säkerställa att Kriminalvården genomför och prioriterar ett arbete med denna inriktning. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2016/17:203).

Utskottet behandlade också i mars 2018 motionsyrkanden om kriminalvårdens arbete mot radikaliserings- och arbetet mot våldsbejakande extremism (bet. 2017/18:JuU16). Utskottet ansåg arbetet med att upptäcka och motverka radikaliserings- och arbetet mot våldsbejakande extremism är en viktig uppgift för Kriminalvården, och utskottet såg positivt på det breddade och förlängda uppdrag som regeringen under hösten 2017 gav till Kriminalvården för att fortsätta utveckla arbetet med att förebygga radikaliserings- och arbetet mot våldsbejakande extremism. Enligt utskottet fick motionärernas önskemål

till viss del anses vara tillgodosedda genom det arbete som pågår. Mot denna bakgrund och med hänsyn till det tillkännagivande som riksdagen gjort året innan fanns det enligt utskottet inte anledning att ställa sig bakom motionärernas önskemål om ytterligare tillkännagivanden. Utskottet avstyrkte därför de aktuella motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:184).

Tillgång till asylsystem

I betänkande 2016/17:JuU18 avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om att Säkerhetspolisen ska få tillgång till Migrationsverkets asylsystem. Utskottet motiverade sitt ställningstagande bl.a. med att frågan utreddes av de båda myndigheternas rättsavdelningar under Justitiedepartementets överinseende. Mot den bakgrunden anförde utskottet att det för tillfället inte var berett att föreslå att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande till regeringen om att Säkerhetspolisen skulle ges direktåtkomst till asylsystemet. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2016/17:JuU18, rskr. 2016/17:223).

Försvarsmaktens stöd till polisen

När det gäller samverkan mellan polisen och Försvarsmakten har den senare länge gett stöd till samhället i övrigt, bl.a. i olika krissituationer. Generella bestämmelser om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet finns i förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet. Inom ramen för förordningen får Försvarsmakten lämna stöd till bl.a. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. I Sverige har det länge betraktats som en allmän grundsats för militär medverkan vid polisiär verksamhet att väpnade trupper inte får sättas in mot den egna befolkningen eller andra civila. Denna grundsats framgår av 7 § i förordningen. Enligt den bestämmelsen får Försvarsmaktens personal inte användas i situationer där det finns risk för att den kan komma att bruka tvång eller våld mot enskilda när stöd lämnas.

Efter terrorattackerna i USA den 11 september 2001 inleddes ett utredningsarbete om myndigheternas och de övriga offentliga organens beredskap när det gäller omfattande terrorattentat och andra liknande extraordinära händelser i Sverige. Det utreddes även om polisen skulle få utökade möjligheter att begära stöd från Försvarsmakten när det gäller att förhindra och ingripa mot terrorattacker och andra sådana omfattande angrepp på samhället. Utredningsarbetet resulterade i lagen (2006:343) om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning. Enligt denna lag finns det en möjlighet för polisen att begära stöd från Försvarsmakten även med uppgifter som kan innebära användning av våld och tvång mot enskilda. En sådan begäran om stöd ska beslutas av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. Stödet ska gälla att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. I förarbetena till lagen (prop. 2005/06:111 s. 19 f.) anför regeringen att det finns former av terrorattentat som polisen inte kan hantera

på egen hand, främst vid händelser som utspelar sig i luftrummet eller till sjöss. Ett annat exempel på när polisens resurser inte räcker till kan enligt propositionen vara om flera terrorattentat inträffar samtidigt på olika håll i landet. Regeringen framhåller i propositionen att det inte kan komma i fråga att Försvarsmakten lämnar stöd till polisen som kan innebära användning av våld eller tvång i samband med sådan brottslighet som polisen återkommande har att hantera, t.ex. ordningsstörningar vid demonstrationer, gängbrottslighet eller fotbollshuliganism (s. 29).

Vidare finns i skyddslagen (2010:305) bestämmelser om vissa åtgärder till förstärkt skydd för byggnader, andra anläggningar, områden och andra objekt mot sabotage, terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, spioneri samt röjande i andra fall av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret och grovt rån (1 §). Av 9 § framgår att poliser, militär personal eller annan särskilt utsedd personal får anlitas för bevakning av ett skyddsobjekt.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motioner om Försvarsmaktens stöd till polisen, senast våren 2018 (bet. 2017/18:JuU13). Utskottet hänvisade då till vad man tidigare anfört om att det är viktigt att polisen i olika situationer kan samverka med andra myndigheter och på annat sätt få avlastning och hjälp i olika situationer. Enligt utskottet var de bestämmelser som finns i bl.a. förordningen om Försvarsmaktens stöd till bl.a. polisen ändamålsenligt utformade. Utskottet var således inte berett att ställa sig bakom vad som hade anförts i en motion om att se över Försvarsmaktens stöd till polisen. Utskottet hade förståelse för det som anfördes i en motion om samarbete mellan försvar och polis i extrema situationer men ansåg, framför allt med beaktande av de möjligheter till samverkan som redan finns, inte att något tillkännagivande till regeringen skulle göras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner att det inte kommit fram någon omständighet som ger anledning för riksdagen att ta något initiativ i fråga om att införa en ny sorts nationell samordningsfunktion i syfte att stärka samordningen mellan Säkerhetspolisen, Polisen, Åklagarmyndigheten, Migrationsverket och andra relevanta aktörer. Motion 2017/18:3735 (M) yrkande 5 avstyrks därför.

Mot bakgrund av det arbete som pågår inom Kriminalvården när det bl.a. gäller radikaliseringsfrågor anser utskottet inte att det finns anledning för riksdagen att göra något sådant tillkännagivande som efterfrågas i motion 2017/18:3735 (M) yrkande 8. Motionen avstyrks.

Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan om att Säkerhetspolisen ska få direkttillgång till Migrationsverkets asylsystem. Motion 2017/18:4114 (SD, -) yrkande 10 avstyrks.

Utskottet är vidare inte berett att föreslå något sådant tillkännagivande om åsiktsregistrering som efterfrågas i motion 2017/18:4114 (SD, -) yrkande 1. Motionen avstyrks.

Avslutningsvis anser utskottet fortfarande att de nuvarande bestämmelserna om Försvarmaktens stöd och hjälp till polisen är ändamålsenliga och väl avvägda. Utskottet vidhåller även i övrigt den uppfattning som utskottet tidigare gett uttryck för i frågan. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom yrkande 5 i motion 2017/18:3898 (KD) om att polisen ska kunna ta hjälp av försvaret i extrema situationer.

Internationellt samarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår flera motionsyrkanden som rör internationellt samarbete mot terrorism, samarbete inom EU, Europol och samarbete inom Norden.

Jämför reservation 36 (L), 37 (M, C), 38 (SD, -), 39 (SD, -) och 40 (M).

Motionerna

I motion 2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att Sverige tydligt ska ta avstånd från och motverka all internationell terrorism och extremism. I samma motion yrkande 10 anförs att internationell samverkan för att motverka terrorism ska stödjas och i yrkande 11 att internationell samverkan för att motverka resor i syfte att delta i terrorism eller terrorträning ska stödjas.

I motion 2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 12 anförs att det är av största vikt att Sverige deltar aktivt för att stärka det europeiska samarbetet för att motverka terrorism. I detta har bl.a. Europol en viktig roll. Sverige bör delta operativt i dess satsning på att motverka bl.a. värvning till terroristverksamhet. I motion 2017/18:3685 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 54 framhålls vikten av att stoppa terrorismen genom ökad samverkan inom EU. Motionärerna anför att ökat europeiskt samarbete är nödvändigt för att förstärka arbetet mot terrorism. Tomas Tobé m.fl. (M) anför i motion 2017/18:3735 yrkande 34 att Sverige bör bidra till att utveckla samarbetet inom EU för att effektivare kunna bekämpa terrorism.

I motion 2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om ett fördjupat samarbete inom Norden genom att inrätta en årligt återkommande nordisk konferens kring motverkande av våldsbejakande extremism. I samma motion, yrkande 13, begär motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör driva en omförhandling av Schengensamarbetet så att Sverige kan införa ett fullgott gränsskydd.

I motion 2016/17:3387 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 20 framställs en begäran om att helhetsperspektiv samt kraftfulla åtgärder för bekämpande och motverkande av terrorism ska vara fokus för Sveriges

internationella arbete inom detta område. Ett liknande yrkande framförs av Tomas Tobé m.fl. (M) i motion 2017/18:3735 yrkande 30.

Bakgrund

I årets budgetproposition (prop. 2017/18:1, utgiftsområde 4, s. 51 f.) anför regeringen att man fortsätter att högt prioritera arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism och att bekämpa terrorism och att Sveriges långsiktiga nationella och internationella arbete mot terrorism tar sin utgångspunkt i den svenska strategin mot terrorism. Det råder en bred politisk enighet kring vilka åtgärder som måste vidtas för att ytterligare förebygga, förhindra och försvåra för terrorism, samt för att kunna hantera konsekvenserna av ett eventuellt attentat.

Den svenska strategin presenterades, som anförts tidigare, i regeringens skrivelse 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism.

I strategin betonas det internationella samarbetets betydelse. Enligt regeringen är terrorism gränsöverskridande och kan därför inte bekämpas isolerat i en stat. Även om säkerheten i Sverige och för svenska intressen är det primära intresset för den svenska terrorismbekämpningen måste vi också solidariskt arbeta för att skydda internationell säkerhet och mänskliga fri- och rättigheter globalt. I det internationella arbetet ingår att arbeta i konfliktområden och att samarbeta med andra länder för att bekämpa terrorism.

Situationen i omvärlden påverkar hotet mot Sverige. De personer som reser till konfliktområden för att ansluta sig till terroristorganisationer kan utgöra ett hot på platsen som de reser till. De kan också utgöra ett hot när de återvänder eller genom att locka fler personer att ansluta sig till organisationerna. Arbeta för utveckling, säkerhet och frihet från våld är enligt regeringen därför avgörande för att stoppa utvecklingen med utländska terroriststridande. Sverige ska verka aktivt för att både FN och EU ska ta ett större ansvar för att lösa konflikter och ge hjälp åt dem som drabbas. Sverige ska också verka för att EU tar ett större ansvar för säkerhet och utveckling, såväl globalt som i EU:s närområde.

Vidare har EU och dess medlemsstater en skyldighet att skydda alla människor som är bosatta i, uppehåller sig i eller besöker unionen. I juni 2015 antog rådet för rättsliga och inrikes frågor en uppdaterad strategi för EU:s inre säkerhet för åren 2015–2020. I strategin identifieras arbete mot terrorism som en av tre prioriteringar. Strategin uppmärksammar också att EU:s inre säkerhet i ökande grad är beroende av faktorer utanför unionens gränser. Inom unionen pågår även arbete för att EU ska utveckla en bred strategi för utrikes- och säkerhetspolitiken.

I strategin anges vissa målsättningar i det internationella arbetet. För det första ska det förebyggande arbetet vara i fokus för Sveriges internationella arbete mot terrorism. Det är enligt regeringen också angeläget att stärka det

nordiska samarbetet i dessa frågor då de nordiska länderna har många likheter i hur våra samhällen är organiserade. Under 2015 etablerades därför ett nordiskt nätverk som ska främja samarbete mellan Sverige, Danmark, Norge och Finland i syfte att utbyta kunskap och erfarenheter om det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

När det gäller att förhindra terrordåd är målsättningarna att brottsbekämpande myndigheter ska ha goda möjligheter att samarbeta även över nationsgränserna och att den internationella samverkan som finns på området ska fortsätta att stärkas. Myndigheter i olika stater måste kunna samarbeta på ett ändamålsenligt sätt. Svenska myndigheter deltar i flera internationella samarbetsorgan och samarbetar också med brottsbekämpande myndigheter och organ inom EU.

När det slutligen gäller att försvåra terrordåd är målsättningen enligt strategin att standarden för att upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat ska vara likvärdiga i EU:s medlemsstater.

Vid behandlingen av skrivelsen anförde utskottet att internationella samarbeten mot terrorism måste ha hög prioritet. Utskottet delade dock inte regeringens uppfattning om att det förebyggande arbetet ska vara i fokus för Sveriges internationella arbete mot terrorism och att det arbetet ska bedrivas inom ramen för FN, utan menade att fokus i första hand borde vara att säkerställa ett bra och fungerande samarbete inom EU. Det var enligt utskottet viktigt att Sverige deltar aktivt för att stärka det europeiska samarbetet för att förebygga, förhindra och lagföra terrorism. Vidare ansåg utskottet arbetet på EU-nivå när det gäller frågor om radikaliserings och deltagande i terroristverksamhet behöver fördjupas. Samarbetet inom Europol, som inrättats för att förbättra polissamverkan mellan EU:s medlemsländer i syfte att bekämpa bl.a. terrorism, bör förbättras. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande till regeringen om inriktningen av det internationella samarbetet i enlighet med det ovan anförda.

När det gäller möjlighet till internationell samverkan kunde utskottet konstatera att regeringen enligt strategin har som uttalad målsättning att myndigheter ska ha goda förutsättningar att samarbeta över nationsgränserna och att den internationella samverkan som finns på området även i fortsättningen ska stärkas. Det saknades enligt utskottet anledning till sådana tillkännagivanden om internationell samverkan som föreslogs i vissa motionsyrkanden.

Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2015/16:JuU7, rskr. 2015/16:76).

I mars 2017 lämnade regeringen en proposition om nya möjligheter till operativt polissamarbete med andra stater till riksdagen (prop. 2016/17:139, bet. 2016/17:JuU27, rskr. 2016/17:273). Av propositionens huvudsakliga innehåll framgår bl.a. följande. Den ökade rörligheten över gränserna och behovet av skydd mot terroristattentat och annan grov brottslighet ställer allt större krav på samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter i olika stater. Regeringen föreslår därför att det internationella polissamarbetet utökas

genom att bestämmelserna om operativt polissamarbete i två EU-beslut, Prümrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet, genomförs i svensk rätt. Den svenska polisen ska få samarbeta med utländska myndigheter enligt Prümrådsbeslutet genom att ta emot bistånd dels inom ramen för gemensamma insatser, dels vid större evenemang, katastrofer och allvarliga olyckor. Vidare ska polisen få samarbeta med utländska myndigheter enligt Atlasrådsbeslutet genom att ta emot bistånd från utländska särskilda insatsgrupper. Både vid gemensamma insatser enligt Prümrådsbeslutet och vid operationer med särskilda insatsgrupper enligt Atlasrådsbeslutet ska utländska tjänstemän kunna få polisiära befogenheter i Sverige.

Utskottet behandlade i april 2017 ett flertal motioner, med yrkanden om att Sverige ska delta på ett aktivt sätt i det internationella arbetet mot terrorism, som liknar de som nu är aktuella (bet. 2016/17:JuU18 s. 35 f.). Utskottet konstaterade att Sverige bl.a. inom FN och EU på olika sätt deltar i en omfattande internationell samverkan för att på olika sätt motverka terrorism. Det fanns därför inte skäl för riksdagen att göra något tillkännagivande med anledning av motionerna, och utskottet avstyrkte dessa. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2016/17:223).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i de aktuella motionerna om att det internationella samarbetet mot terrorism är viktigt och att Sverige bör delta aktivt i detta arbete. Detta är också en viktig del av den svenska strategin mot terrorism. Som utskottet tidigare konstaterat deltar Sverige också bl.a. inom FN och EU på olika sätt i en omfattande internationell samverkan. I strategin lyfts även det nordiska samarbetet fram. Utskottet vidhåller därför sin tidigare uppfattning att det inte finns anledning för riksdagen att göra några sådana tillkännagivanden som motionärerna efterfrågar. Utskottet avstyrker därför motionerna 2016/17:3387 (M) yrkande 20, 2017/18:3331 (SD) yrkandena 9-11, 2017/18:3583 (L) yrkande 12, 2017/18:3685 (C) yrkande 54, 2017/18:3735 (M) yrkandena 30 och 34 samt 2017/18:4114 (SD, -) yrkandena 12 och 13.

Utvisning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motionsyrkanden om rapporteringsplikt för misstänkta terrorresenärer, utökade möjligheter att dra in medborgarskap och avtal med andra länder om att ta hand om utvisade personer.

Jämför reservation 41 (SD, -), 42 (SD, -) och 43 (SD, -).

Motionen

I motion 2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 2 anför motionärerna att Sverige i likhet med Tyskland bör införa löpande rapporteringsplikt till polisen för personer som på sannolika skäl kan misstänkas planera en terrorresa. Motionärerna föreslår vidare i yrkande 7 att den som döms för terroristbrott och har dubbelt medborgarskap ska få sitt svenska medborgarskap indraget. I yrkandet framförs även önskemål om att utreda möjligheten att dra in medborgarskap även om det skulle göra personen i fråga statslös. I motionen begärs i yrkande 11 även att regeringen ska ge Utrikesdepartementet i uppdrag att sluta avtal med andra säkra länder om att ta emot personer som utvisas från Sverige men som i enlighet med principen om ”non-refoulement” inte kan tas emot av sitt hemland.

Bakgrund

En svensk medborgare får inte landsförvisas eller hindras från att resa in i riket (2 kap. 7 § första stycket regeringsformen). Inte heller får en svensk medborgare fråntas sitt medborgarskap om han eller hon är eller har varit bosatt i riket, med undantag för barn under 18 år där det kan föreskrivas att de i fråga om medborgarskap ska följa sina föräldrar (andra stycket).

I utskottets betänkande 2015/16:JuU7 Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism behandlade utskottet frågorna om pass och medborgarskap. När det gällde frågan om möjligheter att frånta personer svenskt medborgarskap fann utskottet inget skäl att inskränka det grundlagsfästa skyddet för det svenska medborgarskapet. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2015/16:143). När ett likalydande yrkande behandlades i betänkande 2015/16:JuU17 anförde utskottet att det vidhöll sin tidigare uppfattning (rskr. 2015/16:86).

När ett beslut om avvisning eller utvisning ska verkställas ska det alltid göras en prövning av eventuella verkställighetshinder. Till exempel får en fördragslutande stat inte utvisa eller avvisa en flykting till gränsen mot ett område där flyktingens liv eller frihet skulle hotas på grund av hans eller hennes ras eller religion, nationalitet, språk, sexuella läggning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp, politisk åskådning eller minoritet eller där den

asylsökande riskerar att utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling (principen om ”non-refoulement”). Förbudet mot ”refoulement” avser även till områden där personen inte är skyddad mot risken för vidarevändning till hemlandet. I betänkande 2016/17:SfU15 behandlades en begäran om ett tillkännagivande att ändra lagstiftningen för att kunna verkställa utvisningsbeslut till säkra tredjeländer i enlighet med principen om ”non-refoulement”. Socialförsäkringsutskottet konstaterade att förbudet mot ”refoulement” är en grundläggande princip som måste respekteras. Utskottet avstyrkte motionen. Riksdagen följde utskottets förslag (prot. 2016/17:101).

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom yrkandet om en löpande rapporteringsplikt till polisen för personer som på sannolika skäl kan misstänkas planera en terrorresa. Utskottet avstyrker därför motion 2017/18:4114 (SD, -) yrkande 2.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att inte finns skäl att inskränka det grundlagsfästa skyddet för det svenska medborgarskapet. Således avstyrks motion 2017/18:4114 (SD) yrkande 7.

Utskottet, som delar socialförsäkringsutskottets bedömning, avstyrker motion 2017/18:4114 (SD, -) yrkande 11 om att den som döms för terroristbrott och har dubbelt medborgarskap ska få sitt svenska medborgarskap indraget.

Reservationer

1. En mer heltäckande terrorismlagstiftning, punkt 1 (V)

av Linda Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4083 av Linda Snecker m.fl. (V) och
avslår proposition 2017/18:174 punkterna 1–12.

Ställningstagande

Att förebygga och förhindra terrorism och annan allvarlig brottslighet är en av samhällets viktigaste uppgifter. All lagstiftning som införs i syfte att motverka terrorism måste dock införas med samma respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna som övrig lagstiftning. Utvidgade straffbestämmelser kan ha en viss allmänpreventiv verkan, men effekten av de förslag som nu presenteras i propositionen anser jag inte vara tillräckligt utredda. Enligt min mening saknas det tillräckliga underlag som visar att de föreslagna åtgärderna skulle bidra till att förebygga eller förhindra terrorism. Tvärtom finns det indikationer som talar för att det brottsförebyggande arbetet kan komma att försvåras om de nu föreslagna åtgärderna genomförs, vilket skulle innebära att åtgärderna riskerar att få en kontraproduktiv verkan. Jag kan även förutse svårigheter i bevishänseende i fråga om de nya förslagen, särskilt när det kommer till de gärningar som nu föreslås bli kriminaliserade och som ligger långt från huvudgärningen.

Jag saknar även viktiga resonemang i såväl utredningen som propositionen avseende slutsatsen att det inte finns behov av ytterligare lagstiftning för att säkerställa grundläggande fri- och rättigheter samt att det inte råder motsättningar mellan dessa rättigheter och förslagen. Det är anmärkningsvärt att inte en mer grundläggande analys gjorts, då de åtgärder som vidtas i syfte att bekämpa terrorism inte får inskränka andra grundläggande rättigheter på ett sätt som är oproportionerligt och bryter mot de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Utvidgningen av det straffbara området avseende handlingar som kan klassificeras som terrorism och andra åtgärder som vidtagits mot terrorism har under de senaste åren skett mycket snabbt, och aktiviteten på detta lagstiftningsområde är alltjämt hög.

Det har sedan lång tid tillbaka lyfts fram kritik mot svårigheterna att överblicka lagstiftningen om terrorism. Vänsterpartiet har återkommande

problematiserat och kritiserat de lagstiftningsåtgärder som vidtagits på området, främst avseende bristande rättssäkerhet, proportionalitet och effektivitet. De förslag som nu lämnas i propositionen förstärker ytterligare den nuvarande lagstiftningens spretighet samt är behäftade med problem ur ett rättssäkerhets-, effektivitets- och proportionalitetsperspektiv. I propositionen avvisar regeringen den kritik som flera remissinstanser fört fram – avseende bl.a. bristande proportionalitet, otillräcklig analys av nödvändigheten att införa föreslagna åtgärder samt tveksamheter utifrån ett legalitetsperspektiv – med att de föreslagna åtgärderna enbart innebär en utvidgning som skärper de befintliga bestämmelserna och att det därför saknas skäl att ompröva tidigare ställningstaganden som gjorts i samband med att de lagregleringarna infördes. Jag delar i stort remissinstansernas kritik och anser inte att det är ett hållbart argument som regeringen anför. Att skärpa en redan dålig lagstiftning är som att fortsätta ett husbygge trots att det konstaterats att grunden är byggd på ett gungfly. Just nu pågår dessutom en översyn av den straffrättsliga lagstiftningen för att bekämpa terrorism (Terroristbrottsutredningen), vars syfte är att åstadkomma en ändamålsenlig, effektiv och överskådlig reglering som samtidigt är förenlig med ett väl fungerande skydd för grundläggande fri- och rättigheter. Det mest rimliga torde vara att avvakta med ytterligare lagstiftning på området i väntan på att Terroristbrottsutredningen lämnat sitt betänkande och dess förslag beretts. Propositionen innehåller visserligen vissa delar som jag eventuellt skulle kunna tänka mig att ställa mig bakom, men mot bakgrund av vad som anförts ovan finner jag det inte möjligt i dagsläget. Jag yrkar därför att riksdagen avslår regeringens förslag.

2. Signalspaning, punkt 2 (M, SD, -)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M), Adam Marttinen (SD), Ellen Juntti (M) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 3.2,

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 17 och

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 9.

Ställningstagande

I debatten kring åtgärder mot terrorism föreslås ofta olika nya straffbestämmelser. När det gäller regelverket som sådant och vad som är

straffbart är lagstiftningen i allt väsentligt bra. Det främsta problemet ur ett övergripande perspektiv, både internationellt och nationellt, är att det finns uppenbara svårigheter att säkra bevis avseende terroristbrott och krigsförbrytelser i andra länder. Möjligheterna att få underrättelseinformation och att säkra bevisning måste därför bli bättre för att terrorismen ska kunna bekämpas effektivt.

När resandet för att strida med terroristorganisationer kriminaliserades inskränktes Säkerhetspolisens möjligheter att genom signalspaning få tillgång till underrättelseinformation. Som har redovisats i betänkandet innebär reglerna avseende signalspaning att det inte längre är tillåtet att få underrättelseinformation avseende exempelvis en viss individ när förundersökning har inletts. Samtidigt förhåller det sig så att förundersökning ska inledas när det finns förutsättningar för detta. Det är därför inte tillåtet att låta bli att inleda förundersökning av det skälet att man kanske går miste om värdefull information.

Vi anser att det bör vara möjligt att få underrättelseinformation från signalspaning även när förundersökning har inletts. Säkerhetspolisen har huvudansvaret för att bekämpa terrorism. Den som ägnar sig åt terrorismrelaterad verksamhet brukar inte göra det öppet. Säkerhetspolisen måste därför ges nödvändiga verktyg för att motverka terrorismrelaterad brottslighet och för att lagföra sådan brottslighet.

Förutsättningarna att säkra bevisning i länder där de flesta terroristattacker äger rum är närmast obefintliga av ett antal olika skäl. Genom att åtminstone i gränsöverskridande fall kunna inhämta bevisning avseende terrorismrelaterad allvarigare brottslighet skulle möjligheterna att åtala personer och därefter kunna fälla dem i domstol öka betydligt. En stor del av åtgärderna inom detta område behöver vidtas genom internationellt rättsligt samarbete som innefattar åtgärder för att, bl.a. med tekniska hjälpmedel, säkra bevisning som håller sådan kvalitet att den kan läggas till grund för en fällande dom i en modern rättsstat. Den senaste terrorismöverenskommelsen tar endast sikte på problem ”om det kriminaliserade området utökas” och tar således inte sin utgångspunkt i de problem som i allra högsta grad finns redan i dag, efter det att resandet för att strida med terroristorganisationer kriminaliserades. Formuleringen i den senaste terrorismöverenskommelsen är ett sätt från regeringens sida att skriva bort dagens problem. Av detta skäl kvarstår kravet att även dagens problem ska åtgärdas. Regeringen bör ta initiativ till de lagändringar som krävs för att göra det möjligt att få underrättelseinformation från signalspaning parallellt med en pågående förundersökning avseende en viss person.

3. Tvångsmedel och teknisk utveckling, punkt 3 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Den tekniska utvecklingen går fort, och nya möjligheter öppnar sig ständigt även för den som har onda avsikter. Detta kan leda till nya begränsningar för Säkerhetspolisen och polisen när de ska fullgöra sina uppgifter och mer specifikt när det gäller användningen av de hemliga tvångsmedel som finns att tillgå i dag. Vi anser att det finns behov av en utredning med uppdraget att inventera alla de problem som i dag finns när det gäller möjligheterna att säkra bevisning, vilka tekniska problem som föreligger och om den nuvarande lagstiftningen på tvångsmedelsområdet står i överensstämmelse med dagens tekniska utveckling. Uppdraget för utredningen bör också vara att blicka framåt i syfte att om möjligt förutse vilken lagstiftning som krävs för att täcka in förväntad teknikutveckling.

Vi anser således att regeringen ska ta initiativ till en bred översyn om huruvida den nuvarande lagstiftningen på tvångsmedelsområdet står i överensstämmelse med dagens tekniska utveckling samt den redan kända kommande och förväntade teknikutvecklingen och vid behov återkomma med förslag till lagändringar och eventuell ny lagstiftning.

4. Översyn av Säkerhetspolisens behov av effektiva verktyg, punkt 4 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen ska ta initiativ till en översyn av Säkerhetspolisens behov av nya verktyg - utöver hemlig dataavläsning - för att upptäcka och utreda brottslighet inom terrorismområdet. En del i den åsyftade översynen ska vara att överväga möjligheten att vid vissa grova brott inom terrorismområdet använda hemlig rumsavlyssning. Detta bör övervägas trots att minimistraflet för dessa brott är lägre än fyra års fängelse. Här kan nämnas offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering till terroristbrott, utbildning till terroristbrott, finansiering av terroristbrott och resor i terrorismsyfte. Svårigheterna att utreda brott av dessa slag i kombination med det starka intresset av att beivra dem gör det eventuellt motiverat att frånga huvudregeln om fyra års minimistraf.

5. Preventiva tvångsmedel, punkt 5 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

En särskild del av tvångsmedelslagstiftningen är lagstiftningen om s.k. preventiva tvångsmedel som tillåter användningen av hemliga tvångsmedel för att förebygga och förhindra allvarliga brott. De nu aktuella reglerna finns i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott. Möjligheten att använda detta regelverk aktualiseras innan det finns förutsättningar att inleda förundersökning. Om det finns förutsättningar för att inleda förundersökning ska i stället tvångsmedelsbestämmelserna i rättegångsbalken tillämpas.

Vi anser att möjligheterna att använda lagstiftningen om preventiva tvångsmedel för att exempelvis förebygga terrorbrott bör öka. Det bör enligt vår mening vara tillräckligt att det finns en risk för de allvarliga brott som anges i lagstiftningen för att den ska kunna tillämpas. På så sätt kommer möjligheten till hemlig teleavlyssning och hemlig kameraövervakning i syfte

att stoppa t.ex. terrorattentat att öka. Kravet på att åtgärden *ska vara av synnerlig vikt* för att förhindra brottsligheten bör ändras till att en åtgärd *kan vara av vikt* för att förhindra brott, t.ex. ett terrorattentat. Slutligen bör en möjlighet att också besluta om hemlig rumsavlyssning inkluderas i lagstiftningen.

6. Datalagring och överlämning av trafikuppgifter, punkt 6 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

EU-domstolens förhandsavgörande avseende datalagring har slagit undan de generella förutsättningarna för datalagring och den svenska lagstiftningen som bygger på EU:s datalagringsdirektiv. Nationell säkerhet och nationella skyddsintressen, såsom kvalificerad brottslighet som hotar rikets säkerhet, faller dock utanför EU:s kompetensområde. Det området omfattas därför inte av EU-domstolens förhandsavgörande avseende datalagring. Regeringen har tillsatt en utredning som ska titta närmare på förutsättningarna för datalagring. Det är mycket angeläget att frågan hanteras skyndsamt. Regeringen bör därför snarast presentera lagförslag som skapar förutsättningar för att lagringen och överlämningen av trafikdatauppgifter fungerar när det gäller brott som hotar rikets säkerhet.

7. Lagföring av återvändare, punkt 7 (M, L)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 9 och

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Ett problem när det gäller tidigare stridande som har återvänt är att många av dem själva har begått mycket allvarliga brott som gärningsmän eller medverkat i andras mycket allvarliga brottslighet i konfliktområdena. Det finns mycket begränsade möjligheter till lagföring av sådana individer på grund av svårigheterna att säkra bevisning. Detta är ett principiellt problem i ett rättssamhälle. En utgångspunkt måste vara att lagföring av förövad brottslighet ska ske i samtliga fall där det är möjligt. Det bör göras omfattande ansträngningar beträffande alla återvändare i syfte att utreda eventuellt förövad brottslighet.

Vi anser att regeringen måste ta ett större ansvar för att olika myndigheter arbetar med återvändare och att deras arbete samordnas. Det är viktigt att säkerställa att återvändare kontrolleras. Mycket kan göras för att utöka och förbättra samverkan och informationsutbyte mellan olika myndigheter i syfte att bättre kunna identifiera riskfaktorer för radikaliserings. En bred genomgång bör göras för att hitta bättre modeller för riskanalys i syfte att kunna urskilja riskindivider.

Även möjligheterna att utbyta information bör ses över. I dag fungerar utbytet av information i landet inte enhetligt. Om det lokala arbetet på allvar ska kunna bedrivas effektivt krävs att vissa sekretessregler ses över och underlättar för polisen och Säkerhetspolisen att utbyta information. Dessutom måste Säkerhetspolisen och den lokala socialtjänsten kunna – inom vissa ramar – dela information mellan sig, om situationen kräver att samhället ska kunna vidta åtgärder. Detta bör ske genom en översyn av offentlighets- och sekretesslagen med ambitionen att kunna underlätta överföringen av uppgifter mellan olika aktörer, för att bättre kunna förebygga och bekämpa terrorism. I detta sammanhang är det dock angeläget och viktigt att påpeka att hänsyn alltid ska tas till hur den personliga integriteten ska värnas i ett fritt och öppet samhälle.

En del i en strategi att hantera återvändare bör vara att se till att det finns förutsättningar att etablera fungerande avhopparverksamheter. Sådana avhopparverksamheter kan tillgodose olika behov på individnivå. Det kan vara så att även personer som inte har deltagit i strider för någon terroristorganisation behöver hjälp med att lämna sina kopplingar till någon organisation som har terrorism eller någon annan form av våldsbejakande ideologi på agendan. Vi anser att det är angeläget att underlätta etableringen av avhopparverksamheter för individer som vill lämna sina kopplingar till terroristorganisationer och våldsbejakande extremistgrupper. Vi noterar även

att regeringen är positiv till detta, och att frågan omfattas av den senaste överenskommelsen om åtgärder kring terrorism. Vår förhoppning är att regeringen nu kommer att ta initiativ till att olika avhopparverksamheter faktiskt etableras. Om den inte gör det avser vi att återkomma i frågan.

8. Preventivlagstiftning, punkt 8 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 21.

Ställningstagande

I dag är det inte möjligt att kalla återvändare till förhör när det saknas förutsättningar att inleda förundersökning. I sådana fall har Säkerhetspolisen endast möjlighet att föra ett samtal med personen i fråga, och det kan endast ske om personen i fråga samtycker. När det gäller återvändare finns det på goda grunder anledning att anta att sådana personer ofta kan lämna värdefull underrättelseinformation. Vi anser därför att det finns skäl att skapa en ny form av preventivlagstiftning som ger Säkerhetspolisen möjlighet att rutinmässigt kalla återvändare till förhör och om så krävs också hämta personer till förhör i syfte att få information i underrättelsesyfte. Vi anser mot denna bakgrund att regeringen bör utreda en ny form av preventivlagstiftning som ger Säkerhetspolisen möjlighet att kalla återvändare till förhör, i syfte att få information i underrättelsesyfte, när det inte finns förutsättningar att inleda förundersökning.

9. Statens ansvar för att motverka radikaliserings, punkt 9 (KD)

av Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3751 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag anser att vi behöver agera än mer kraftfullt för att förhindra framväxten av fundamentalistiska miljöer. Demokrati och mänskliga rättigheter ska omfatta alla oavsett var i Sverige man bor. Det är av yttersta vikt att stoppa ytterligare radikalisering och framväxt av fundamentalism i bostadsområden i Sverige och att motverka rekrytering till islamistiska terrororganisationer.

Jag vill se ett förstärkt förebyggande arbete i landets kommuner med Århusmodellen som förebild. Århusmodellen är ett kommunalt initiativ i danska Århus för att förebygga våldsbejakande extremism. Arbetet präglas av ett tätt samarbete och en tydlig samordning mellan polisen, berörda myndigheter, skolor, moskéer och andra lokala föreningar. Det handlar också om att upprätta informationscentraler dit man som förälder eller anhörig kan ringa om man är bekymrad över att en person håller på att radikaliserar. Efter det så utvärderas behovet på det individuella planet och vilket stöd familjen behöver.

Jag anser att staten måste ta ett större ansvar för att motverka radikalisering och hantera återvändare genom nationella insatsteam som operativt kan stödja kommunerna. Staten ska utforma fungerande avhoppar- och anhörigstödsverksamhet, som specifikt riktar sig mot våldsbejakande islamister och som också involverar de muslimska trossamfundet i det förebyggande arbetet. Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser detta.

10. Omhändertagande av återvändare, punkt 10 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 7,
2017/18:2039 av Markus Wiechel (SD) och
2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 8.

Ställningstagande

För att ge polisen tid att utreda om brott har begåtts eller om det finns planer på att begå brott föreslår vi att samtliga som återvänder från terrorkontrollerade områden ska häktas. Det skulle ge polisen goda möjligheter att förhindra brott mot rikets säkerhet, även i tider då det råder personal- eller resursbrist. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som syftar till att alla som åker till terroristkontrollerade områden eller kan misstänkas ha något med terrorgrupper att göra systematiskt utreds och häktas under lång tid så snart de återvänder. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det anförda.

11. Utvidgade straffbestämmelser avseende rekrytering, punkt 11 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag anser att straffbestämmelsen om rekrytering eller utbildning till terrorism behöver utvidgas och att de lagändringar som regeringen föreslår i propositionen inte är tillräckliga. Detsamma gäller att ta emot utbildning i terrorhandlingar eller att resa eller finansiera resor i syfte att begå terrorhandlingar. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det anförda.

12. Olovlig kårverksamhet, punkt 12 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 8.

Ställningstagande

För att underlätta lagföring av organisering av terrorverksamhet på svensk mark anser jag att det bör göras en översyn av bestämmelsen om olovlig kårverksamhet. Bestämmelsen är gammal, och straffskalan är låg. Regeringen bör återkomma med en analys av behovet att modernisera lagstiftningen.

13. Paramilitär träning, punkt 13 (KD)

av Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Det finns uppgifter om att två av de tre personer som dömdes för några av sprängdåden som utfördes i Göteborg mellan november 2016 och januari 2017 hade deltagit i en paramilitär övning i Ryssland som hållits av Ryska imperiska rörelsen, en ultranationalistisk rörelse som strider i Ukraina. Två av de tre bomber som hade placerats ut exploderade, varav en skadade en städare allvarligt. Att ingen av de tre åtalade ens åtalades för terrorbrott reser enligt min mening visserligen vissa frågor. Att de kunnat genomgå militär träning som i förlängningen riskerar att hota rikets säkerhet är dock minst lika illa. Jag anser att det krävs bättre lagstiftning mot träning hos utländska paramilitära grupper. Den som genomgår träning utomlands vars syfte är att underminera det svenska samhället bör också kunna straffas hårt. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag i enlighet med detta.

14. Översyn av bestämmelsen om landsförräderi, punkt 14 (KD)

av Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 9.

Ställningstagande

Islamiska staten (IS) för ett krig mot vår civilisation, och den islamistiska terrorismen utgör ett allvarligt hot mot vårt land. Människor som lever i Göteborg, i Örebro och i andra svenska städer rekryteras till att såväl strida för IS i Syrien som till terrorcellers planering av attentat mot utvalda mål i Europa. Jag anser att det är ett steg i rätt riktning att regeringen har tagit initiativ till att kriminalisera resor utomlands i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar eller träning.

Jag vill dessutom att regeringen ska tillsätta en utredning av hur svenska medborgare som direkt eller indirekt slåss mot svenska soldater, i Sverige eller utomlands, ska kunna dömas för landsförräderi. För den händelse att svenska soldater åkt för att delta i en internationell koalition mot IS kan en situation uppstå där svenska medborgare på IS sida strider mot svenska soldater i den internationella koalitionen. Danmarks regering väntas lägga fram lagförslag om landsförräderi till Folketinget.

Regeringen bör återkomma med ett förslag som uppdaterar lagen så att den är anpassad utifrån de konflikter vi har i dag.

15. Skärpta straff för terroristbrott, punkt 16 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 29 och
2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 5 och
bifaller delvis motionerna
2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 1,
2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 7 och
2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 6.

Ställningstagande

I dag framstår straffnivåerna för vissa brott inom terrorismområdet, dvs. de straffnivåer som straffskalorna omfattar, som orimligt låga. Vår uppfattning är att straffskalorna inte kan sägas spegla brottens allvar. Förändrade straffnivåer skulle dessutom öka förutsättningarna att använda hemliga tvångsmedel och därmed förbättra förutsättningarna för att brotten ska kunna klaras upp. Vi anser att straffen bör skärpas väsentligt för exempelvis följande brott inom terrorismområdet: offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering till terroristbrott, utbildning till terroristbrott, finansiering av terroristbrott och resor i terrorismsyfte. När det gäller dessa brott bör spannet för straffnivåerna omfatta från fängelse i sex månader till fängelse i fyra år i stället för, som i dag, från fängelse i 14 dagar till fängelse i två år.

Vi vill även se en höjning av straffnivåerna för grova brott. Är brotten grova bör det dömas till fängelse i lägst två år och högst tio år, i stället för fängelse i lägst sex månader och högst sex år som gäller i dag. Detta skulle också innebära ett närmande till straffnivåerna i motsvarande lagstiftning i andra jämförbara länder. Regeringen bör därför ta fram förslag i syfte att skärpa straffen för vissa brott inom terrorismområdet, såsom offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering till terroristbrott, utbildning till terroristbrott, finansiering av terroristbrott och resor i terrorismsyfte. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det anförda.

16. Skärpta straff för terroristbrott, punkt 16 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 1 och
2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 6 och
bifaller delvis motionerna

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 7,
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 29 och
2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att straffskalorna bör höjas för följande brott:

- att ta emot utbildning avseende bl.a. terroristbrott

- att resa eller påbörja en resa till ett annat land än det land där personen är medborgare om avsikten är att begå eller förbereda eller att ge eller ta emot utbildning avseende bl.a. terroristbrott
- att finansiera en sådan resa som avses ovan eller att finansiera en person eller en sammanslutning av personer som t.ex. begår terroristbrott, oavsett syftet med finansieringen.

Straffskalorna för både normalgraden och grovt brott bör höjas kraftigt, både vad gäller minimistraff och maxstraff. Normalgraden bör kunna ge minst fyra års fängelse, och grovt brott bör kunna ge livstids fängelse, framför allt vad gäller finansiering av en person eller en sammanslutning av personer som t.ex. begår terroristbrott. Vi menar att det är rimligt eftersom den som planerar, sköter logistiken i eller finansierar terrorism i princip kan ha lika stort ansvar som eller ibland större ansvar än den person som faktiskt utför terroristbrottet.

Vidare gör vi bedömningen att undantaget för ringa fall bör tas bort, och vi anser att all finansiering med detta syfte och denna vetskap måste vara straffbar, både när det gäller finansiering av en resa eller en sammanslutning av personer.

Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det anförda.

17. Skärpta straff för terroristbrott, punkt 16 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 7 och bifaller delvis motionerna

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 1,

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 29,

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 6 och

2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag anser att straffskalan för finansiering av terrorismresa behöver skärpas. I dag är straffskalan densamma för finansiering av en resa som för själva resan, d.v.s. fängelse i högst två år. Detta bortser dock från att kriminaliseringen av resan riktar sig mot en enskild persons resa, medan finansieringen däremot kan syfta till att möjliggöra resor för flera personer. När det handlar om finansiering i större skala eller en systematisk form av terrorismresor behöver

straffskalan enligt min mening ligga betydligt högre. Det är därför rimligt att även resefinansieringsbrottet har en särskild straffskala för grova brott som innebär fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Detta gör att straffskalan för grova fall av finansiering av terrorismresor harmoniseras med straffskalan för andra grova fall av finansiering av terroristverksamhet. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det anförda.

18. Kriminalisering av samröre med en terroristorganisation, punkt 17 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 24,
bifaller delvis motionerna
2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 4,
2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 46, 47 och 50 samt
2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6 och
avslår motionerna
2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 2 och
2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5.

Ställningstagande

Som har redogjorts för i betänkandet har regeringen tillsatt en utredning som har presenterat förslag som bl.a. innebär att det ska bli straffbart att delta i en terroristorganisation och att även andra former av samröre med en terroristorganisation ska förbjudas.

Vi tycker att utredningens förslag är bra. Vi vill dock att regeringen snarast bör ta initiativ till ytterligare kriminalisering av samröre med terroristorganisationer. Vi anser att även medverkan till sådana stödfunktioner som bidrar till organisationens förmåga att delta i en väpnad konflikt eller att begå allvarliga brott – såsom materielvård, transport och underhåll, matlagning eller på annat liknande sätt – också ska vara kriminaliserat. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det anförda.

19. Kriminalisering av samröre med en terroristorganisation, punkt 17 (C, L, KD)

av Johan Hedin (C), Roger Haddad (L) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 4,

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 46, 47 och 50 samt

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6,

bifaller delvis motion

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 24 och

avslår motionerna

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 2 och

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör ta ansvar för att samtliga delar i terrorismöverenskommelsen ska bli verklighet så snart som möjligt. Det gäller bland annat svårigheten att åtala människor som kommer tillbaka till Sverige efter att ha stridit med en terrororganisation. För att göra det lättare att väcka åtal mot sådana personer bör man kriminalisera samröre med terrororganisationer. Kriminaliseringen bör omfatta även icke stridsrelaterade stödverksamheter. Då skulle det för en fällande dom räcka med att åklagaren kan bevisa att en person på något sätt har hjälpt en terrororganisation på plats i stridsområdet.

Som har redogjorts för i betänkandet lämnade en utredare i december 2017 förslag till ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation.

Arbetet med att få fram en sådan lagstiftning är angeläget och brådskande. Regeringen bör därför snarast återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det anförda.

20. Kriminalisering av samröre med en terroristorganisation, punkt 17 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 2 och 2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5 och bifaller delvis motionerna

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 4,

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 46, 47 och 50,

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 24 och

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning har det svenska rättssystemet uppvisat tydliga brister i samband med att hundratals IS-terrorister har återvänt. Till följd av bevissvårigheter har dessa individer, i stället för att bli lagförda och frihetsberövade, fått full tillgång till det svenska samhället. Dessa brister måste åtgärdas.

Vi föreslår därför att varje form av deltagande i eller stöd till terrororganisationer eller till organisationer som systematiskt använder våld som politisk metod, i eller utanför Sverige, ska straffas som terroristbrott. För detta ändamål ska regeringen upprätta en lista över förbjudna organisationer.

21. Propaganda för terrorism, punkt 18 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5 och

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 3.

Ställningstagande

Propaganda för terrorism sprids i dag i sociala medier, i religiösa församlingar och i många andra sammanhang. Det är förbjudet att uppmana till terroristbrott enligt lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, men enligt vår uppfattning finns det skäl att utreda hur man på ett mer omfattande plan kan förhindra propaganda för terrorism eller terroristorganisationer. Vi anser exempelvis att det i vissa fall ska räcka med oaktksamhet och att vissa specifika organisationer eller symboler för terrorism ska förbjudas och att det därigenom blir kriminellt att propagera för dessa.

22. Rättfärdigande av terrorhandlingar, punkt 19 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige behöver en lagstiftning som på ett bredare vis kan straffa de som uppmanar och uppmuntrar till terrorism, dvs. rättfärdigar terrorhandlingar. Frankrike har exempelvis en sådan lagstiftning som nyttjades i samband med det senaste terrordådet för att gripa en politiker för det vänsterradikala partiet La France Insoumise som uttalade stöd för mordet på en fransk polis. Vi anser att ett liknande lagförslag för Sverige är ett välbehövt komplement till den nuvarande lagstiftningen för att förhindra att terrorism normaliseras ytterligare. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det anförda.

23. Propagandaspridning på internet, punkt 20 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi anser att det är angeläget att skapa en strategi för att hantera problemen med cyberkriminalitet – som också kan kopplas till terroristorganisationer – och även titta närmare på hur terroristorganisationers användning av propagandaspridning på internet och sociala medier ska motverkas och hanteras. Därför anser vi att regeringen bör skapa en sådan strategi. Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

24. Översyn av uppviglingslagstiftningen, punkt 21 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 53.

Ställningstagande

För att fler brott som begås i samband med spridning av propaganda, via internet, ska kunna beivras behöver hela rättskedjan stärkas. Det skulle också motverka radikaliserings på nätet. Exempelvis behöver brotten uppvigling och hets mot folkgrupp uppdateras, och straffen skärpas. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det anförda.

25. Förberedelse till terrorismresa, punkt 24 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 6.

Ställningstagande

Terrorismlagstiftningen måste ändras så att det blir möjligt att göra insatser tidigare för att förhindra en terrorismresa. Om exempelvis en person aktivt samlar in information, hyllar terroristorganisationer på sociala medier och planerar en resa i riktning mot ett konfliktområde med utrustning som är avsedd för en stridssituation borde rättsväsendet kunna ingripa. Trots detta är förberedelse till resa i terrorismsyfte fortfarande inte kriminaliserat. Det är en lucka i lagstiftningen som bör täppas till. Även om bevisföringen är mer komplicerad vad gäller förberedelse till brott är det samtidigt angeläget att kriminaliseringen fyller sitt avsedda syfte att förhindra resor i terrorismsyfte.

Jag delar i och för sig bedömningen att den tidiga fullbordanspunkten för själva brottet gör att en kriminalisering i förfäلت skulle träffa förhållandevis få situationer, men i de situationerna skulle den å andra sidan vara av stor betydelse. Särskilt gäller detta möjligheten att tillfälligt dra in passet för en person som misstänks för ett brott. Om även förberedelse till terrorresor kriminaliseras kan passet eller motsvarande resehandling tillfälligt återkallas för den brottsmisstänkte och en resa därmed hindras i ett tidigare stadium.

Regeringen bör återkomma med lagförslag i enlighet det anförda.

26. Finansiering av terrorism och extremism, punkt 25 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 16 och
bifaller delvis motion
2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Ett problem som internationellt samarbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism har svårt att komma åt är sådant som sker genom användning av bitcoin och andra virtuella valutor. Detta problem är känt hos svenska myndigheter, men ståndpunkten inför detta problem har många gånger sagts

vara att problemet behöver hanteras i särskild ordning. Om det är lätt att använda bitcoin och andra virtuella valutor för finansiering av terrorism och i andra brottsliga syften samtidigt som det blir allt svårare att finansiera terrorism via de reguljära finansiella systemen kommer denna typ av verksamhet med stor säkerhet att styras över mot virtuella valutor.

Vi anser därför att regeringen bör ta initiativ till särskilda åtgärder som ska motverka och med straffrättsliga medel kunna bekämpa finansiering av terrorism som sker vid sidan av de reguljära finansiella systemen.

27. Finansiering av terrorism och extremism, punkt 25 (KD)

av Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 och
bifaller delvis motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 16.

Ställningstagande

Ett betydande problem som kan väntas växa framöver är att främmande makt försöker påverka Sverige. Ett exempel på det är utländsk finansiering av religiösa stiftelser och moskéer. Det finns uppgifter som pekar på att finansiärerna kräver kontroll över verksamheten. Jag anser att det är av yttersta vikt att säkerställa att inga församlingar, stiftelser eller dylikt står under extremistisk kontroll.

Det finns stater, stiftelser, organisationer och andra som har ett intresse av att destabilisera Sverige och underminera den svenska demokratin. Det är ett allvarligt hot som påverkar oss långsiktigt. Sverige måste agera.

Jag föreslår ett förbud mot att utländska extremister får finansiera organisationer, stiftelser, trossamfund och politiska grupperingar i Sverige. Ett sådant förbud behöver utredas grundligt. En lista man kan ta som utgångspunkt är FN:s säkerhetsråds konsoliderade lista över sanktioner, men den bör med all sannolikhet kompletteras med en bedömning från Säkerhetspolisen, Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten och Polismyndigheten.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

28. Bred samverkan mellan myndigheter, punkt 26 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 14.

Ställningstagande

Det är positivt att regeringen har följt terrorismöverenskommelsen och gett Polismyndigheten (finanspolisen), Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Tullverket, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket ett gemensamt uppdrag att utveckla, strukturera och stärka samverkan när det gäller finansiering av terrorism. Detta initiativ är bra, men det behöver utökas till fler myndigheter och även andra aktörer. Vi anser att även Kronofogdemyndigheten, Finansinspektionen och Bolagsverket är tre nya myndigheter som bör involveras i detta arbete liksom bank- och finanssektorn och dess företrädare i vidare mening.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

29. Kontroller för att hindra finansiering av terrorism, punkt 27 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 15.

Ställningstagande

Det är positivt att regeringen har gett Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, Tullverket, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Centrala studiestödsnämnden och Arbetsförmedlingen ett regeringsuppdrag

att redogöra för tillämpningen av den nuvarande lagstiftningen om finansiering av terrorism,

Operativ samverkan mellan Polisen, Tullverket och Kronofogdemyndigheten har förekommit tidigare vid några tillfällen och har varit till nytta för samtliga medverkande. Det är viktigt att verksamheten är konkret och att den leder till återkommande gemensamma kontroller för att komma åt finansiering av terrorism.

30. Möjligheten att utreda terroristbrott som begåtts utomlands, punkt 28 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 12.

Ställningstagande

Vi är positiva till att regeringen har lämnat förslag som innebär att svenska domstolar i fler fall ska kunna döma för terrorismrelaterade brott som har begåtts utomlands. Nyckelfrågan för lagföring är dock att bevisning kan säkras. Att säkra bevisning är ett stort problem beträffande brott som har begåtts i andra länder, exempelvis i Syrien eller i Irak. Det har även vid olika tillfällen framkommit att det saknas personer med rätt kompetens för att kunna utreda terroristbrott och krigsbrott i tillräcklig omfattning. Om våra förslag vinner bifall om hur bevisning ska kunna säkras kommer behovet av utredningskapacitet att öka ytterligare. Vi anser att utredningskapaciteten måste vara tillräcklig för att vi ska ha förmågan att i Sverige utreda alla terroristbrott och krigsbrott som kan leda till att någon förövare lagförs.

Vi anser vidare att Sverige bör bidra till att skapa förutsättningar för FN-organ att i världens länder på ett bättre och mer effektivt sätt driva på genomförandet i nationell lagstiftning av säkerhetsrådets resolutioner. Sverige bör också bidra till att skapa förutsättningar för FN-organ att i de länder där det finns störst behov bidra till att utveckla de nationella rättssystemen för att bevisning som säkras i sådana länder ska vara av den slag och den kvalitet som krävs för att i andra länder – som Sverige – kunna läggas till grund för rättsliga förfaranden och fällande domar för terroristbrott och krigsbrott. Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

31. Samordningsuppdrag till Säkerhetspolisen, punkt 29 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att Säkerhetspolisen ska ges ett tydligt samordningsuppdrag gällande personer som misstänks ha kopplingar till terrorismrelaterad verksamhet. En ny typ av nationell samordningsfunktion bör inrättas i syfte att stärka samordningen mellan Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Migrationsverket och andra relevanta aktörer i ärenden som rör terrorism. I första hand ska uppgiften vara att driva på och se till att relevant lagstiftning används för att bl.a. säkerställa att potentiella terrorister inte får uppehållstillstånd eller medborgarskap och att tidigare meddelade uppehållstillstånd återkallas. Det handlar också om att säkerställa att rutiner för effektivt informationsutbyte mellan myndigheterna finns och följs.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

32. Identifiering av potentiella terrorister, punkt 30 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

Kriminalvården presenterade i maj 2016 rapporten Våldsbejakande extremism i Kriminalvården – Redovisning av regeringens uppdrag att kartlägga metoder

och arbetssätt för att stärka arbetet mot våldsbejakande extremism i Kriminalvården. I rapporten redovisas bl.a. nuvarande arbetssätt och metoder för att motverka radikalisering, deltagande i internationell samverkan och förslag till fortsatt arbete. Rapporten visar att man arbetar med frågan men också att mycket återstår att göra. Enligt vår uppfattning finns det lika stora utmaningar när det gäller arbetet som bör riktas mot individer som driver på radikaliseringsprocesser och rekrytering av stridande, som att motverka radikalisering i sig.

Det är därför angeläget att det finns ett system för urskiljning och identifiering av individer som kan riskera att radikaliseras, individer som redan är inne i en radikaliseringsprocess samt individer som redan tillägnat sig en våldsbejakande uppfattning och som riskerar att påverka och rekrytera andra. När dessa individer har identifierats måste verksamma åtgärder sättas in för att hantera dessa dem.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

33. Register över individer som sympatiserar med terrororganisationer, punkt 31 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 1.

Ställningstagande

Säkerhetspolisen rapporteras vara intresserade av att tillåtas registrera individer som sympatiserar med en terrororganisation. Polisdatatalagen ger Polismyndigheteten extra verktyg att arbeta med brottsbekämpning, när det gäller behandling av vissa personuppgifter i underrättelsesyfte. Enligt Säkerhetspolisen kan det finnas en koppling mellan personer som kan begå terrorrelaterade brott och de som redan har IS-sympatier.

Reglerna för sådan registrering är otydliga, och vi anser därför att det i lag måste förtydligas att Säkerhetspolisen tillåts föra detta sorts register för att effektivt kunna utföra sitt uppdrag att bekämpa terrorism och våldsbejakande extremism.

Regeringen bör återkomma med lagförslag i enlighet med det anförda.

34. Migrationsverkets asylsystem, punkt 32 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 10.

Ställningstagande

Säkerhetspolisen vill ha direkttillgång till Migrationsverkets asylsystem. Anledningen är att Säkerhetspolisen inte hinner utreda den kraftigt ökade mängden fall av möjliga säkerhetshot som kommer in till myndigheten. Säkerhetspolisen ska i december 2015 ha ansökt om att få egen direkttillgång till Migrationsverkets asylsystem. Migrationsverket frågade då Datainspektionen, eftersom man var osäker på om det var tillåtet eller inte. Vi anser att det måste tydliggöras i lag att Säkerhetspolisen ska ges direkttillgång till Migrationsverkets asylsystem.

Regeringen bör återkomma med lagförslag i enlighet med det anförda.

35. Hjälp till polisen av Försvarsmakten, punkt 33 (KD)

av Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Efter terrorattentaten i Oslo och på Utøya har ändringar gjorts i den norska polislagen angående polisens rätt till bistånd från försvaret och angående närpolisier. Ändringar har även gjorts i brand- och explosionsskyddslagen,

tullagen och strafflagen beträffande material som kan användas för sprängämnen samt i fråga om förberedelse till terrorbrott.

Jag anser att det är av stor vikt att vi har rätt beredskap för att kunna hantera och undanröja eventuella framtida attacker mot vårt samhälle. En viktig aspekt i detta är att se till att polis och militär vid extrema situationer kan ha ett gott samarbete. I dag har polisen möjlighet att ta hjälp av försvaret för att bevaka skyddsobjekt, men den möjligheten bör utökas till att även gälla annat än skyddsobjekt. Vi vet i dag att terrorister sällan inriktar sig på myndighetsbyggnader och andra skyddsobjekt; ett exempel på det är attentatet på Drottninggatan. Drottninggatan och andra utsatta platser, med mycket folk i rörelse, är inga skyddsobjekt. Försvaret bör kunna skydda och bevaka även dessa platser under särskilda omständigheter.

Regeringen bör återkomma med lagförslag i enlighet med det anförda.

36. Europols roll i det europeiska samarbetet mot terrorism, punkt 35 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 12.

Ställningstagande

Jag anser att det är av största vikt att Sverige deltar aktivt för att stärka det europeiska samarbetet för att förebygga, förhindra och lagföra terrorism. Detta handlar både om att bygga ut de institutionella strukturerna för EU:s polisiära samarbete och åklagarsamarbete mot grov och gränsöverskridande brottslighet, och om att på nationell nivå samla goda exempel från andra länder. Detta gäller både det förebyggande arbetet, där det är viktigt att lära av framgångsrikt arbete för att lokalt motverka radikaliserings- och värvnings- till våldsbejakande rörelser, och underrättelse- och lagföringsverksamheten.

I arbetet med att stärka det europeiska brottsbekämpande samarbetet har Europol en viktig roll. Ett av de projekt som Europol nyligen har sjösatt handlar om att motverka värvning till eller uppvigling till stöd för terroristverksamhet via sociala medier. Genom vår avgift till Europol bidrar Sverige till finansiering av detta projekt, men det är viktigt att också operativt delta i satsningen mot bakgrund av de problem Sverige har med resande radikaliserade ungdomar och vikten av att aktivt bidra i arbetet mot terrorism.

Även inom ramen för det starka svenska grundlagsskyddet för yttrandefriheten – som inte ska rubbas – torde det finnas goda möjligheter att delta operativt i europeiska insatser för att kartlägga och motverka terrororganisationers rekrytering via nätet.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

37. Ökad samverkan inom EU, punkt 36 (M, C)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 54 och

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 34.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige bör bidra till att utveckla samarbetet för att effektivare kunna bekämpa terrorism inom Europeiska unionen (EU). EU är en viktig arena för att vi tillsammans ska kunna förstärka arbetet mot terrorism. Satsningarna mot påverkanshot behöver öka både i Sverige och i övriga EU. Det frivilliga samarbetet med internetleverantörer och plattformar för sociala medier för att stoppa falska nyheter och spridande av våldsamt propaganda är också viktigt. EU:s medlemsstater kan samarbeta för att motverka terrorattacker, t.ex. genom att dela underrättelser om potentiellt farliga personer och genom att stoppa vapensmuggling. Överenskommelser behövs om EU:s medlemsstaters skyldighet att informera om vapensmuggling och radikaliserade personer, när andra EU medlemsstater berörs. Detta kräver ökad europeisk samordning.

I Europa försvinner varje år enorma summor genom bedrägerier. En del av dessa pengar tvättas för att sedan finansiera terrororganisationer. För att motverka detta vill vi se en ökad transparens för pengatransaktioner och att anmälan av vissa cyberbrott, t.ex. mot banker, blir obligatoriskt.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

38. Fördjupat samarbetet inom Norden, punkt 37 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 12.

Ställningstagande

Extremism, radikalisering och terrorism är inte ett lokalt fenomen. Detta har vi sett inte minst i samband med att IS-terrorister från hela Europa rest till Syrien och Irak för att ägna sig åt allvarlig brottslighet. Ett ökat utbyte av positiva exempel genom att inrätta en årligt återkommande nordisk konferens om motverkande av våldsbejakande extremism kommer att leda till en bättre terrorberedskap i såväl Sverige som våra grannländer.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

39. Gränsskyddet, punkt 38 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 13.

Ställningstagande

Den fria rörligheten i EU har varit problematisk för arbetet mot terrorism. Terrorismstänkta eller personer dömda för terrorbrott har kunnat resa mellan länderna utan någon kontroll, och samtidigt har arbetet för att förhindra att migranter med terrorympatier reser in i landet varit obefintligt.

Vi anser att det krävs ett fullgott gränsskydd för att förhindra att personer som inte har rätt att vistas i Sverige reser in och ut som de behagar. Vi vill uppnå detta i form av gräns- och id-kontroller vid de delar av gränsen där migranter kan förväntas anlända. All inkommande trafik med buss, lastbil eller personbil ska kunna kontrolleras av en kraftigt förstärkt

gränskontrollorganisation. Endast id-kort eller pass från viseringsfria länder ska godtas, och i annat fall ska visum eller annan giltig handling för vistelserätt kontrolleras. Regeringen bör därför driva att Schengensamarbetet omförhandlas så att samtliga länder kan upprätta ett fullgott gränsskydd.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

40. Helhetsperspektiv för Sveriges internationella arbete mot terrorism, punkt 39 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:3387 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 20 och

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 30.

Ställningstagande

Den internationella terrorismen och inte minst problemet med alla utländska stridande för terroristorganisationer är en stor utmaning för allt fler av världens länder och hela världssamfundet. Problemet förtjänar att tas på största allvar och kräver insatser och åtgärder såväl nationellt och regionalt, exempelvis inom ramen för EU, som genom FN och säkerhetsrådet.

Vi anser att ett helhetsperspektiv ska genomsyra allt arbete som rör terrorism. Arbetet ska inriktas på kraftfulla åtgärder för bekämpande och motverkande av terrorism, vilket ska vara fokus för Sveriges internationella arbete på detta område. Tidigare har det funnits ett förhållandevis starkt fokus på insatser mot terrorism inom ramen för EU. Det är klart att EU har en viktig roll och inte får glömmas bort, men de avgörande skillnaderna uppnår man dock inte i EU-länder utan i de länder där det finns störst behov av att bekämpa terrorism och våldsbejakande extremism och där bristerna avseende demokrati och rättsstatliga funktioner är som störst.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

41. Löpande rapporteringsplikt, punkt 40 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige utmärker sig jämfört med övriga Europa när det kommer till människor som har rest, eller planerat att resa, för att ansluta sig till en terroristorganisation. Medan resan och förberedelse till resan är straffbelagt saknas det ett verktyg för att hantera dem som befinner sig i riskzonen men där gärningen inte är tillräckligt långt gången för att det ska kunna bedömas som förberedelse till terrorresa. Vi föreslår därför att man utreder möjligheten att i likhet med Tyskland införa löpande rapporteringsplikt till polisen för personer som på sannolika skäl kan misstänkas planera en terrorresa.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

42. Återtagande av medborgarskap, punkt 41 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi har tidigare föreslagit att den som döms för terroristbrott och har dubbelt medborgarskap ska få sitt svenska medborgarskap indraget. Vi vidhåller den uppfattningen. Vi vill även införa möjligheten att dra in medborgarskapet även om det skulle göra en person statslös. Detta bör utredas och inkluderas i ett sådant lagförslag.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

43. Avtal med andra länder om utvisade personer, punkt 42 (SD, -)

av Adam Martinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4114 av Adam Martinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 11.

Ställningstagande

Under den senaste tiden har det uppmärksammats att asylsökande som utgör ett terrorhot mot Sverige och som har kopplingar till terrororganisationer eller begår grova våldsbrott ofta inte kan utvisas till sina hemländer på grund av en uppenbar eller påstådd risk för att utsättas för omänsklig behandling. Oftast är det inte möjligt att verifiera om dessa uppgifter stämmer.

Vår lösning är att regeringen bör ge Utrikesdepartementet i uppdrag att sluta avtal med andra säkra länder om att ta emot personer som utvisas från Sverige men som i enlighet med principen om "non-refoulement" inte kan tas emot av sitt hemland. Som australiensiska erfarenheter med avtal med Papua Nya Guinea och Nauru visar är detta fullt möjligt och genomförbart och strider inte heller mot internationella konventioner. I likhet med det system Australien tillämpar anser vi att Sverige bör upprätta tredjelandsavtal i syfte att skapa sådana alternativ. Enligt dessa avtal ska länder kunna åta sig att ta emot de personer som saknar rätt att vistas i Sverige som vägrar att frivilligt lämna landet och som av olika anledningar inte kan överföras till något annat land enligt i dag gällande regelverk.

För att över huvud taget möjliggöra sådana avtal måste givetvis utlänningslagen uppdateras så att även länder utan anknytning till den som ska av- eller utvisas kan vara mottagarland vid verkställande av sådana beslut.

Regeringen bör återkomma med åtgärder i enlighet med det anförda.

Särskilt yttrande

Resor till medborgarskapsland, punkt 23 (SD, -)

Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-) anför:

Vi tycker att det är bra att regeringen nu har föreslagit att även terrorismresor till en persons medborgarskapsland ska vara kriminaliserat. Varken resolutionen, svensk grundlag eller Europarådets tilläggsprotokoll förhindrar kriminalisering. Instrumenten talar bara om att en person inte får förhindras att resa in i sitt medborgarskapsland, vilket är inte är samma sak som att införa en straffbestämmelse. Enligt vår mening vore det orimligt om en syrier med både syriskt och svenskt medborgarskap ska gå fri från straff när en sådan person lämnar Sverige för Syrien för en s.k. terrorismresa. Eftersom regeringen nu lagt fram ett förslag som motsvarar det som efterfrågas i motionen avstår vi från att reservera oss.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:174 En mer heltäckande terrorismlagstiftning:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna.
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner.
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete.
12. Riksdagen godkänner Europarådets tilläggsprotokoll den 22 oktober 2015 till konventionen om förebyggande av terrorism.

Följdmotionerna

2017/18:4083 av Linda Snecker m.fl. (V):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2017/18:174 En mer heltäckande terrorismlagstiftning.

2017/18:4114 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om registrering av att en person sympatiserar med en terrororganisation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rapporteringsplikt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda propaganda för terrorism och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot rättfärdigande av terrorhandlingar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffa varje form av deltagande i eller stöd till terroristorganisationer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för terroristbrott och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återkallande av medborgarskap vid terroristbrott och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omhändertagande av resenärer från terrorkontrollerade områden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hemlig dataavläsning och signalspaning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Säkerhetspolisen direkttillgång till Migrationsverkets asylsystem och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvisning vid terroristbrott och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fördjupat samarbete inom Norden och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gränskontroller och Schengensamarbetet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:4124 av Tomas Tobé m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bred översyn av lagstiftningen på tvångsmedelsområdet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ till en översyn av Säkerhetspolisens behov av nya verktyg för att upptäcka och utreda terroristbrott, utöver hemlig dataavläsning, och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen om preventiva tvångsmedel bör kunna användas i fler fall än i dag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska presentera lagförslag som skapar förutsättningar för att lagringen och överlämningen av trafikdatauppgifter fungerar när det gäller brott som hotar rikets säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för vissa brott inom terrorismområdet, såsom offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering till terroristbrott, utbildning till terroristbrott, finansiering av terroristbrott och resor i terrorismsyfte, och tillkännager detta för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:3387 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att helhetsperspektiv samt kraftfulla åtgärder för bekämpande och motverkande av terrorism ska vara fokus för Sveriges internationella arbete inom detta område och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskalorna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffa varje form av deltagande i eller stöd till terrororganisationer och tillkännager detta för regeringen.
- 3.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hemliga tvångsmedel och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser signalspaning

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda propaganda för terrorism och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminaliseringskravet även ska omfatta resor till en persons medborgarskapsland och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omhändertaga alla som visat sig ha befunnit sig i områden kontrollerade av terrorister och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2039 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omhänderta alla som visat sig ha befunnit sig i områden kontrollerade av terrorister, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2301 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att förbjuda organisationer som sysslar med kriminell verksamhet eller terrorverksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2406 av Borianana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hindra hatpredikanter från att resa in i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt ska ta avstånd från och motverka all internationell terrorism och extremism och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationell samverkan för att motverka terrorism ska stödjas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationell samverkan för att motverka resor i syfte att delta i terrorism eller terrorträning ska stödjas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3583 av Roger Haddad m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffansvar för deltagande i en terrororganisation och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vidgade straffbestämmelser avseende rekrytering till eller finansiering av terrorverksamhet, meddelande av eller deltagande i terrorismutbildning eller resor i terrorismsyfte och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förberedelse till resa i terrorismsyfte och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskild straffskala för grova brott gällande finansiering av terrorismresor och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bestämmelsen om olovlig kårverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brottsutredning mot s.k. återvändare och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om europeiskt samarbete mot terrorism och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra de åtgärder som framkommer i terrorismöverenskommelsen mellan regeringen och allianspartierna och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera samröre med terrororganisation och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kriminalisering av stödjande av terrororganisation och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att, bl.a. för att hindra våldsbejakande uppmaningar på internet, göra en översyn av uppviglingslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa terrorismen genom ökad samverkan inom EU och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Säkerhetspolisen ska ges ett tydligt samordningsuppdrag gällande personer som misstänks ha kopplingar till terrorismrelaterad verksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dels ett system för upptäckt och identifiering, dels ett system för övervakning och uppföljning av potentiella terrorister bör tillskapas som rättsligt, praktiskt och med tillräcklig precision i olika myndigheters verksamheter effektivt kan bidra till att urskilja individer som kan innebära en risk för rikets säkerhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en strategi för att hantera återvändare ska tillskapas där lagföring ska komma i främsta rummet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kapaciteten och behovet av att i Sverige kunna utreda terroristbrott och krigsbrott som begåtts utomlands och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ till strukturerad och bred samverkan mellan myndigheter – som Säkerhetspolisen, polisen, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Tullverket, Kronofogdemyndigheten, Finansinspektionen, Bolagsverket och andra – och bank- och finanssektorn samt andra branscher och branschföreträdare i syfte att kunna upptäcka och ta initiativ mot finansiering av terrorism och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge polisen, Tullverket och Kronofogdemyndigheten ett tydligt uppdrag att löpande samverka och genomföra gemensamma kontroller för att komma åt finansiering av terrorism och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ till åtgärder som ska motverka och med straffrättsliga medel kunna bekämpa finansiering av terrorism som sker vid sidan av de reguljära finansiella systemen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras möjligt att erhålla underrättelseinformation från signalspaning parallellt med en pågående förundersökning avseende en viss person, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda en ny form av preventivlagstiftning som ger Säkerhetspolisen möjlighet att kalla återvändare till förhör, i syfte att erhålla information i underrättelsesyfte, när förutsättningar att inleda förundersökning inte föreligger, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillskapa en strategi för att hantera problemen med cyberkriminalitet – som också kan kopplas till terroristorganisationer – och hur terroristorganisationers användning och propagandaspridning på internet och sociala medier ska motverkas och hanteras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör ta initiativ till ytterligare kriminalisering av samröre med terroristorganisationer genom medverkan i stödfunktioner – såsom materielvård, transport och underhåll, matlagning eller på annat liknande sätt – som bidrar till organisationens förmåga att delta i en väpnad konflikt eller att begå allvarliga brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att skärpa straffen för vissa brott inom terrorismområdet, såsom offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering till terroristbrott, utbildning till terroristbrott, finansiering av terroristbrott och resor i terrorismsyfte, och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett helhetsperspektiv samt kraftfulla åtgärder för bekämpande och motverkande av terrorism ska vara fokus för Sveriges internationella arbete och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör bidra till att utveckla samarbetet inom Europeiska unionen för att effektivare kunna bekämpa terrorism och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3751 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett utvecklat arbete mot extremism och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lärdomar från Norge för att kunna hantera och undanröja eventuella framtida attacker mot vårt samhälle och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftning om samröre med terrorstämplade organisationer skyndsamt bör komma på plats och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot utländsk finansiering av extremism och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa lagstiftningen om paramilitär träning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om landsförräderi och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs¹ att 2 kap. 3 § brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.3 §²

För brott som begåtts utom riket döms även i annat fall än som avses i 2 § efter svensk lag och vid svensk domstol,

1. om brottet förövats på ett svenskt fartyg eller luftfartyg, eller om det begåtts i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen på ett sådant fartyg,

2. om brottet begåtts av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig eller om det begåtts av någon annan på ett sådant område och avdelningen befann sig där för annat ändamål än övning,

3. om brottet begåtts vid tjänstgöring utom riket av någon som är anställd i Försvarsmakten och tjänstgör i en internationell militär insats eller som tillhör Polisens utlandsstyrka,

3 a. om brottet har begåtts i tjänsten utom riket av en polisman, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen, som utför arbetsuppgifter enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt,

4. om brottet förövats mot Sverige, en svensk kommun eller annan menighet eller en svensk allmän inrättning,

5. om brottet begåtts inom ett område som inte tillhör någon stat och förövats mot en svensk medborgare, svensk sammanslutning eller enskild inrättning eller mot en utlänning med hemvist i Sverige,

6. om brottet är kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplats-sabotage, penningförfalskning, försök till sådana brott, olovlig befattning med kemiska vapen, olovlig befattning med minor, osann eller ovarsam utsaga inför en internationell domstol, terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, försök till sådant

6. om brottet är kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplats-sabotage, penningförfalskning, försök till sådana brott, olovlig befattning med kemiska vapen, olovlig befattning med minor, osann eller ovarsam utsaga inför en internationell domstol, terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, försök, *förberedelse*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2017:497.

brott, brott som avses i 5 § samma lag, brott enligt lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, uppvigling som bestått i en omedelbar och offentlig uppmaning att begå folkmord eller om brottet riktats mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning, eller

eller stämpling till sådant brott, brott som avses i 5 § samma lag, brott enligt lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, uppvigling som bestått i en omedelbar och offentlig uppmaning att begå folkmord eller om brottet riktats mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning, eller

7. om det lindrigaste straff som i svensk lag är stadgat för brottet är fängelse i fyra år eller däröver.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall

Härigenom föreskrivs¹ att 1, 3–4 och 6 §§ lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall² ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §³

Denna lag innehåller straffrättsliga bestämmelser för genomförande av

1. den internationella konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism som antogs av Förenta nationernas generalförsamling den 9 december 1999 (54/109), och

2. punkt 6 i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014).

1. den internationella konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism som antogs av Förenta nationernas generalförsamling den 9 december 1999 (54/109),

2. punkt 6 i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014),

3. tilläggsprotokoll den 19 maj 2015 till Europarådets konvention den 16 maj 2005 om förebyggande av terrorism, och

4. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF.

I lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism finns ytterligare bestämmelser för att genomföra konventionen. De avser åtgärder som den som bedriver finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet är skyldig att vidta för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

I lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism finns ytterligare bestämmelser för att genomföra *den internationella konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism*. De avser åtgärder som den som bedriver finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet är skyldig att vidta för att förhindra att verksamheten utnyttjas

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse av lagens rubrik 2009:73.

³ Senaste lydelse 2017:644.

för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

3 §⁴

Till fängelse i högst två år döms den som samlar in, tillhandahåller eller tar emot pengar eller annan egendom i syfte att egendomen ska användas eller med vetskap om att den är avsedd att användas

1. för att begå särskilt allvarlig brottslighet, eller

1. för att begå *eller annars medverka till* särskilt allvarlig brottslighet *eller försök, förberedelse eller stämpling till sådan brottslighet*, eller

2. av en person eller en sammanslutning av personer som begår särskilt allvarlig brottslighet eller gör sig skyldig till försök, förberedelse, stämpling eller medverkan till sådan brottslighet.

Om brott som anges i första stycket är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om brottet utgjort ett led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning eller annars varit av särskilt farlig art.

I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

3 a §⁵

Den som samlar in, tillhandahåller eller tar emot pengar eller annan egendom i syfte att egendomen ska användas eller med vetskap om att den är avsedd att användas för *en sådan resa* som avses i 5 b § lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet döms till fängelse i högst två år.

Den som samlar in, tillhandahåller eller tar emot pengar eller annan egendom i syfte att egendomen ska användas eller med vetskap om att den är avsedd att användas för *att begå eller annars medverka till brott* som avses i 3–6 §§ lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet döms till fängelse i högst två år.

I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

4 §

För försök till brott enligt 3 § döms till ansvar enligt bestämmelserna i 23 kap. 1 § brottsbalken.

För försök till brott enligt *denna lag* döms *det* till ansvar enligt bestämmelserna i 23 kap. 1 § brottsbalken.

6 §⁶

Svensk medborgare eller utlänning som befinner sig här i landet och som har begått brott enligt

Även om det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken döms det för brott enligt denna

⁴ Senaste lydelse 2016:94.

⁵ Senaste lydelse 2016:94.

⁶ Senaste lydelse 2016:94.

denna lag döms vid svensk domstol även om det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken. Detta gäller även om brottet i enlighet med 5 § i denna lag ska bestraffas enligt brottsbalken eller lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

lag vid svensk domstol om brottet har begåtts

1. av en svensk medborgare, av en utlänning med hemvist i Sverige eller av en utlänning som befinner sig här i landet,

2. till förmån för en juridisk person som är etablerad i Sverige, eller

3. mot en av Europeiska unionens institutioner eller mot en av dess byråer eller ett av dess organ, om byrån eller organet har säte i Sverige.

Första stycket gäller även om brottet i enlighet med 5 § ska bestraffas enligt brottsbalken eller lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Bestämmelser om krav på tillstånd att väcka åtal i vissa fall finns i 2 kap. 5 § brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott

Härigenom föreskrivs¹ att 1, 3 och 5 §§ lagen (2003:148) om straff för terroristbrott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av *Europeiska unionens rambeslut om bekämpande av terrorism av den 13 juni 2002 (2002/475/RIF)*.

Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av *Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF*.

3 §²

Följande gärningar utgör terroristbrott under de förutsättningar som anges i 2 § i denna lag:

1. mord, 3 kap. 1 § brottsbalken,
2. dråp, 3 kap. 2 § brottsbalken,
3. grov misshandel och synnerligen grov misshandel, 3 kap. 6 § brottsbalken,
4. människorov, 4 kap. 1 § brottsbalken,
5. olaga frihetsberövande, 4 kap. 2 § brottsbalken,
6. grovt dataintrång, 4 kap. 9 c § andra stycket brottsbalken,
6. grov skadegörelse, 12 kap. 3 § brottsbalken,
7. grov skadegörelse, 12 kap. 3 § brottsbalken,
7. mordbrand och grov mordbrand, 13 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken,
8. mordbrand och grov mordbrand, 13 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken,
8. allmänfarlig ödeläggelse, 13 kap. 3 § brottsbalken,
9. allmänfarlig ödeläggelse, 13 kap. 3 § brottsbalken,
9. sabotage och grovt sabotage, 13 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken,
10. sabotage och grovt sabotage, 13 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken,
10. kapning och sjö- eller luftfartssabotage, 13 kap. 5 a § brottsbalken,
11. kapning och sjö- eller luftfartssabotage, 13 kap. 5 a § brottsbalken,
11. flygplatssabotage, 13 kap.
12. flygplatssabotage, 13 kap.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2017:335.

5 b § brottsbalken,

12. spridande av gift eller smitta, 13 kap. 7 § brottsbalken,

13. olovlig befattning med kemiska vapen, 22 kap. 6 a § brottsbalken,

14. vapenbrott, grovt vapenbrott och synnerligen grovt vapenbrott, 9 kap. 1 § första stycket och 1 a § vapenlagen (1996:67),

15. brott enligt 29 a § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,

16. uppsåtligt brott enligt 25 och 26 §§ lagen (1992:1300) om krigsmateriel, som avser kärnladdningar, radiologiska, biologiska och kemiska stridsmedel, apparater och andra anordningar för spridning av radiologiska, biologiska eller kemiska stridsmedel samt speciella delar och substanser till sådant material,

17. brott enligt 18, 18 a och 20 §§ lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, som avser sådana produkter eller sådant tekniskt bistånd som kan användas för att framställa kärnladdningar, biologiska eller kemiska vapen,

18. smuggling och grov smuggling, 3 och 5 §§ lagen (2000:1225) om straff för smuggling, om brottet avser sådana varor som omfattas av 14–17,

19. olaga hot och grovt olaga hot, 4 kap. 5 § brottsbalken, som innefattar hot om att begå någon

5 b § brottsbalken,

13. spridande av gift eller smitta, 13 kap. 7 § brottsbalken,

14. olovlig befattning med kemiska vapen, 22 kap. 6 a § brottsbalken,

15. vapenbrott, grovt vapenbrott och synnerligen grovt vapenbrott, 9 kap. 1 § första stycket och 1 a § vapenlagen (1996:67),

16. brott enligt 29 a § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,

17. uppsåtligt brott enligt 25 och 26 §§ lagen (1992:1300) om krigsmateriel, som avser kärnladdningar, radiologiska, biologiska och kemiska stridsmedel, apparater och andra anordningar för spridning av radiologiska, biologiska eller kemiska stridsmedel samt speciella delar och substanser till sådant material,

18. brott enligt 18, 18 a och 20 §§ lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, som avser sådana produkter eller sådant tekniskt bistånd som kan användas för att framställa kärnladdningar, biologiska eller kemiska vapen,

19. uppsåtligt brott enligt 25 § första stycket 1 och 2 lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet samt motsvarande grova brott enligt 25 a § samma lag,

20. uppsåtligt brott enligt 9 kap. 2 § 1 strålskyddslagen (2018:000) som avser tillståndsplikt enligt 6 kap. 1 § samma lag avseende sådan verksamhet som avses i 1 kap. 7 § 1 och 2 samma lag,

21. smuggling och grov smuggling, 3 och 5 §§ lagen (2000:1225) om straff för smuggling, om brottet avser sådana varor som omfattas av 15–20,

22. olaga hot och grovt olaga hot, 4 kap. 5 § brottsbalken, som innefattar hot om att begå någon

av de gärningar som avses i 1–18. av de gärningar som avses i 1–21.

5 §

Om någon begår ett brott enligt 8 kap. 1, 4–6 §§, 9 kap. 4 § eller 14 kap. 1 och 3 §§ brottsbalken eller försök till sådana brott, med uppsåt att främja terroristbrott skall detta, om gärningen inte omfattas av ansvar enligt 2 eller 4 § eller medverkan till sådana brott, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp och enligt bestämmelserna i 29 kap. 2 § brottsbalken, beaktas som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet.

Som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet ska, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp och enligt bestämmelserna i 29 kap. 2 § brottsbalken, beaktas om någon

1. begått ett brott enligt 8 kap. 1, 4–6 §§ eller 9 kap. 4 § brottsbalken eller försök till sådana brott, med uppsåt att främja terroristbrott, eller

2. begått ett brott enligt 14 kap. 1 eller 3 § brottsbalken eller ett brott enligt 14 kap. 10 § samma balk som avser något som framställts enligt 14 kap. 1 eller 3 § samma balk eller försök till sådana brott, med uppsåt att främja terroristbrott eller brott som avses i 5 b § lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet.

Första stycket gäller inte om gärningen omfattas av ansvar enligt 2 eller 4 § denna lag eller medverkan till sådana brott.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet

Härigenom föreskrivs¹ att 1, 4–5 b och 9 §§ lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av

1. Europarådets konvention den 16 maj 2005 om förebyggande av terrorism,

2. *Europeiska unionens rambeslut den 28 november 2008 om ändring av rambeslut 2002/475/RIF om bekämpande av terrorism (2008/919/RIF), och*

3. punkt 6 i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014).

1. Europarådets konvention den 16 maj 2005 om förebyggande av terrorism *med tilläggsprotokollet den 19 maj 2015,*

2. punkt 6 i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014), *och*

3. *Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF.*

4 §

Den som söker förmå någon annan, i annat fall än som anges i 3 §, att begå eller annars medverka till särskilt allvarlig brottslighet döms till fängelse i högst två år.

Den som söker förmå någon annan, i annat fall än som anges i 3 §, att begå eller annars medverka till särskilt allvarlig brottslighet *eller försök, förberedelse eller stämpling till sådan brottslighet* döms till fängelse i högst två år.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2016:95.

5 §

Den som meddelar eller söker meddela instruktioner om tillverkning eller användning av sådana sprängämnen, vapen eller skadliga eller farliga ämnen som är särskilt ägnade att användas för särskilt allvarlig brottslighet, eller om andra metoder eller tekniker som är särskilt ägnade för sådant ändamål, döms till fängelse i högst två år, om gärningen har begåtts med vetskap om att *instruktionerna är avsedda att användas* för särskilt allvarlig brottslighet.

Den som meddelar eller söker meddela instruktioner om tillverkning eller användning av sådana sprängämnen, vapen eller skadliga eller farliga ämnen som är särskilt ägnade att användas för särskilt allvarlig brottslighet, eller om andra metoder eller tekniker som är särskilt ägnade för sådant ändamål, döms till fängelse i högst två år, om gärningen har begåtts med vetskap om att *mottagaren har för avsikt att använda instruktionerna för att begå eller annars medverka till* särskilt allvarlig brottslighet.

5 a §³

Den som tar *emot* sådana instruktioner som avses i 5 § i avsikt att använda dem för särskilt allvarlig brottslighet döms till fängelse i högst två år, *om meddelandet av instruktionerna varit särskilt ägnat att främja sådan brottslighet.*

Den som tar *del av* sådana instruktioner som avses i 5 § i avsikt att använda dem för *att begå eller annars medverka till* särskilt allvarlig brottslighet döms till fängelse i högst två år.

5 b §⁴

Till fängelse i högst två år döms den som reser eller påbörjar en resa till ett annat land *än det land där han eller hon är medborgare* i avsikt att

Till fängelse i högst två år döms den som reser eller påbörjar en resa till ett annat land i avsikt att

1. *begå eller förbereda* särskilt allvarlig brottslighet, eller

1. *begå* särskilt allvarlig brottslighet *eller göra sig skyldig till förberedelse, stämpling eller medverkan till sådan brottslighet*, eller

2. meddela eller ta *emot* instruktioner enligt 5 eller 5 a §.

2. meddela eller ta *del av* instruktioner enligt 5 eller 5 a §.

Första stycket gäller inte den som är svensk medborgare och som reser eller påbörjar en resa till Sverige.

9 §

Även om det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalk-

Även om det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalk-

³ Senaste lydelse 2016:95.

⁴ Senaste lydelse 2016:95.

en döms för brott enligt denna lag vid svensk domstol om brottet har begåtts

1. av svensk medborgare *eller* av utlänning med hemvist i Sverige, *eller*

2. mot en av Europeiska unionens institutioner eller mot *ett organ som inrättats i enlighet med Fördraget om Europeiska unionen eller Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och som har säte i Sverige.*

Första stycket gäller även om brottet i enlighet med 8 § ska bestraffas enligt brottsbalken eller lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Bestämmelser om krav på tillstånd att väcka åtal i vissa fall finns i 2 kap. 5 § brottsbalken.

en döms *det* för brott enligt denna lag vid svensk domstol om brottet har begåtts

1. av *en* svensk medborgare, av *en* utlänning med hemvist i Sverige *eller av en utlänning som befinner sig här i landet,*

2. *till förmån för en juridisk person som är etablerad i Sverige, eller*

3. mot en av Europeiska unionens institutioner eller mot *en av dess byråer eller ett av dess organ, om byrån eller organet har säte i Sverige.*

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor

Härigenom föreskrivs¹ att 5 och 7 §§ lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²

Om en användare sänder in ett meddelande till en elektronisk anslagstavla ska den som tillhandahåller tjänsten ta bort meddelandet från tjänsten eller på annat sätt förhindra vidare spridning av meddelandet, om

1. meddelandets innehåll uppenbart är sådant som avses i bestämmelserna i 4 kap. 5 § brottsbalken om olaga hot, 4 kap. 6 c § brottsbalken om olaga integritetsintrång, 16 kap. 5 § brottsbalken om uppvigling, 16 kap. 8 § brottsbalken om hets mot folkgrupp, 16 kap. 10 a § brottsbalken om barnpornografibrott eller 16 kap. 10 c § brottsbalken om olaga våldsskildring, eller

1. meddelandets innehåll uppenbart är sådant som avses i bestämmelserna om

a) olaga hot i 4 kap. 5 § brottsbalken,

b) olaga integritetsintrång i 4 kap. 6 c § brottsbalken,

c) uppvigling i 16 kap. 5 § brottsbalken,

d) hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § brottsbalken,

e) barnpornografibrott i 16 kap. 10 a § brottsbalken,

f) olaga våldsskildring i 16 kap. 10 c § brottsbalken, eller

g) offentlig uppmaning i 3 § lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet, eller

2. det är uppenbart att användaren har gjort intrång i upphovsrätt eller i rättighet som skyddas genom föreskrift i 5 kap. lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk genom att sända in meddelandet.

För att kunna fullgöra sin skyldighet enligt första stycket har den som tillhandahåller tjänsten rätt att ta del av meddelanden som förekommer i tjänsten.

Skyldigheten enligt första stycket och rätten enligt andra stycket gäller också den som på tillhandahållarens uppdrag har uppsikt över tjänsten.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2017:1137.

7 §³

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot 5 § första stycket döms till böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst två år. I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

Första stycket tillämpas inte, om det för gärningen kan dömas till ansvar enligt brottsbalken *eller* lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Första stycket tillämpas inte, om det för gärningen kan dömas till ansvar enligt brottsbalken, lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk *eller* lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet.

Brott enligt första stycket får i de fall meddelandets innehåll är sådant som avses i bestämmelsen i 4 kap. 6 c § brottsbalken om olaga integritetsintrång åtalas av åklagare endast om målsäganden anger brottet till åtal eller om åtal är påkallat från allmän synpunkt.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

³ Senaste lydelse 2017:1137.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag innehåller bestämmelser om ansvar m.m. för gärningar som rör införsel till eller utförsel från landet av varor. Har det i lag eller annan författning föreskrivits straff för den som bryter mot ett förbud mot eller villkor för att föra in eller ut en vara, gäller i stället bestämmelserna i den författningen om inget annat är föreskrivet.

I 19–22, 25 a–27 och 32 §§ finns särskilda bestämmelser om befogenheter för att förhindra, utreda och beivra brott enligt denna lag eller brott, som rör införsel till eller utförsel från landet av varor, enligt någon av de författningar som nämns i tredje stycket. Befogenheterna gäller även vid sådana brott enligt narkotikastrafflagen (1968:64) som avses i 12 § tredje stycket samt vid sådana terroristbrott som avses i 3 § 18 jämförd med 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Befogenheten enligt 32 § att väcka åtal eller besluta om förverkande gäller dock inte vid brott enligt narkotikastrafflagen eller lagen om straff för terroristbrott.

I 19–22, 25 a–27 och 32 §§ finns särskilda bestämmelser om befogenheter för att förhindra, utreda och beivra brott enligt denna lag eller brott, som rör införsel till eller utförsel från landet av varor, enligt någon av de författningar som nämns i tredje stycket. Befogenheterna gäller även vid sådana brott enligt narkotikastrafflagen (1968:64) som avses i 12 § tredje stycket samt vid sådana terroristbrott som avses i 3 § 21 jämförd med 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Befogenheten enligt 32 § att väcka åtal eller besluta om förverkande gäller dock inte vid brott enligt narkotikastrafflagen eller lagen om straff för terroristbrott.

De författningar som avses i andra stycket är lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, tullagen (2016:253) samt lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m.

Bestämmelserna i 19–22, 25 a och 26 §§ samt 27 § första och tredje styckena, när det gäller kroppsvisitation, och bestämmelserna i 32 § gäller också vid brott som avses i 2–4 §§ skattebrottslagen (1971:69), om brottet rör underlåtenhet att lämna deklaration enligt 26 kap. 8 § 2 eller

¹ Senaste lydelse 2016:275.

37 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Härigenom föreskrivs¹ att 11 kap. 1 § lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

1 §²

En upphandlande myndighet eller enhet ska utesluta en leverantör från att delta i en upphandling, om myndigheten eller enheten får kännedom om att leverantören enligt en lagakraftvunnen dom är dömd för brott som innefattar

1. sådan brottslighet som avses i artikel 2 i rådets rambeslut 2008/841/RIF av den 24 oktober 2008 om kampen mot organiserad brottslighet,

2. bestickning enligt definitionen i artikel 3 i rådets akt av den 26 maj 1997 om utarbetande på grundval av artikel K 3.2 c i fördraget om Europeiska unionen av konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i, respektive artikel 2.1 i rådets rambeslut 2003/568/RIF av den 22 juli 2003 om kampen mot korruption inom den privata sektorn,

3. bedrägeri i den mening som avses i artikel 1 i konventionen som utarbetats på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen, om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen,

4. penningtvätt och finansiering av terrorism enligt definitionen i artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG, i den ursprungliga lydelsen, eller

5. terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet såsom de definieras i *artikel 1 respektive 3 i rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism* eller anstiftan, medhjälp och försök att begå brott i den mening som avses i *artikel 4 i nämnda rambeslut.*

5. terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet såsom de definieras i *artiklarna 3 och 5–12 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2017:656.

2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen, eller anstiftan, medhjälp och försök att begå brott i den mening som avses i artikel 14 i det direktivet.

Är leverantören en juridisk person, ska leverantören uteslutas om en företrädare för den juridiska personen har dömts för brottet. Om det finns grundad anledning anta att en leverantör ska uteslutas med stöd av första stycket, får myndigheten eller enheten begära att leverantören visar att det inte finns någon grund för uteslutning.

Om det finns särskilda skäl, får en upphandlande myndighet eller enhet avstå från att utesluta en leverantör som dömts för brottslighet enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs¹ att 13 kap. 1 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

1 §²

En upphandlande myndighet ska utsluta en leverantör från att delta i en upphandling, om myndigheten genom kontroll enligt 15 kap. eller på annat sätt får kännedom om att leverantören enligt en dom som fått laga kraft är dömd för brott som innefattar

1. sådan brottslighet som avses i artikel 2 i rådets rambeslut 2008/841/RIF av den 24 oktober 2008 om kampen mot organiserad brottslighet,

2. bestickning enligt definitionen i artikel 3 i rådets akt av den 26 maj 1997 om utarbetande på grundval av artikel K 3.2 c i fördraget om Europeiska unionen av konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i, korruption enligt artikel 2.1 i rådets rambeslut 2003/568/RIF av den 22 juli 2003 om kampen mot korruption inom den privata sektorn, eller korruption enligt nationella bestämmelser,

3. bedrägeri i den mening som avses i artikel 1 i konventionen som utarbetats på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen, om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen,

4. penningtvätt eller finansiering av terrorism enligt definitionen i artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG, i den ursprungliga lydelsen,

5. terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet såsom de definieras i *artikel 1 respektive 3 i rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism* eller anstiftan, medhjälp och försök att begå brott i den mening som avses i artikel 4 i det *rambeslutet*, eller

5. terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet såsom de definieras i *artiklarna 3 och 5–12 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2017:664.

lydelsen, eller anstiftan, medhjälp och försök att begå brott i den mening som avses i artikel 14 i det direktivet, eller

6. människohandel enligt definitionen i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

Är leverantören en juridisk person, ska leverantören uteslutas om en person som ingår i leverantörens förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan har dömts för brottet. Detsamma gäller om den som har dömts för brottet är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera leverantören.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

Härigenom föreskrivs¹ att 13 kap. 1 § lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

1 §

En upphandlande enhet som är en upphandlande myndighet ska utesluta en leverantör från att delta i ett kvalificeringssystem eller en upphandling, om enheten genom en kontroll enligt 14 kap. 3 § eller på annat sätt får kännedom om att leverantören enligt en dom som fått laga kraft är dömd för brott som innefattar

1. sådan brottslighet som avses i artikel 2 i rådets rambeslut 2008/841/RIF av den 24 oktober 2008 om kampen mot organiserad brottslighet,

2. bestickning enligt definitionen i artikel 3 i rådets akt av den 26 maj 1997 om utarbetande på grundval av artikel K 3.2 c i fördraget om Europeiska unionen av konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i, korruption enligt artikel 2.1 i rådets rambeslut 2003/568/RIF av den 22 juli 2003 om kampen mot korruption inom den privata sektorn, eller korruption enligt nationella bestämmelser,

3. bedrägeri i den mening som avses i artikel 1 i konventionen som utarbetats på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen, om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen,

4. penningtvätt eller finansiering av terrorism enligt definitionen i artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU,

5. terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet såsom de definieras i *artikel 1 respektive 3 i rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism* eller anstiftan, medhjälp och försök att begå brott i den mening som avses i artikel 4 i det *rambeslutet*, eller

5. terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet såsom de definieras i *artiklarna 3 och 5–12 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen*, eller anstiftan, medhjälp och försök att begå brott i den

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

mening som avses i artikel 14 i det
direktivet, eller

6. människohandel enligt definitionen i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

Är leverantören en juridisk person, ska leverantören uteslutas om en person som ingår i leverantörens förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan har dömts för brottet. Detsamma gäller om den som har dömts för brottet är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera leverantören.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

Härigenom föreskrivs¹ att 11 kap. 1 § lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

1 §²

En upphandlande myndighet eller en sådan upphandlande enhet som avses i 1 kap. 20 § första stycket 1 ska utesluta en leverantör från att delta i en upphandling, om myndigheten eller enheten genom kontroll eller på annat sätt får kännedom om att leverantören enligt en dom som fått laga kraft är dömd för brott som innefattar

1. sådan brottslighet som avses i artikel 2 i rådets rambeslut 2008/841/RIF av den 24 oktober 2008 om kampen mot organiserad brottslighet,

2. bestickning enligt definitionen i artikel 3 i rådets akt av den 26 maj 1997 om utarbetande på grundval av artikel K 3.2 c i fördraget om Europeiska unionen av konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i, korruption enligt artikel 2.1 i rådets rambeslut 2003/568/RIF av den 22 juli 2003 om kampen mot korruption inom den privata sektorn, eller korruption enligt nationella bestämmelser,

3. bedrägeri i den mening som avses i artikel 1 i konventionen som utarbetats på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen, om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen,

4. penningtvätt eller finansiering av terrorism enligt definitionen i artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG, i den ursprungliga lydelsen,

5. terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet såsom de definieras i *artikel 1 respektive 3 i rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism* eller anstiftan, medhjälp och försök att begå brott i den mening som avses i artikel 4 i det *rambeslutet*, eller

5. terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet såsom de definieras i *artiklarna 3 och 5–12 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2017:665.

2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen, eller anstiftan, medhjälp och försök att begå brott i den mening som avses i artikel 14 i det direktivet, eller

6. människohandel enligt definitionen i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

Är leverantören en juridisk person, ska leverantören uteslutas om en person som ingår i leverantörens förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan har dömts för brottet. Detsamma gäller om den som har dömts för brottet är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera leverantören.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

11 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete

Härigenom föreskrivs¹ att 2 kap. 2 § lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Övervakningen av en misstänkt gärningsman får fortsätta utan föregående samtycke, om saken är så brådskande att samtycke inte kan inhämtas i förväg och den utländska utredningen avser misstanke om sådana brott som sägs i artikel 40.7 i Schengenkonventionen, nämligen

- mord,
- dråp,
- grovt sexualbrott,
- mordbrand,
- penningförfalskning och förfalskning av betalningsmedel,
- grov stöld,
- grovt häleri,
- penningtvätt,
- grovt bedrägeri,
- utpressning,
- människorov och tagande av gisslan,
- olaglig människohandel,
- människosmuggling,
- olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen,
- brott mot lagbestämmelser angående vapen och sprängämnen,
- ödeläggelse genom användande av sprängämnen,
- olaglig transport av giftigt och skadligt avfall,
- olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen,
- sådan brottslighet som avses i rådets gemensamma åtgärd 98/733/RIF av den 21 december 1998 om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott, och
 - terroristbrott enligt *rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism.*
 - terroristbrott enligt *Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen.*

För att övervakningen ska få fortsätta krävs också att överskridandet av gränsen anmäls till en behörig svensk myndighet så snart det är möjligt

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF, i den ursprungliga lydelsen.

och att den utländska myndigheten utan dröjsmål begär bistånd i utredningen.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.